

COLLINS CRIME

PETER
CHEYNEY

IT COULD NOT
MATTER LESS

Callaghan, jedini gost u baru u prizemlju kluba »Zeleni papagaj«, nagne stolicu natrag i nasloni je na zid, zavuče ruke u džepove i zamišljeno se zagleda staklenastim očima u kromirane ukrase šanka na drugoj strani prostorije. Umorno brišući čaše, barmen se pitao kad će on otići.

Callaghan je imao na sebi lijepo skrojen dvoredan smoking, bijelu svilenu košulju i kravatu od crne moarirane svile. Lice mu je bilo prilično mršavo i isticale su se čeljusne kosti. Imao je crnu, neposlušnu kosu. Ramena su mu bila široka, a struk i bokovi vitki.

Posegne u džep smokinga i izvadi crveno—bijelu zlatnu kutiju za cigarete. Otvori je, uzme iz nje cigaretu i zapali je, zatim se zagleda u unutrašnjost otvorene kutije. Promatrao je posvetu: »Slimu Callaghanu od Audrev Vendavne.« Počne razmišljati o slučaju Vendavne i o Audrev Ven—davne. Ubrzo tiho zazviždi. Zviždukao je pjesmicu »Bilo je lijepo dok je trajalo«.

Barmen se nalakti na šank i zijevne. Callaghan spremi kutiju u džep i ustane. Nataknuvši na glavu crni mekani šešir, polako krene prema izlazu.

— Opet je objavljena uzbuna zbog zračnog napada — snuždeno progovori barmen. — Pada kiša i besmisleno je tražiti taksu, jer taksija nema nigdje.

Callaghan ga pogleda. Vidjevši njegovu natmurenost, nekako se osjetio bolje.

— Baš šteta — reče gotovo veselo. — Ipak, zašto ste potišteni?

— A zašto ne bih bio? — odvrati barmen. — Čemu da se veselim? Pogledajte ovaj prokleti rat...

— Dobro — reče Callaghan — pogledajmo ga. Barmen uzme s police iza sebe bocu i natoči čašicu konjaka. Polako je ispivši, štucne.

— Moja je žena pristupila teritorijalnoj obrani — progovori tada. — Kad god se vidimo, žali se na svoju narednicu. Ne sviđa joj se ta narednica zato što je plavuša, prirodna plavuša, a moja žena ne može peroksidom postići isti učinak. Prošlog sam tjedna doznao da je ta narednica djevojka s kojom sam prije godinu dana imao nekih neprilika. Situacija je šugava...

Callaghan kimne.

— Da, prilično je gadna — složi se. — Svašta bi se moglo dogoditi...

Znam što bih ja učinio na vašemu mjestu. — Sto biste učinili? znatiželjno zapita barmen.

— Objesio bih se — odgovori Callaghan. — Učinite to. Bit ćete sretniji...

Otvori vrata i izađe.

Zadignuvši ovratnik kaputa i zavukavši ruke u džepove, glavni inspektor Gringall skrene s Ulice Bond i zaputi se prema »Ferdievu klubu«. Stigavši do njega, siđe po stepenicama, pokuca na vrata i pričeka. Vrata se ubrzo otvore i, ocrtavajući se nasuprot mutnom svjetlu iznutra pojavi se nizak čovjek u smokingu.

— Dobra večer — pozdravi ga Gringall. — Kako si, Ferdie? — Hvala, dobro, gospodine Gringalle — odgovori Ferdie i nasmiješi se. — Večeras imamo novu točku. Vjerujem da će vam se svidjeti djevojka. Nastupit će za pet minuta. Gringall pođe za njim kroz hodnik, ostavi kaput i šešir u garderobi i popne se po stepenicama u glavnu prostoriju. Ondje je za stolovima sjedilo mnogo gostiju i večeralo. Gringall sjedne i naruči sendvič i bocu »Worthingtona«. Za pet minuta na podij dođe glazbeni sastav i zaszvira. Ljudi se počnu dizati i zaplješću. Usred refrena ugase se svjetla. Rastvori se zastor na suprotnoj strani prostorije i reflektor obasja pjevačicu. Plesači se vrata za svoje stolove. Gringall je ocjenjivački promatrao pjevačicu. Bila je visoka oko metar i sedamdeset centimetara, vitka, ali obla na pravim mjestima. Dok je pjevala, blago je njihala bokove, nenametljivo, no vrlo djelotvorno. Imala je vrlo lijepo lice, veoma pametno. U krupnim očima, izuzetne plave boje, odražavalo joj se nekakvo neodređeno iznenađenje. Pjevala je vrlo tiho, vrlo sugestivno. I muha se mogla čuti.

Potkraj njene točke Gringall zgnječi cigaretu što ju je maloprije zapalio, vrlo tiho se digne i zaputi prema telefonskoj govornici u hodniku.

Zavalivši se u Callaghanov najbolji naslonjač i podigavši noge na njegov stol, Windemere Nikolls zapali cigaretu opuškom prethodne. Bio je širokih ramena, sklon debljini. Imao je sjajne i prodorne oči, okruglo i dobrodušno lice.

Ustane, ugasi svjetlo, priđe prozoru, povuče ustranu zavjesu što je služila za zamračenje i pogleda van. Upravo su mjesečeve zrake dosegle rub trga. Vrati zavjesu na njeno mjesto i ponovo upali

svjetlo. Naslonivši se na zid, gledao je kroz poluotvorena vrata u čekaonicu i promatrao profil Effie Thompson. Imajući na sebi bundu preko modrog kostima i naherivši šeširić na glavi, Effie je sjedila za svojim pisaćim stolom, sklopivši ruke u rukavicama strpljivo i obeshrabreno. Nikolls se odgurne od zida i korakne prema vratima. — Effie — progovori — je li ti itko ikad kazao da imaš prekrasno tijelo?

Ona odgovori potvrdno, ne pogledavši ga.

— Ma, nemoj? Tko ti je to rekao? — zapita Nikolls. — Ti — reče ona. — Već tisuću puta. Zar nikad ne misliš ni na što drugo osim na moje tijelo? — Glas joj je zvučao donekle zajedljivo.

— Ponekad — odgovori Nikolls, malo razmislivši — ali ne baš često. — Sita sam ovoga! Rekao je da će se vratiti u pet i da ga pričekam. Želi mi izdiktirati izvještaj o Mallingovu slučaju. Vjerojatno gaje opet zadržala neka žena. — Effie nije mogla sakriti sarkazam.

— Ne bih se nimalo začudio — odvrati Nikolls. — No, upravo sam se sjetio još nečega. Danas mu je rođendan.

— O, zaboga! — izusti Effie. — Onda se, po svoj prilici, neće ni vratiti.

Uto zazvoni telefon. Nikolls lijeno krene prema Callag— banovu stolu i javi se.

— Zvao je Gringall — reče kad je spustio slušalicu. — Pitam se kojeg vruga hoće.

— Nadam se da nitko neće početi nešto u ovo doba noći — prozbori Effie. — Dosta mi je svega. Dogovorila sam se s jednom osobom da ćemo ići u kino.

— Dogovorit ćeš se ponovo, zlato — reče Nikolls. — Sjećam se jedne ženske s kojom sam se družio u Chicagu... — Znam — prekine ga Effie. — Riječ je o onoj kojoj su oči bile različite boje...

Nakrivi glavu kad su se iz hodnika začuli koraci. Oboje su osluškivali. — To je on — zaključni Nikolls. — Potpuno nas je zaboravio. Otišao je ravno u krevet. — Naceri se. — Zaista je bezdušan. — Telefonirat ću mu i kazati mu što mislim o ovom. Pitam se je li mu jasno da je već skoro ponoć.

— Vjerojatno mu ništa nije jasno. No, na tvom se mjestu ne bih poslužio telefonom. Katkad je neugodan u ovo doba noći. Zašto se ne popneš u njegov stan, zlato? - Zašto bih? reče Effie.

— Hajde, hajde! Dobro znaš da si znatiželjna. Zanima te je li mrtav pijan ili se samo napola nakresao. Poznam te. Osim toga, uvijek postoji nada da te on čak poljubi.

— Eh, prokleti Kanađanine! Katkad te mrzim.

— Svakako — odvratila Nikolls, cereći se široko i dobrohotno. — Slušaj, potpuno te razumijem. No zadržiš li se dovoljno dugo kod njega, možda će te i poljubiti... nikad se ne zna! — Kad je već otvorila vrata, dovikne joj: — Ujutro mu kaži daje maloprije zvao Gringall. Htio bi da Slim ode u nekakvu jazbinu koja se zove »Ferdiev klub«, nedaleko od Ulice Bruton. Želi se s njim sastati ondje.

— Dobro — reče Effie. — Još nešto?

— Da — odvratila Nikolls. — Rekao sam mu da je danas Slimov rođendan. Rekao sam mu da on vjerojatno slavi s nekim i da neće doći u »Ferdiev klub«. Gringall mu poručuje da ondje nastupa jedna žena čija bi točka oživjela i mrtve. Kaže da je ta dama baš po Callaghanovu ukusu.

— Valjda ga time hoće domamiti — izusti ogorčeno Effie. Nikolls slegne ramenima.

Kad je Effie Thompson ušla u dnevnu sobu Callaghanova stana na katu iznad ureda, Callaghan je sjedio zavaljen u velik kožnati naslonjač i ispuhivao kolutove dima. — Mogu li otići? — progovori ona ledenim glasom. — Vjerojatno si zaboravio da čekam od pet sati. Rekao si mi neka te pričekam. Valjda si zaboravio?

— Tako je — potvrdi Callaghan — zaboravio sam. Hoćeš li dati otkaz?

Effie pocrveni. Zelene oči su joj bljesnule.

— Za takve riječi nemaš nikakvo opravdanje — reče mu. — Slažem se — prozbori on i kimne. — Još nešto? r li i jj,il.

— Prije šest ili sedam minuta zvao je inspektor Gringall. Iz nekakva »Ferdieva kluba«, nedaleko od Ulice Bruton. Zove te tamo. Nije spomenuo nikakav razlog. Nikolls mu je kazao da, po svoj prilici, nećeš doći; danas ti je rođendan i slaviš s nekime vani. Nećeš ići, je li?

— Pogodila si. Neću ići. Još nešto?

— Da — odgovori Effie. — Gringall kaže, osim toga, da u klubu nastupa nekakva žena, vjerojatno pjevačica. Kaže da je divna, baš

po tvom ukusu. Valjda misli da će te tako najlakše domamiti.

- Je li?

— Bude li ponovo zvao, hoćeš li da mu Nikolls kaže da nećeš doći?

— Hm, ne znam — promrmlja Callaghan, gledajući je. — Vjerojatno neću otići tamo. Laku noć, Effie. — Kad je stigla do vrata dnevne sobe, on doda: — Imaš vrlo lijepe gležnjeve, Effie.

— Velika mi korist od njih, je li? — odvratila ona kiselo. — Nikolls mi je maloprije kazao da imam lijepo tijelo. Danas dobivam izvrsne ocjene.

— Drago mi je što se veseliš — prijazno reče Callaghan i naceri joj se. — Laku noć, Effie.

Effie zastane, položivši ruku na kvaku.

— Htjela sam ti zaželjeli sretan rođendan — progovori. — Dosad nisam imala priliku...

— Šteta. Onda, hoćeš li? -Što?

Callaghan joj se strpljivo osmjehne.

— Zaželjeli mi sretan rođendan?

— Pa, to sam već učinila — odgovori ona. x

— Nisi. Rekla si da bi to htjela učiniti. Uvijek učini ono što želiš, Effie. Takva je navika vrlo dobra. — Izazovno joj se smiješio.

10

Ona otvori vrata.

— Sretan ti rođendan — reče preko ramena, a glas joj je bio leden poput sige.

— I ja tebi želim sve najbolje, Effie...

Otvorila je usta i htjela nešto reci, a onda ih zatvori tako naglo da su joj škljocnuli bijeli zubi. Polako povuče za sobom vrata, a kad ih je već pritvorila, žustro ih zalupi. Ode kroz hodnik, uđe u dizalo i spusti se. Dok je dizalo klizilo do prizemlja, razmišljala je o onome što bi rado učinila Callag— hanu.

Digavši se iz naslonjača, Callaghan se počne svlačiti. Bacao je odjeću na pod. Kad je ostao u donjem rublju, ode u kupaonicu, napuni umivaonik hladnom vodom i u nju uroni glavu. Zadrži je u njoj dok ga nije zaboljela. Tad obriše lice i počne gustu crnu kosu trljati kolonjskom vodom. Još je trljajući, a u drugoj ruci noseći bočicu, vrati se u dnevnu sobu. Podigne slušalicu kućnog telefona i pričekava. Nakon nekog vremena iz ureda se javi Nikolls.

— Popni se ovamo, Windy — zatraži Callaghan. Spusti bočicu na

pod, ode u spavaću sobu, izabere košulju, kravatu i odijelo te se počne odijevati. Nikolls uđe pušeći cigaru.

— Sretan rođendan — reče. — Jesi li završio slavlje ili počinješ novo?

Obukavši hlače, Callaghan uđe u dnevnu sobu, priđe ormariću i natoči četiri prsta viskija. Iskapivši ga, zapali cigaretu i zakašlje.

— Što hoće Gringall? — upita kad je prošao napadaj kašlja. — Pojma nemam — odgovori Nikolls i slegne ramenima. — Htio je da dođeš k njemu u »Ferdiev klub« i sastaneš se s 11

njim. Rekao sam mu da te nema kod kuće, a on je odgovorio da nije važno.

— Dobro — reče Callaghan. — Navrati ovamo sutra oko jedanaest sati, Windy.

Ostavši sam, stajao je još minutu—dvije naslonjen na ormarić i pušio, a onda se odjene dokraja i, potraživši u telefonskom imeniku u uredu adresu »Ferdieva kluba«, izađe iz zgrade.

Kiša je prestala padati. Negdje visoko na nebu bruja je njemački bombarder.

Kad je pokucao na vrata kluba, otvorio mu je Ferdie osobno. — Zovem se Callaghan — predstavi se. — Prije nekog vremena telefonirao mi je odavde gospodin Gringall. Je li još tu?

— Nije, gospodine Callaghane. Otišao je — odgovori Ferdie, ljubazno se smiješeći.

— Ja nisam član kluba, ali htio bih nešto popiti... — Nema problema. Tko god je inspektorov prijatelj... — Ferdie ga povede kroz hodnik. Kad ga je doveo za stol, reče: — Naručite što god želite, gospodine Callaghane. Kuća Časti. Upisat ću vaše ime na popis stalnih gostiju. Za nekoliko minuta počinje vrlo zanimljiva točka... nadam se da ćemo vas često vidjeti ovdje.

Kad je konobar prišao stolu, Callaghan naruči dvostruki viski i zapita ga tko će sad nastupiti. Konobar odgovori da nastupa gospođica Doria Varette. Pjevačica.

Uskoro glazbeni sastav prestane svirati i gosti koji su plesali vrte se za svoje stolove. Ferdie najavi Doriu.

Kad se pojavila, Callaghan ju je promatrao sa zanimanjem. Bila je u uskoj haljini od srebrnastog lamea, s kratkom povlakom. Preko nje je obukla plašt od iste tkanine, obrubljen jarkocrvenom svilom. Kad je

zapjevala, vidjelo se da pjeva

12

bez napora, gotovo kao da se dosađuje. Otpjevala je pjesmu »Mogla bih naučiti«, no svojim je načinom pjevanja navijestila da bi joj, ako bi i mogla naučiti, to bilo prenaporno. Stvorila je poseban ugođaj. Callaghan zapazi da su svi zanijemjeli. Samo povremeno bi se pomaknula, vrlo malo, no ta bi kretnja bila tako skladna, tako primamljiva, da su svi jedva čekali da se ponovi.

Kad je prestala pjevati, svi su zapljeskali i zavjesa se sklopila. Svjetla su se upalila. Callaghan mahne konobaru te otrgne pola jelovnika i na čistoj strani napiše: »Htio bih razgovarati s Vama. Moglo bi biti važno.« Potpisavši se, dade papir konobaru.

— Stavite ovo u omotnicu i smjesta predajte gospođici Varette — reče mu. — I donesite mi još viskija. — Dade mu jednu funtu.

Sastav zasvira tango. Nakon nekog vremena konobar donese viski. Ne čašu, nego bocu. Callaghan se upita je li Ferdie uvijek tako velikodušan prema mogućim budućim gostima. Promatrao je plesače, pijuckajući viski kad god bi mu taj prizor dosadio.

Čekao je dugo. Napokon se pojavi mršav poslužitelj i tiho ga zamoli da pođe s njim. Izašli su, spustili se po stepenicama i krenuli kroz hodnik što se protezao usporedno s gornjom prostorijom. Na kraju su bila vrata. Poslužitelj ih otvori i ode. Zaustavivši se na pragu, Callaghan je gledao garderobu i udisao miris pudera i parfema.

Dona Varette sjedila je pred velikim zrcalom na toaletnom stoliću. Na sebi je imala cmi kostim i lisičje krzno. Ispod krzna naslućivala se nabrana čipka.

Zaista je izuzetna, pomisli Callaghan. Još ljepša se činila zbog nesklada između vrane kose i gotovo ledeno-plavih 13

ft | C.K. U1H IJNHI

očiju. Bjelinu kože isticala joj je kosa.

— Lijepo je od vas što se želite sastati sa mnom, gospodine Callaghane — progovori ona, dražesno se okrenuvši prema njemu.

— Rijetko susrećem članove ovoga kluba. No, napisali ste da bi moglo biti važno. Zašto?

Nije se nasmiješila. Dok je govorila, palcem i kažiprstom držala je komadić jelovnika na kojem je on napisao poruku. — Nisam napisao da je važno — odvratila Callaghan. — Napomenuo sam da bi moglo

biti važno.

Naslanjao se na dovratka i smješкао joj se. Zapazila je snagu njegove čeljusti i čvrste pravilne zube. Najednom se i ona osmijehne. Uze s toaletnog stolića kutiju s cigaretama i ponudi ga. Callaghan se posluži i izvadi upaljač.

— Zašto bi moglo biti važno? — upita ona poslije nekoliko trenutaka.

— Ne znam — odgovori on i slegne ramenima. — Nisam još nikad bio u ovom klubu. Večeras mi je telefonirao jedan prijatelj i pozvao me ovamo. Kazao je, osim toga, da vi pjevate ovdje i da ste moj tip.

— Obješenjački se naceri. — Rekao je istinu...

Doria Varette se jznenada dignu. Još se smiješila. Promatrao joj je usta. Činila su mu se divnima. Bila su vrlo lijepo oblikovana, pokretna, čulna.

— Dobro, što ćemo sad? — izusti ona tiho.

— Imam udoban stan. U njemu plamti vatrića. Pripremio sam dvije boce šampanjca, desetak boca skoča i burbona, nekoliko konjaka i malo džina... ako ste zainteresirani... Ona se opet okrene prema zrcalu, uzme šeširić i stavi ga na glavu. Namještanje šešira je dobar test za žensko tijelo, pomisli Callaghan. Ili žena izgleda vrlo dobro, ili ne izgleda. Ova se doimala skladno.

— Vi ste detektiv, je li? — prozbori ona iznenada. — Privatni detektiv?

14

Callaghan kimne.

— Kako znate? — zapita.

— Rekao mi je Ferdinand. Kaže da ste glasoviti.

— Budući da me i on pozna, vjerojatno sam poznat — odvraći Callaghan. Udahne dim i počne ispuhivati kolutove. — Usput govoreći, danas mi je rođendan.

— E, to je već nešto sasvim drugo — reče ona i okrene se prema njemu, još nasmiješena. — Onda... što je s tim šampanjcem, skočem, burbonom, konjakom i džinom? Callaghan joj se osmijehne i širom otvori vrata. Kad je htjela proći mimo njega, okrene se prema njemu. Htjede kazati nešto, ali se naglo predomisli.

Callaghan joj prebaci ruku preko ramena. Za djelić sekunde u očima joj zapazi čudnu iznenađenost. Potom su joj se oči smekšale.

Sasvim prirodno mu je ponudila usta za poljubac. — Je li vam zaista rođendan? — reče mu poslije nekoliko trenutaka.

— Vidjet ćemo... — odvrati on i nasmiješi joj se. Otključavši vrata stana, Callaghan uđe i upali svjetla, zatim nju pričeka. Dok je išla u dnevnu sobu, ocjenjivao ju je iskusnim okom. Odjeća joj je bila lijepa, čarape i cipele skupe. Objesivši kaput i šešir, pođe za njom. Zaustavila se pred kaminom i zagledala u vatru. Callaghan priđe ormariću, izvadi bocu šampanjca i dvije čaše te počne otvarati bocu. — Ako želite napudrati nos — reče — prođite kroz spavaću sobu i doći ćete u kupaonicu.

— Hvala vam. Malo ću se dotjerati. U onoj garderobi kod Ferdiea ne mogu se nikad valjano našminkati. — Ona otvori torbicu, izvadi malu kožnatu kutiju s kozmetičkim priborom, spusti torbicu na stolić kraj kamina i ode u spavaću 15

I J-, I U1N.

sobu. Callaghan smjesta odloži bocu i vrlo brzo i tiho prođe kroz dnevnu sobu. Otvori torbicu i zaviri u nju. Bila je od krokodilske kože i sadržavala svašta. Vidio je uobičajene stvarčice... bočicu parfema, čipkasti rupčić, rumenilo za usne. Na dnu torbice bio je španjolski pištolj »guernica«, kalibra 7,1 mm. Pronašao je i tri male ampule, obilježene japanskim pismom. Prepoznao je te oznake. U dvjema je ampulama bio morfij, a u trećoj kokain.

Zatvori torbicu, spusti je na stol i vrati se do ormarića. Napunivši šampanjcem obje čaše, namjesti velike naslonjače pred kaminom. Kad se vratila, stajao je okrenut leđima prema vatri. Pruži joj čašu i pokaže na naslonjač.

— Za sreću — nazdravi i iskapi šampanjac. Ode do ormarića, donese bocu i ponovo napuni čašu.

— Vi ste vjerojatno vrlo skup detektiv...? — natukne ona. — Vrlo skup — potvrdi on i kimne.

— Ja nemam mnogo novca, ali ponešto imam. Tražim nekoga. Nitko ne zna gdje je on.

— Hm, to je gadno — reče Callaghan i isprazni drugu čašu šampanjca. Gledajući je kako pije, dolije joj skupog pića. Ona ga pogleda. Vidio je da su joj se plave oči zamutile. — Govorim vrlo ozbiljno — reče. — Zbog toga sam i došla ovamo...

— Znao sam da postoji neki skriven razlog — odvrati on i nasmiješi

se. — Pričajte mi o svom momku. Možda je pristupio vojsci...

— Nije. Ne bi mogao to učiniti. Ne bi prošao na liječničkom pregledu. Callaghan ode do ormarića i natoči sebi burbona. — Htio bih da mi ispričate sve — reče joj kad se vratio sa čašom u ruci. — Uvelike sam se zainteresirao.

— Nisam nacistu s tim shvaćate li me potpuno ozbiljno, 16

no ispričat ću vam sve, pa mi tad recite možete li mi pomoći. — Ona popije nekoliko gutljaja šampanjca. — Zove se Lionel Wilbery. On je pjesnik. Vrlo zgodan i vrlo lijepo odjeven. Moglo bi se reći da je lakomislen mladić. Spreman je dati dvije funte za kravatu, premda mu nije sasvim jasno odakle će smoći novac. Vjerujem da se poprilično zadužio. — Sudeći prema ovom što pričate, lako je moguće. Da li i mnogo pije?

— Ne, ne pije mnogo. Nekoć je pio, ali te se navike oslobodio kad se prihvatio droga...

— Da, to se često događa...

— Uvelike ga je počelo zanimati pisanje pjesama — nastavi ona. — Mislim da mu poezija leži. Piše stihove uglavnom o moru. Zaljubljen je u more...

— Možda se utopio u njemu — natukne Callaghan i podigne jednu obrvu.

— A, ne. Uvjerena sam da to nije učinio. Uvjerena sam da je negdje, no moram otkriti gdje. — Ona pogleda Callag-hana i doda tiho: — Znao, užasno sam zaljubljena u Lionela. Moram doznati što je s njim.

— Zašto se ne obratite policiji? Oni su prilično vješti kada treba pronaći nekoga. Kad bih ja tražio nekoga, vjerojatno bih zamolio policiju da mi pomogne. Osim toga, oni to čine besplatno.

— Ne, to bi bilo uzaludno — usprotivi se ona. — Objasnit ću vam razlog. Lionel je upao u prilično čudno društvo... među ljude koji nisu baš osobito simpatični. Upravo kad sam ga uspjela navesti na to da prestane piti, upoznao je te ljude, i čvrsto sam uvjerena da su ga oni navikli na droge. On je, moram priznati, slabić.

— Znao li tko su ti ljudi?

— Ne znam — odgovori ona. — O njima sam doznala samo od Lionela. Pričao mi je o njima kad ih je upoznao. 17

JT ii | JJ.I\ _ -JTLLi | 11U, |

Činili su mu se vrlo pametnima, zabavnima i duhovitima. Među njima je, ako se ne varam, i neka privlačna žena... Ne rade ništa, imaju dovoljno novca za udoban život i troše mnogo na piće i slične užitke. Callaghan uzme bocu šampanjca s kaminskog okvira i napuni joj čašu. Rastreseno je pijuckala.

— Ne znam zašto — nastavi ona — ali vjerujem da oni negdje drže Lionela. Vjerujem da su smislili neki plan u vezi s njim. Valjda nešto što im se čini zabavnim... Biste li išta mogli učiniti?

— Mogu pokušati — odvrati Callaghan i nasmiješi se. Ode do stola u suprotnom kutu i donese papir i naliv-pero. — Napišite njegovo ime i adresu... posljednju adresu koju znate. Javit ću vam se za dan—dva i obavijestiti vas što mislim o svemu.

Ona počne pisati, zatim mu vrati pero i papir.

— Poslat ću vam sutra ček na sto funta — reče mu i ustane. — Hoće li to biti dovoljno?

— Dobro je za početak.

— Sad idem kući. Nećete me zaboraviti i izvijestit ćete me o situaciji?

Callaghan obeća da će se javiti. Ispije burbon. Kad je krenula u hodnik, opazila je da on uzima šešir i kaput.

— Odvest ću vas — reče joj on. — Gdje živite?

— Imam kućicu nedaleko od Trga Wilton u Knights-bridgeu. Je li vam to predaleko?

Vani Callaghan uspije uhvatiti neki kasni taksu. Mjesec je nestao, pa je nastalo pravo zamračenje. Donekle ga je boljela glava. Pitao se koliko je popio u toku dana.

Sjednuvši u kut taksija, Doria Varette je šutjela. Pogledajući je krajičkom oka, Callaghan opazi daje opet ovladala sobom. 18

Iskrcavši se na uglu Ulice Wilton, uskoro su skrenuli u jednu slijepu uličicu. Na njezinu su se kraju vidjela modra vrata; mutno ih je osvijetlio džepnom svjetiljkom. Ona ih otvori. Unutra je četiri—pet stepenica vodilo do drugih vrata. Kad je ušla, zazveckala je ključevima. Stojeći na pragu vanjskih vrata, on joj svjetiljkom osvijetli ključanicu. — Laku noć, gospodine Callaghane — reče ona kad je otvorila unutrašnja vrata i koraknula preko pruge. — Hvala vam lijepa.

Odzdravivši joj, on zatvori vanjska vrata i zaputi se kroz slijepu

uličicu prema glavnoj ulici. Kad se našao na njoj, zaustavi se kraj pločnika neki auto. Zastane, priljubi se uza zid i pričeka. Netko izađe iz auta. Callaghan je vidio malen svijetli krug džepne svjetiljke kako se kreće prema slijepoj uličici. Tiho pođe za njim. Svjetlo se zaustavi za tren pred vanjskim vratima Dorie Varette i zatim nestane.

Callaghan načas pričeka, a onda se prišulja vanjskim vratima, odškrine ih i zaviri unutra.

Na otvorenim vratima na vrhu kratkog stepeništa stajala je Doria Varette. Na svjetlu što je dopiralo iza nje ocrtavali su se obrisi čovjeka koji je stajao sa strane. Bio je u otmjenom odijelu, skrojenom tako da mu je pristajalo kao saliveno. Nosio je bijelu svilenu košulju s kosim modrim prugama i kravatu od bijele svile. Nasred kravate bilo mu je srce od rubina, optočeno dijamantićima.

Čovjek progovori tihim glasom. Callaghan nije mogao čuti riječi. Doria Varette gaje gledala bezizražajna lica. Stajala je kao kip. Usred rečenice zalupi mu vrata pred nosom. Čovjek se tiho nasmije. Ne baš simpatično.

Callaghan ode kroz slijepu uličicu i, zaustavivši se na uglu, nasloni se na zid. Ubrzo se pojavi čovjek, osvjetljavajući pločnik pred sobom.

V

— Samo trenutak — progovori Callaghan. Čovjek se 19 zaustavi. Callaghan mu uperi svjetiljku u lice. Zapazio je daje maslinaste boje, mršavo, kiselo. Tanka su usta sličila prorezu. — Kad smo se dovezli taksijem, opazio sam da vam je auto parkiran s druge strane raskršća, na pločniku. Čekali ste gospođicu Varette...

— Jesam — reče čovjek piskavo. Callaghan nasluti daje Kubanac.

— Ako ste željeli razgovarati s njom, zašto tada niste iskoristili priliku? Dok je išla kući. Možda ste pomislili da biste nam smetali?

V

Čovjek se nasmiješi. Gotovo sažaljivo.

— Senor, vjerujte mi, loše ćete proći. Loše. Senora Varette ne zna što je istina. Razumijete? Stvara budale od ljudi. Možda i od vas?

— Možda... Nisam pomislio na to.

— Ako ste pametni — nasmije se Kubanac — sad ćete misliti na to. Jeste li spremni prihvatiti jedan dobar savjet? — Zašto bi trebalo da ga prihvatim od vas? — zapita Callaghan, zapalivši cigaretu.

Kubanac slegne ramenima. Potom zavuče mršavu ruku u unutrašnji

džep kaputa, izvadi iz njega novčanik i uzme dvije novčanice po pedeset funta. Pruži ih Callaghanu. — Senora Varette ne zna baš uvijek što radi — progovori tiho. — Katkad uzme malo droge, razumijete? Malo ovog, malo onog. Ne može se smatrati pouzdanom.

— Možda... Ni na to nisam pomislio... — Callaghan uzme obje novčanice.

Kubanac se prestane smiješiti. Oči su mu se suzile. Kad je progovorio, glas mu je bio poput turpije.

— Dakle, sad ćete razmisliti, je li, senor? Hoćete li smatrati pametnijim da gledate svoja posla?

Callaghan kimne. Spremajući novac, pogleda prema automobilu. Nije ga mogao vidjeti. Bilo je suviše mračno. 20

— Hvala na obavještenju. Laku noć — reče. Premjesti svjetiljku u lijevu ruku i ispruži desnu.

Kubanac se doimao vrlo iznenađeno. Osmijehne se cinično i gotovo nezamjetno slegne ramenima. Tad pruži ruku. Callaghan zamahne desnicom iznad njegove pružene ruke. Pogodi ga laktom svom snagom pod bradu tako da su ga zaboljeli rameni mišići. Istodobno mu nagazi na lijevo stopalo i uhvati ga lijevom rukom kad se počeo rušiti na leđa. Tiho ga odvuče nekoliko metara niz ulicu i nasloni na zid nedaleko od poštanske zgrade.

Zaputi se pješice prema Piccadillvu. Glava ga je već boljela manje nego prije. Vrlo tiho zazviždi pjesmicu »Bilo je lijepo dok je trajalo«.

21

2Callaghana probudi zvonjava telefona. Shvati da je jutro. Budući da je telefon bio uporan, naposljetku se nevoljko digao i prišao mu. Zvala je Effie Thompson.

— Dobro jutro — progovori ona veselo. — Nadam se da se jutros osjećaš dobro. Jedanaest je sati i upravo je došao Nikolls. Zamolio me da provjerim jesi li se probudio. Radije sam to učinila preko telefona. — Zastane za tren i doda: — Nadam se da si lijepo proslavio rođendan. — Prezirno je šmrcnula.

— Naruči mi jak čaj. Zatim me spoji s Nikollsom. Htio bih razgovarati s njim.

— Zdravo, Slime — javi se uskoro Nikolls. — Kako se osjećaš?

— Nije loše — odgovori Callaghan. — Slušaj, Windy, htio bih da

nešto učiniš. U kući »Roedean« živio je neki momak koji se zove Lionel Wilbery. Riječ je o stambenoj zgradi blizu Trga Shepherd. Pokušaj doznati štogod o njemu.

— Dobro. Još nešto?

— Da. Zanima me tko su mu roditelji. On je nekakav pjesnik. Ne plaća dugove, prije je pio, a sad se latio droga. — Zanimljiv frajer, je li?

— Možda — odvrati Callaghan. — Ništa ti drugo ne mogu reći o njemu. Doznaj štogod do popodneva.

— Dobro, Slime.

V

— Čekaj malo — nastavi Callaghan kad je Nikolls već htio spustiti slušalicu. — Pokušaj doznati je li u kuću »Roedean« dolazio neki čovjek koji se doima kao Kubanac, Brazilac ili Čileanac... visok oko metar i sedamdeset pet centimetara, maslinaste kože i mršava lica... odjeven upadljivo 22

otmjeno, vrlo malih stopala. Otkrij postoji li bilo kakva veza između njega i Wilberya.

Završi vši razgovor, stajao je neko vrijeme nasred dnevne sobe, kraj telefona, a onda priđe prozorima, povuče zastore ustranu i pogleda van. Bio je hladan sumoran veljački dan. Zijevne, ode u kupaonicu i opere zube. Kad se vratio, natoči četiri prsta burbona. Iskapi ga nadušak, malo se strese, zapali cigaretu i počne se odijevati.

U dvanaest sati spusti se u ured. Marljivo tipkajući u čekaonici, Effie Thompson ga letimice pogleda. Callaghan joj reče da naruči još čaja, zatim ode u svoju sobu i počne pregledavati jutarnju poštu. Za nekoliko minuta stigne čaj. Ispraznivši šalicu, priđe vratima.

— Effie — reče — pozovi Gringalla! Kaži mu da bih se htio sastati s njim. Pitaj ga bih li mogao doći k njemu u dvanaest i trideset.

Za pet minuta u sobu uđe Effie.

— Razgovarala sam s gospodinom Gringallom. Kaže da će te rado primiti. Nada se da si ugodno proveo rođendan. — Lijepo je od njega što se sjetio — promrmlja Callaghan. Zapalivši cigaretu, zavalj se u naslonjač i zagleda u strop. U dvanaest i četvrt ustane, naruči taksu i odveze se u Scotland Yard.

Uskoro se pojavio u Gringallovu uredu.

— Dobar dan, Slime — reče Gringall. — Odavno vas nisam vidio.

— Da — odvrati Callaghan. — Vrlo je lijepo od vas što ste me se jučer sjetili.

— Zapisao sam vaš rođendan u svoj džepni kalendar — napomene Gringall i zapali lulu.

— Da? Nikolls mi je kazao da vas je on obavijestio o mom rođendanu.

— Vjerojajiii_ :st. No on je zapisan i u mom kalendaru. 23

— Ma, nemojte! Zar zapisujete u džepni kalendar sve rođendane?

— Ne zapisujem — odgovori Gingall. — No vaš sam htio zapamtiti. Naposljetku, moram priznati da ste dva-tri puta bili korisni, iako ste inače uglavnom, živa napast. Nastane kratak muk.

— Ako ste se htjeli sjetiti mog rođendana — prozburi tad Callaghan — zašto ga se niste sjetili prije ponoći? Znate, rođendan u ponoć završava.

— Znam, no htio sam popričati o nečemu s onim Ferdinandom. Dok sam pijuckao ondje, zaključio sam kako bi bilo dobro da dođete tamo i popijte sa mnom čašicu u čast svog rođendana.

— Aha — promrmlja Callaghan i kimne. Zapalivši cigaretu, pušio je šutke cijelu minutu. Tad prozburi: — Ona Doria Varette je vraški zgodna ženska.

— Znači, ipak ste otišli tamo? — Gringall iznenađeno podigne obrve.

— Jesam — potvrdi Callaghan i naceri se. — Kad sam došao, utvrdio sam da ste već otišli, ali me Ferdinand pozvao na piće. Stoga sam ostao i slušao gospođicu Varette kako pjeva.

— Znači, ipak sam pridonio vašem rođendanskom slavlju — napomene Gringall i osmijehne se.

— Nisam nacistu — promrmlja Callaghan. Gringall počne crtati lubenicu na bugačici.

— Sa čime niste nacistu? — upita poslije nekoliko trenutaka i digne pogled.

— Htio sam popričati s gospođicom Varette, pa sam joj poslao pisamce. Došla je u moj stan i popili smo čašicu— dvije. Zapitala me bih li joj mogao pronaći nekoga... nekoga tko je, prema njenu mišljenju, nestao.

— Zaista? — iznenađeno izusti Gringall. — Dakle, dokopali ste se slučaja. Čestitam!

— Da, ali taj je slučaj čudan. Zbog toga sam i došao ovamo. — Zašto je čudan? — upita Gringall. Dovršio je lubenicu i počeo crtati rajčicu.

— Tko želi pronaći nekoga, treba da se obrati policiji. Nema sumnje da policajci mogu mnogo lakše pronaći nekoga nego privatni detektiv.

— Bože mili! Valjda mi nećete kazati da mi možemo nešto učiniti bolje nego vi?

— Ne, to nisam rekao — odvrati Callaghan i naceri se. — Ima istine u vašim riječima.

— Ako je taj Wilbery... naime, tako se zove momak... uistinu nestao, zašto se nije zainteresirala njegova obitelj... dabome, ako ima obitelj?

— Tako je — složio se Gringall. — Zašto je Doria Varette zainteresirana za Wilberya?

— Zaljubljena je u njega.

— Dobro, vidjet ćemo što se može otkriti. — Kad je od Callaghana doznao adresu nestaloga, Gringall pozove jednog detektiva i reče mu: — Provjeri imamo li ikakvih podataka o tom irnenu. Pogledaj je li netko prijavio nestanak te osobe. — To je vrlo ljubazno od vas, Gringalle — prozbori Callaghan.

— Nije to ništa — odvrati inspektor. — Možda ćete mi se jednog dana odužiti nekom uslugom. — Ustane, ode do prozora i zagleda se van. Poslije nekoliko minuta se okrene. — Lukavi ste kao uvijek, je li, Slime?

— Vi ste policajci uvijek prokleta tajanstveni. Što to znači? — Pokušat ću stvoriti neke zaključke. Sinoć ste otišli u noćni klub. Upoznali ste ondje jednu zgodnu damu. Odveli ste je u svoj stan. Pošla je s vama, prvo, zato što ste joj se svidjeli... navodno znate osvojiti žene, premda mi nije jasno 25

kako vam to polazi za rukom... i, drugo, zato što bi htjela od vas jednu uslugu. Htjela bi da pronađete tog Wilberya. Je li tako?

— Tako je — potvrdi Callaghan.

— Potom ste došli ovamo — nastavi Gringall — kako biste doznali jesu li nas obavijestili o Wilberyevu nestanku. — Ma, nemojte? A zašto sam to učinio?

— Učinili ste to zato što ćete se, ako njegov nestanak nije prijavljen,

obratiti obitelji. Kazat ćete da vas je gospođica Varette zamolila da pronađete Wilberya. Već ste zaključili da Wilberyevu obitelj neće baš razveseliti istraga što ju je potaknula nekakva mlada žena koju, vjerojatno, i ne poznaju. Nadate se da će vam oni povjeriti zadatak da potražite Wilberya. Dakle, dobit ćete novac s obiju strana. — To može upaliti samo ako se obitelj nije već obratila Scotland Yardu — naglasi Callaghan.

— Tako je — složi se Gringall. — Ubrzo ćemo doznati kakvo je stanje.

Vrati se za stol i počne crtati ananas. Callaghan je ispuhivao kolutove dima. Za dvije se minute vrati detektiv.

— U spisima nema ničega — obrati se Gringallu. — Nitko se nije raspitivao o Wilberyu.

— Hvala — reče Gringall. Kad je detektiv otišao, namigne Callaghanu. — Čini se da se zamisao posrećila, Slime. — Da, čini se — odgovori Callaghan, ustane, uzme šešir i iziđe.

Pet minuta nakon toga uđe u Gringallov ured vrlo vitak, postariji i upadljivo otmjen čovjek.

— Mislite li da je nasjeo? — zapita.

— Uvjeren sam da jest, gospodine — odvrati Gringall. — Progutao je mamac.

26

Došavši u ured u pet sati, Callaghan ode u svoju sobu i sjedne za stol. Otvori ladicu, izvadi iz nje bocu viskija i natoči u čašu tri prsta. Kad je iskapio piće, osjećao se bolje. Digne noge na stol i zapali cigaretu. U pet i dvadeset uđe Nikolls. — Onda, Windy? — zapita ga Callaghan i pruži mu bocu. — Taj Wilbery je propalica — reče kad se zavalio u naslonjač. — Živi u stambenoj zgradi »Roedean« već deset mjeseci. Dobiva od majke malen džeparac. Ona živi u kući »Deeplands« u Norton Fitzwarrenu u Somersetu. Sudeći prema svemu, puna je para. Otac mu je umro. Majka mu je već dva ili tri puta uskratila džeparac zato što je čula da se opija i živi raspojasano.

— Aha. Radi li on nešto?

— Koliko se zna, ne radi — odgovori Nikolls. — No piše pjesme. Zamisli! Prije četiri ili pet mjeseci počeo se družiti s nekom čudnom klapom. Mislim da se tad počeo i drogirati. Takav tip mora biti sklon

drogama. Katkad dođe kući, katkad ne dođe. Sad ga nema već tri tjedna ili mjesec dana. Duguje stanarinu već za pet mjeseci, pa bi mu, da mu obitelj nije tako ugledna, zaplijenili pokućstvo.

— Dobro si obavio. Kakva je služavka od koje si sve to ispipao?

— Nisam razgovarao ni sa kakvom služavkom, nego s pazikućom. Dobra je. Ima bokove i listove da ti pamet stane. — Zna li još što?

— Sastat ću se s njom. Svidio sam joj se. Možda doznam još nešto.

— Kažeš da mu majka živi u Somersetu?

— Da — potvrdi Nikolls i opet natoči sebi viskija. — Pozovi je telefonom. Htio bih razgovarati s njom. — Je li ovaj slučaj nekakva tajna ili mogu doznati ponešto? 27

— Sastao sam se danas s Gringallom — reče Callaghan. — Pitao sam ga zbog čega me htio sinoć vidjeti. Kaže da mi je htio čestitati rođendan. Navodno mu je taj datum zapisan u džepnom kalendaru. Ali nije znao za moj rođendan dok mu ga ti nisi spomenuo sinoć, preko telefona.

— Kakav je odgovor?

— Gringall je htio da sinoć dođem u »Ferdiev klub«. Kad sam se pojavio, činilo mi se da se Ferdie ponaša odviše ljubazno. Očito je znao da ću doći.

— Kopčam. Pričica o krasnoj dami po tvom ukusu bila je samo mamac da dođeš tamo?

— Tako je. Gringall je htio da sinoć upoznam Doru Varette. Kad sam je upoznao, pozvao sam je k sebi na piće. Prilično je čudna slučajnost što je ona, kad je došla k meni, zatražila da potražim Wilberya. Zbog toga sam danas posjetio Gringalla. On mi je natuknuo da bi obitelji moglo smetati što mi je zadatak povjerila djevojka koju ne poznaju. Zaključio je kako bi bilo dobro da se javim obitelji... možda će mi oni povjeriti zadatak da nađem Wilberya.

— Ali ako se obitelj zabrinula za Wilberya, zar se ne bi već obratili policiji?

— Tako je — složi se Callaghan. — Očito se nisu zabrinuli za Wilberya; Gringall je bio neobično ljubazan i obavijestio me da nisu ništa zatražili od Scotland Yarda.

— To je proketo zagonetno — promrmlja Nikolls. — Dokazuje ovo ili ono, ali ne znam što.

— Kad si udvarao onoj pazikući u zgradi »Roedean«, nije kazala ništa o čovjeku kojeg sam ti spomenuo... čovjeku koji se doima kao Kubanac?

— Nije. Ne zna ništa o njemu. — Nikolls uzdahne. — Dama koja je obdarena takvim oblinama ne mora gotovo ništa ni znati. — Izađe.

28

Sjedeći i pušeći, Callaghan je gledao u strop i razmišljao o Gringallu. Pitao se kakvu je igru počeo inspektor. Znao je da Gringall nije budala. Osim toga, inspektor ga je spreman iskoristiti bez ikakvih obzira. Zašto bi ih i imao? Callaghan se sjećao raznih zgoda za proteklih dviju godina kad je iskoristio inspektora. Gringall ima dobro pamćenje. Je li mu iznenada palo na pamet nešto zbog čega je sinoć telefonirao? Očito je htio da Callaghan ode u »Ferdiev klub« 1 upoznao Dorin Varette. Zašto? Osim toga, očito nije htio prisustvovati razgovoru, jer bi inače ostao u klubu i dočekao Callaghana.

Počne razmišljati o Kubancu. Pitao se zašto mu je taj čovjek, koji je u kasne sate posjetio Doriu Varette, onako velikodušno dao dvije novčanice od pedeset funta. Takve pare ne rastu na drvetu, a nije zatražio nikakvu

protuuslugu. Možda ga je zamijenio za nekoga drugog? Uvjeren da je zaključivanje Sherlocka Holmesa divno u romanima ali jalovo u stvarnosti, Callaghan je uglavnom obraćao pažnju samo onim činjenicama koje su mu bile pred nosom. A u ovom su trenutku bole u oči ove činjenice: Gringallov poziv u »Ferdiev klub«, razgovor s Donom Varette, susret s Kubancem i okolnost da nikoga nije briga što se dogodilo s Lionelom Wilberyem... izuzevši Doriu Varette. Pitao se je li Lionel Wilbery uistinu nestao. Možda negdje pijančuje ili se drogira. Doria Varette se uplašila za njega zato što je luda za njim ili zato što sprema nekakvu podvalu... Kod žena se nikad ne zna.

Callaghan se naceri. To je jedna od najvećih istina. Kod žena se nikad ne zna. Zna se ponešto, ali to nikad ne dovodi ni do čega logičnog. Bitna je razlika između muškaraca i žena... pogotovu kad upadnu u nekakvu nevolju... u tome što se muškarac služi razumom, a žena onim što smatra »instinktom«, a što je zapravo najbrži način postizanja cilja. 29

Takvo je gledište, istini za volju, mnogo logičnije nego muško.

Muškarac uvijek vidi neke prepreke pred sobom i nastoji ih izbjeći ako može. Žen^a ne vidi ništa što ne želi vidjeti... čak ni ono što je neizbježno.

Spustivši noge sa stola, Callaghan se opet posluži viskijem iz ladice. Činilo mu se da ima kiselkast i gorkast okus. Pomisli da možda previše pije u posljednje vrijeme, a onda odbaci tu misao zaključivši da se ne može piti previše.

— Uspostavio sam vezu s njom — progovori Nikolls, zavirivši u sobu. — Ima glas kao Kraljica od Sabe. Prepuštam ti je. Callaghan podigne slušalicu.

— Jeste li to vi, gospođo Wilbery? — zapita. Kad mu je to glas s druge strane žice potvrdio, nastavi govoriti, bezlično i hladno. — Ovdje Callaghan, privatni detektiv iz Londona. Gospođo Wilbery, zovem vas zato što sam od Scotland Varda doznao da niste prijavili nestanak svog sina, gospodina Lionela Wilberya...

— Ne razumijem — reče ona. — Zašto bih prijavila nešto takvo? Zar je Lionel nestao... i odakle je nestao?

— Baš to hoću istaknuti — prozbori odmah Callaghan. — Policijska organizacija nije baš raspoložena za otvaranje istrage za koju najbliža rodbina nestale osobe nije osobito zainteresirana.

Nastane muk.

— Gospodine Callaghane — zapita tad hladni glas s druge strane — zar je moj sin nestao? Tko misli da je nestao? Razjasnite mi, molim vas.

— Svakako. Jučer se jedna mlada dama, gospođica Doria Varette, obratila mom uredu i zatražila da potražimo Lionela Wilberya. Naglasila je da nije viđen već nekoliko tjedana i da se uvelike zabrinula za njega. Ujedno nas je obavijestila da on ima prilično loše navike, da uzima droge i druži se s 30

neprikladnim ljudima. Ponudila nam je znatnu svotu ako ga potražimo. Dakako, popričali smo o tome sa službenicima u Scotland Yardu. Kažu nam da niste ničim pokazali da ga smatrate nestalim.

— Ali ja sam, razumije se, vrlo zainteresirana — reče ona hladno. — Želim doznati što se dogodilo s Lionelom, ako mu se išta dogodilo. Callaghan se naceri u slušalicu.

— Vidim, gospođo Wilbery, da se niste baš previše iznenadili. Naposljetku, vi znate s kakvim se ljudima on druži, jeli?

— Slušajte, gospodine Callaghane... — Glas joj je bio oštar. — Smijem li vas pitati kako ste to zaključili?

— Zašto ste mu uskratili džeparac? — uzvratila joj protupitanjem Callaghan.

Nakon toga je šutjela nekoliko trenutaka.

— Mislim da nema smisla da razgovaramo o tom preko telefona — reče naposljetku hladno kao i prije. — Ako postoje ikakvi razlozi za pomisao da je Lionel nestao, htjela bih, dakako, da se pronađe. No, zaista mi nije jasno zašto se zabrinula nekakva gospođica Varette. Tko je ta gospođica? — Sudeći prema svemu, gospođica Varette je zaručnica vašeg sina ili mu je to bila. Zar ne znate?

— Ne znam — odgovori ona. — Nisam upoznala gospođicu Varette. Međutim, mnoge sinove prijatelje nisam nikad vidjela.

— Hvala, gospođo Wilbery. — Oprostite ako sam vam smetao...

— Samo trenutak — zaustavi ga ona. — Ako istražujete u ime gospođice Varette, zašto ne biste predstavljali i nas? Callaghan pogleda Nikollsa, koji se naslanjao na vrata, i namigne mu.

— Mogu, zašto ne? — reče u slušalicu.

31

— Izvrsno — prozbori gospođa Wilbery. — Biste li me mogli posjetiti? Gledajte, ja rijetko idem u London. Htjela bih razgovarati s vama o ovome.

— Dabome. Možda ću vas sutra posjetiti.

— Ne bi bilo loše da najprije posjetite moju kćer. Ona je u Londonu. Možda zna nešto o Lionelu. On je neobičan mladić, moram priznati. Hoćete li je posjetiti i obavijestiti me, kada dođete ovamo, o tome što ona zna?

Callaghan joj obeća to. Zapiše adresu gospođice Leonore Wilbery: Ulica Elbeck 15. Potom promrmlja nekoliko riječi i spusti slušalicu.

— Ovo je ispalo vrlo zgodno — reče Nikolls. — Imamo jedan posao, a upecali smo dvije klijentice.

Callaghan ne odgovori ništa. Pitao se je li Leonora Wilbery onako lijepa kao što lijepo zvuči glas njezine majke. Callaghan i Nikolls su sjedili na visokim stolicama za šankom u »Premijeru« u Ulici Dover i pili viski.

— Meni se sve to čini prokleta šašavo — prozbori Nikolls. — Ne znaš još ništa o onoj Dorii Varette, a ona je već zabrljala.

— Kako je zabrljala? — zapita Callaghan.

— Sto je s onom stotkom koju ti je obećala poslati danas? Callaghan se pitao hoće li se previše nakresati ako popije još jedan dvostruki viski. Razmisli nekoliko sekunda... i naruči ga

— Istina je, Windy — reče. — To sam zaboravio. Pa ipak, jednu smo stotku dobili.

Spomene mu Kubanca i dvije novčanice od pedeset funta. — Život je prava ludnica, nije li tako? — progundša Nikolls. — Neki ljudi daju šakom i kapom pedesetke, a zauzvrat dobiju po nosu. — Isprazni čašu i kucne po šanku, naručujući novu.

— Možda te zamijenio za nekoga — zaključi.

32

— Više ne mislim tako — odvrati Callaghan. — vjerujem da je onih sto funti plaća.

— Za što? — upita Nikolls — imaš li kakvu teoriju? — Imam. Prihvatljiva je samo jedna teorija. Taj čovjek je slijedio gospođicu Varette i mene kad smo izašli iz »Ferdieva kluba«. Vidio ju je kako ide k meni. Mogao je pogledati popis stanara u prizemlju i otkriti tko sam ja.

— Razumijem — progundša Nikolls. — Dakle, zaključio je da te ona zbog nečega posjetila, pa je htio o tome popričati s njom. Možda mu se nije svidjelo što ti se obratila. Uglavnom, sjeo je u atuo, odvezao se k njoj i pričekao je. Što veliš na to? — Slažem se — reče Callaghan.

— Kad ste se dovezli tamo — nastavi Nikolls — vidio je taksi i naslutio da je ona u njemu, jer se zaustavio pred uličicom koja vodi do njene kuće, ali nije znao da si ti s njom. Nije te mogao vidjeti... bilo je suviše mračno. Sto veliš?

— Vrlo dobro napreduješ, Windy.

— Nije te mogao vidjeti, jer mu je auto bio parkiran na drugoj strani ulice, ali vidio je kad se taksi udaljio. Odlučio je posjetiti gospođicu Varette. Htio ju je pitati o čemu je, dovruga, razgovarala s privatnim detektivom Callaghanom; a ona ga pozna. Ne samo što ga pozna nego joj nije ni drag. Stoga mu je zalupila vrata pred nosom. Nakon toga je odustao.

Callaghan se pitao bi li mogao podnijeti još jedan dvostruki viski. Kalebajući se nekoliko trenutaka, naruči dva. — Kad je htio izaći iz

uličice — reče — zatekao je ondje mene, pa se našao u škripcu. Znao je da sam ja Callaghan. Pomislio je da mi je ona pričala o nečemu, pa se morao brzo odlučiti. Kazao mi je da gledam svoja posla i dao mi sto funta da bi potkrijepio nagodbu.

— Kakva je to budala! — izusti Nikolls.

— Nisam baš previše uvjeren u to.

— Dobro — reče Nikolls i proguta gutljaj pića. — Imamo, 33 dakle, gospođicu Varette koja je sjajna ženska, sjajno pjeva i ima sve na svomu mjestu. Radimo za nju... ali duguje ti dvije stotine. Zatim, imamo toga Kubanca, ili Cileanca, ili Brazilca... koji se razbacuje novcem. On ti ne duguje ništa, osim udarca po nosu. Situacija je blistava.

— Imamo još nekoga. Gospođu Wilbery.

— Vidiš, nju sam zaboravio. Dobro, uključit ćemo je. Štoviše, možda ćemo imati i gospođicu Leonoru.

Uskoro ćemo moći sastaviti cijelu bejzbolsku momčad. — Dobro je što si me podsjetio na nju — reče Callaghan. — U koliko će ono sati biti kod kuće?

— Služavka je rekla da će doći u sedam i pol, a sad je osam. Traljavo obavljamo svoj detektivski posao. Ne žurimo se — Nikolls štucne. — Tko zna, možda će nam i ona dati sto funta.

— Windy, čini mi se da si se napio. Telefoniraj Leonori! Nikolls se digne sa stolice i ode. Gledajući čašu pred sobom, Callaghan zaključi da pije previše viskija. Naruči rum »bacardi«. Pitao se pomaže li piće privatnim detektivima pri razmišljanju, a onda zaključi da privatni detektivi i ne razmišljaju. Ta ga pomisao utješi. Za pet minuta pojavi se Nikolls.

— Gospođica Willbery je izašla — reče. — Otišla je na neku kućnu zabavu. Poručila je da možeš, ako je riječ o nečemu vrlo hitnom, otići tamo.

— Ideš li ti rado na žureve?

— Ne znam — odgovori Nikolls. — Uglavnom je dosadno. Previše se priča, a premalo pije. Sjećam se samo jednog dobrog tuluma. Dogodilo se to u Chicagu. Upoznao sam ondje jednu žensku...

— Znam — prekine ga Callaghan. — Opet govoriš o onoj plavuši.

— To je da pukneš od muke. Nitko mi ne dopušta da dovršim ono što pričam.

— Gdje je ta kućna zabava?

— U stambenom bloku »Collier Arms« u Hampsteadu... na broju 76 — odgovori Nikolls.

— Idem na taj žur — odluči Callaghan i ustane.

— A što će biti sa mnom? Mogu li otići nekamo i dobiti sto funta, zatim tresnuti nekoga po nosu?

— Idi kući, Windy. Budeš li mi potreban noćas, telefonirat ćuti.

— Pozovi me, molim te! — reče oduševljeno Nikolls. — Bilo bi baš lijepo da pronađemo još nekoliko klijenata.

Dok se Callaghan vraćao kući, odjeknula je uzbuna. Kad su sirene prestale zavijati, nastala je sablasna tišina. Ušavši u stan, on baci šešir i kaput na divan u dnevnoj sobi, ode u spavaću sobu i svuče se, napuni kadu prilično vrućom vodom, provjeri temperaturu nožnim palcem, štucne i spusti se u kadu. Tad pusti hladnu vodu i ispruži se. Razmišljao je. Uglavnom o Gringallu. Nije bio nacistu s njim. Za ovih godina otkad se poznaju, uvidio je da Gringall nije budala. Policijski su službenici rijetko glupi. No, ujedno je znao da je i inspektor imao dovoljno prilika spoznati da ni on, Callaghan, nije budala. Stoga je sadašnja situacija bila nejasna.

Callaghan se upita ne bi li bilo najbolje da popriča s Gringallom otvoreno. Razmislivši malo, odustane od toga. Ako bi Gringall želio govoriti otvoreno, govorio bi tako od početka. Koliko se može zaključiti, očekivao je od njega baš određene postupke. Callaghan pogleda u strop i naceri se, sjećajući se prijašnjih zgoda kad su se njegovi postupci donekle razlikovali od onog što je Gringall očekivao. Možda se povijest ponovi.

35

PETER CHEYNEY

Nakon nekog vremena izađe iz kade i obriše se. Sjedio je nekoliko minuta pred zrcalom i trljao kosu kolonjskom vodom. Ode u spavaću sobu i počne se odijevati. Osjećao se bolje. Proradio mu je mozak i rođendanski je mamurluk brzo postajao prošlost.

Dok je vezivao crnu kravatu i oblačio dvoredni smoking, posveti malo pažnje gospođi Wilbery i njejoj kćeri Leonori. Svidio mu se glas gospođe Wilbery. Odlučan je, odrješit. U njemu se očituje izravnost.

Gospođa Wilbery nije budala. Ode u dnevnu sobu, priđe ormariću i natoči burbona. Dok ga je pijuckao, pokušavao je zamisliti gospođu Wilbery, što mu je bilo omiljena navika, no ovaj put nije uspio vidjeti u mislima njenu sliku.

Zapali cigaretu i počne hodati amo-tamo kroz dnevnu sobu. Sad je razmišljao o Kubancu. Vjerovao je daje zao čovjek. Zenkast je, kicoš, blaga glasa i okrutan... vrlo gadan tip. Pitao se što u ovakvo doba radi u Engleskoj; potom se prestane čuditi kad je shvatio da u Engleskoj ima svakakvih ljudi.

U deset sati odjene kaput, stavi šešir na glavu, siđe na ulicu, unajmi taksi i odveze se prema Hampsteadu.

Sluga koji mu je otvorio vrata doimao se tako kao da pripada vremenu prije pola stoljeća. Imao je sive zaliske i ponašao se vrlo uglađeno. Na prvi se pogled vidjelo da je blage naravi. — Zovem se Callaghan. Gospođica Wilbery mije kazala da će biti ovdje.

— A, da — reče sluga. — Izvolite ući, gospodine. Callaghan korakne u predvorje čiji je pod bio prekriven

debelim sagom. Sluga mu pomogne skinuti kaput i šešir. Predvorje je bilo veliko i otmjeno namješteno. Iz njega su vodila troja vrata. Dvoja su bila otvorena. Do Callaghanovih ušiju dopru glasovi, smijeh i zveckanje čaša.

36

Uto kroz srednja vrata izađe neka žena. Kosa joj je bila crvena poput mlade mrkve. Bila je u ružičastoj haljini. Callaghan zaključio daje na neki način lijepa. Zapazi da su joj kažiprst i srednjak na lijevoj ruci gotovo tamnosmeđi od nikotina.

— Vi ste gospodin Callaghan — progovori ona — detektiv? — kad joj je Callaghan to potvrdio, ona doda: — Dakle, to je čarobno. Još nikad mi na žuru nije bio neki detektiv. Kažite mi, je li vam posao zanimljiv?

Callaghan joj reče da ne zna odgovoriti na to, no napomene da je jedanput prisustvovao kućnoj zabavi na kojoj su nastupala dva tuljana.

— Ma, sad me zadirkujete! — reče ona. — Kažite mi, gospodine Callaghane, sviđa li vam se moja haljina? Svi je smatraju groznom.

Callaghan odvrati da se ne slaže s takvom ocjenom i da mu se haljina čini vrlo lijepom. Nije još nikad vidio nešto takvo. — Drago mi

je — reče žena. — Udite.

Callaghan pođe za njom kroz otvorena vrata. Očekivao je da će unutra zateći mnogo ljudi, ali se prevario. Bilo je to samo malo i gotovo pusto predsoblje. No na drugoj strani te prostorije bila su širom otvorena sklopiva vrata i ondje je ugledao mnogo gostiju. Većina ih je držala čašu u ruci. — Ja sam gospođa Martindale — reče žena — i prilično sam mrzovoljna. Zanima me umjetnost kad nađem vremena za nju. Hoćete li mi donijeti konjak sa soda—vodom? Piće je u onom kutu. — Neodređeno pokaže prema sklopivim vratima. Callaghan obeća da će je poslužiti i ode u susjednu sobu. U kutu su dvojica u bijelim sakoima točila piće gostima. Pred njima je bilo svakakvih boca. Callaghan zaključi da ta kućna zabava skupo stoji.

37

Zatraži konjak sa sodom i probije se kroz gomilu u predsoblje. Gospođa Martindale je zaspala na divanu. Napola je zijevala, pa on zapazi da su joj zubi umjetni. Popije konjak sa sodom i vrati se u drugu sobu. Zaustavivši se kraj vrata sa čašom u ruci, gledao je oko sebe.

U sobi je bilo oko tridesetoro ljudi... u svakakvu stanju. Većini su muškaraca narasli trbusi i pojavili se podvoljci. Žene su izgledale mnogo bolje. Bile su vitke, dotjerane, krepke. Callaghan zaključi da, općenito uzevši, žene uvijek izgledaju bolje nego muškarci. Uto mimo njega prođe neki debeljuškast i potpuno ćelav četrdesetogodišnjak. — Oprostite — progovori Callaghan — poznate li gospođicu Leonoru Wilbery?

Ćelavi odgovori potvrdno i pokaže prema suprotnom kutu. Callaghan pogleda na tu stranu. Na velikom starinskom kauču sjedila je mlada žena. Ocijenio je da joj je oko dvadeset sedam godina. Bila je vrlo ljupka. Smeđokosa. Opazio je da ima prekrasno tijelo, da su joj gležnjevi divni i da je ne samo čudnovato lijepa nego i, po svoj prilici, pametna. Upotrijebio je u mislima riječi »po svojoj prilici«, zato što je ona u ovom trenutku gledala prema njemu prilično staklenastim očima. U vitkoj ruci, graciozno je objesivši preko ruba kauča, držala je naherenu čašu tako da se piće prolijevalo po žućkastom sagu i stvaralo tamnu mrlju.

— Gospođice Wilbery — reče Callaghan kad joj je prišao — ja se

zovem Callaghan. Htio bih razgovarati s vama i to mi se čini tako hitnim da sam došao ovamo. Nadam se da vam ne smetam.

Ona otvori usta, ali ne prozbori ništa. Očito je htjela kazati nešto. Nakon drugog pokušaja uspije.

— To je divno — reče. — Strašno mi je drago što sam vas upoznala, gospodine Callaghane. Postoji samo jedna nevolja...

38

— Kakva? — zapita Callaghan i podigne obrve. Njezin mu se dubok glas činio jedinstvenim i privlačnim.

— Iskreno govoreći, naljoskala sam se. Pripadam među one žene koje ne shvaćaju da će se nakresati popiju li čašicu previše. Ja sam je, čini se, popila.

— Jeste li sigurni? Meni se čini da je posljednju čašicu popio sag.

Ona ga pogleda. Sad je vidio da joj oči svojom bojom sličje ametistu.

— Slatki ste — reče mu. — Izvolite sjesti. Mislim da mi se sviđate. Nikad nisam sasvim nacistu s tim da li mi se muškarci

V

sviđaju ili ne. Čini mi se da imam kompleks u pogledu muškaraca.

— Znam — odvrati Callaghan i sjedne. — Upoznao sam već jednu takvu ženu.

Ona raširi oči.

V

— Sto? Zar samo jednu? — odvrati mu. — Zacijelo ste upoznali više žena kojima se ne sviđaju muškarci. — Ova je bila posebna. Mrzila ih je — reče Callaghan. Prsti koji su držali čašu nehotice se otvore, te čaša, vrlo tanka, padne na sag i razbije se.

— Baš glupo — prozbori ona. — Hoćete li mi donijeti piće? Callaghan ode prema stolu za posluživanje u kutu. Poprilično se dosađivao. Naruči za sebe dvostruki konjak sa sodom i blagi koktel za nju. Vratu se, pruži joj koktel i sjedne. Prilično je teško prinijela rub čaše usnama. Tobože promatrajući gomilu pred sobom, Callaghan ju je gledao krajičkom oka. Vidio je da prilično teško pije koktel. Zapazio joj je lijepa usta i pitao se zašto se divne žene, po svoj prilici i pametne, rado opijaju.

Čaša joj je sad bila prazna. Držala ju je za stalak kao i 39

prvu, objesivši ruku preko ruba kauča. Callaghan je čekao da joj ispadne iz šake. I ispala je.

— Vjerojatno mislite da žene ne smiju piti, gospodine Callaghane, je li?

— Ne bih rekao tako. Mislim da žene ne smiju piti previše. Vi pijete previše. Naljoskali ste se. Ne sviđaju mi se pijane žene. Ona naškubi lijepa usta i zakima glavom.

— Sad se ponašate neprijateljski — progovori mu. — Ne sviđaju mi se takvi muškarci.

V

— Sto bi trebalo da učinim? — odgovori Callaghna. — Da se bacim u rijeku?

— Ne, ne bih to htjela. Sviđate mi se. — Za trenutak se ozbiljno zamislila. — Da, tvrdim da mi se sviđate. — Ošamućeno pogleda oko sebe, kao da se pokušava prisjetiti o čemu je govorila, a onda nastavi: — Dakako, vi ste detektiv, je li? Htjeli ste me posjetiti zbog nečega. Majka mi je telefonirala i spomenula vas, ali je, moram priznati, govorila prilično neodređeno.

Neki čovjek kraj Callaghana, sa zelenom satenskom kravatom na ružičastoj košulji, nasloni se na zid i obrati ženi koja je imala šarenu bluzu, s raznobojnim mrljama što su podsjećale na slikarski haljetak.

— Kad volim neku ženu, onda je volim — govorio je. — Ništa ne činim polovično... — Dovrši rečenicu glasnim podrigivanjem.

Callaghan je pogleda.

— Grozan je, je li? — prozbori Leonora Wilbery. — No svi su muškarci grozni. Ljubav je nešto užasno.

— Znači, telefonirala vam je majka — reče joj Callaghan. — Je li vam sve poznato?

— Ne bih rekla — odvratila Leonora. — U ovom mi se trenutku čini da mi nije poznato ništa.

40

— Jeste li dovoljno trijezni da možete razumjeti ono što vam govorim, jer to je prilično važno?

— Ne znam. Međutim, ako je strašno važno, moglo bi me se dojmiti, nije li tako?

— Pogledajte me — reče joj odrješito Callaghan.

Ona ga pogleda. Nasmiješi se. Supijano. Svidjelo mu se kako su joj se razvukle usne preko bijelih zuba.

— Dobro, nadam se da će vas se ovo dojmiti — nastavi on. — Situacija je ovakva: sinoć sam upoznao jednu mladu ženu koja se zove Varette. Jeste li ikad čuli za nju?

— Ima li ona i ime?

— Dakako. Ime joj je Doria. Doria Varette. Znači li vam to bilo što?

— Baš ništa — odgovori ona. — Usput, mislim vrlo nepovoljno o ženi koja se tako zove. Nikad nisam čula za nju niti bih je htjela upoznati.

— To nije važno. Hoću reći da sam je ja upoznao sinoć i da je smatram zgodnom. No ni to nije važno. Bitno je ovo: čini se da je gospođica Varette zaljubljena u vašeg brata Lionela. Utuvila je sebi u glavu daje Lionel nestao. Povjerila mi je zadatak da ga pronađem. Razumijete li?

— Potpuno. Ali to me ne zanima. Kažite mi, bavite li se razvodima?

— Ne, ne prihvaćam takve slučajeve... osim ako u njima ima nešto posebno zanimljivo.

Leonora se nasmije. Smijala se tako dugo da su se ljudi počeli osvrtni i pogledavati je.

— O, Bože moj! — izusti. — Zar se u razvodima može pronaći nešto zanimljivo?

Callaghan zapali novu cigaretu. Najradije bi je bio pljusnuo. Iznenada se prestala smijati.

— Da — reče ona — razumijem sve što ste kazali. Dakle, ta Doria Varette, koju smatrate zgodnom, misli da je Lionel 41

nestao. —Nagne se naprijed i, držeći se vrlo ozbiljno, položi mu ruku na koljeno. Tad prozbori dramatično: — Recite mi, gospodine Callaghane, zar je volite?

— Još ne. Iskreno govoreći, nisam imao priliku zaljubiti se u nju. No, vratimo se Lionelu. Niste se osobito zabrinuli za njega?

— Jesam, užasno sam zabrinuta. Oduvijek sam zabrinuta za Lionela

— reče ona. Callaghan je upita kakav je razlog posrijedi. —Lionel je čudan čovjek... vrlo čudan mladić. Ako imate takva čudnog brata, morate biti zabrinuti za njega. No nastavite pričati, gospodine Callaghane.

— Otišao sam u Scotland Yard kako bih doznao je li tkogod prijavio nestanak Lionela Wilberya. Nitko ga nije prijavio. Razumije se, poprilično sam se začudio zašto ga gospođica Varette smatra nestalim, a obitelj se nije uznemirila. Stoga sam telefonirao vašoj

majci. Pozvala me k sebi.

— Kad ćete je posjetiti? — zapita Leonora.

— Možda sutra — odgovori Callaghan. — Savjetovala mi je da se najprije sastanem s vama. Mislila je da biste mi vi mogli kazati nešto... da možda znate nešto o Lionelu. — Mislim da bih vam mogla ispričati štošta o Lionelu — izusti ona zagonetno — spomenuti vam svakakve neobične pojedinosti. Ali ne ovdje.

- Zašto?

— Ne sviđa mi se ovaj žur. Ne sviđaju mi se ljudi. Ne sviđam se čak ni sama sebi. No čini mi se da mi se vi sviđate. Hajdemo na jednu drugu zabavu. Znam mnogo bolji tulum od ovog.

— Hoće li nam to pomoći?

— Bez ikakve dvojbe! Ondje će biti neki zanimljivi ljudi i vjerujem da će vam ispričati ponešto o Lionelu.

— Dobro, hajdemo na tu drugu zabavu!

42

— Najprije želim otići kući. Htjela bih presvući haljinu. Odvedite me kući, zatim se vratite po mene. Tad pođite sa mnom na onu drugu kućnu zabavu. Bit će mnogo bolja od ove.

— Dobro — odvrati Callaghan.

Ona se digne i teturavo krene kroz sobu. Pošao je za njom. Kad je ušla u predsoblje, zaustavila se kraj divana na kojem je još ležala gospođa Martindale.

— Dobro znam što mislite — prozbori Leonora. — Mislite da kosa takve boje ne bi nikad smjela biti nasuprot ljubičastoj presvlaci na divanu. Slažem se. — Tad se obrati gospođi Martindale: — Dušo, čuješ li me? — Kad je gospođa Martindale jedva jedvice otvorila jedno oko, Leonora nastavi: — Draga moja, zaključili smo da moraš ili drukčije obojiti kosu, ili promijeniti presvlaku na divanu. Ne ide jedno s drugim. Laku noć, srce.

Gospođa Martindale ne reče ništa. Već je zaspala. Taksi se probijao kroz zamračeni grad prema Ulici Welbeck brzinom od dvadeset pet kilometara na sat. Leonora Wilbery je sjedila uspravno u kutu i gledala kroz prozor. Oči su joj bile raširene.

— Jeste li ikad čuli pričicu o čovjeku koji je prigovarao djevojačkom tijelu? — progovori ona iznenada. Callaghan odgovori daje nije čuo.

— Sasvim je nevažno — promrmore ona. — Uglavnom, djevojka mu

nije zamjerila.

Callaghan uzdahne.

— Muči li vas ikad mamurluk? — zapita je poslije nekoliko trenutaka.

— Ne, čula sam za nj, ali ga još nikad nisam doživjela — odvrati ona i okrene glavu prema njemu. — Razmišljali ste o meni?

— Jesam.

43

— Sto ste pomislili?

— Ne znam pouzdano.

— Pitali ste se jesam li simpatična ili nisam? Jeste li mislili o tome?

— Možda — odgovori on nakon kratke stanke. Leonora se naglo nagne prema njemu.

— Gospodine Callaghane — prozbori čudnim glasom — dopustite da vam kažem nešto...

Callaghan shvati da mu je njeno lice blizu u mraku. Do nosnica mu dopre blag i privlačan miris parfema. Ispruži ruke

1 uhvati je za ramena. Okrene je prema sebi i poljubi u usta. — Bi li sada trebalo da zovem u pomoć? — upita ona. — Zašto? — odvrati on i naceri se. — Zar vam se nije svidjelo?

— Ne znam — odvrati Leonora i ponovo pogleda kroz prozor. — Želite li nastaviti razgovor o Lionelu? — zapita on, zavalivši se u svoj kut i zapalivši cigaretu.

— O tome ćemo poslije. Htjela bih razmisliti.

— Dobro — promrmlja Callaghan. Navuče šešir na oči i počne u tami ispuhivati kolutove dima. Ona je sjedila vrlo uspravno, gotovo ukočeno, i zurila kroz prozor.

Dok je Callaghan plaćao taksistu u Ulici Welbeck, Leonora Wilbery je stajala na pločniku pred kućom, držeći rukom kvaku. Činilo se kako je jedva dočekala da se nasloni na nju. Služeći se slabim svjetlom iza taksimetra, Callaghan pogleda na ručni sat i opazi da je skoro jedanaest.

— Sto ćemo sada? — zapita on kad se taksi udaljio. — Noć je vrlo lijepa, je li? — reče Leonora. — Mračna, ali inače ugodna. Osjećam se mnogo bolje. Već sam se napola otriježnila. Vjerojatno ću biti potpuno pri sebi kad dođete po mene.

Callaghan je upita u koje doba treba da dođe.

— Oko jedan — odgovori ona. — Čekat ću vas ovdje. Rado bih vas pozvala unutra na piće, ali u današnje vrijeme djevojka mora čuvati svoj ugled.

Gledao ju je kako šepRTLjavo otključava vrata i ulazi. — Doći ću po vas u jedan sat — reče joj. Tad se zaputi kući. Počeo je zračni napad i s druge se strane rijeke čula potmula topovska paljba. Visoko iznad njega neprestano su brujali neprijateljski bombarderi.

Uvuče se u jednu vežu i zapali cigaretu. Razmišljao je o Leonori i pitao se je li istina da nije upoznala Doriu Varette. Nekoliko minuta poslije jedanaest ušao je u svoj stan. Bacivši šešir na divan, natoči tri prsta viskija, zapali cigaretu %' i počne hodati kroz dnevnu sobu. Negdje mora postojati nekakav navještaj o tome tko što čini i zašto, zaključi. Uskoro priđe telefonu i pozove Nikollsa.

— Što radiš, Windy? — upita.

— Ništa osobito — odgovori Nikolls. — Ležim i čitam krimić. O nekom detektivu koji ima takav vražji instinkt da, kad god pogleda neku žensku, ona zna da je njemu poznato što ona misli.

— To je katkad nezgodno — napomene Callaghan. — Da, i ja sam tako pomislio. Upravo sam razmišljao o svom instinktu kad je zazvonio telefon. Stvorio sam jednu teoriju... — Ma, nemoj?

— Jesam — potvrdi Nikolls. — Razradio sam je. Slušaj me. Pretpostavimo da razgovaraš s nekom ženskom i ona ti nešto ispriča. Ili ti kaže istinu, ili je ne kaže, je li tako?

— Slažem se.

— Ako ti kaže istinu, to je u redu i nema zime. No, što onda ako ti ona ne veli istinu? U tom je štos. Moja je teorija ovakva: ženske govore istinu tako rijetko da se ta mogućnost može zanemariti. Dakle, kad god ti ženska nešto priča, to 45

treba da smatraš lažima, i u osamdeset posto slučajeva nećeš se prevariti.

— Dobro, a što je s onih dvadeset posto? — zapita Callaghan.

— Taj je postotak tako malen da se može zanemariti. — Drugim riječima, sve što ti kaže bilo koja žena, zapravo je laž?

— Da, moja je teorija takva.

— Jednog će ti se dana upaliti mozak zato što previše razmišljaš, Windy — reče Callaghan i uzdahne. — Obuci se i dođi k meni. Za

danas je dovoljno mozganja.

— Dobro — reče Nikolls. — Ali ja mislim da detektiv mora prosuđivati logično, pa nastojim biti takav. Sjećam se jedne ženske koju sam upoznao u Kansas Cityu. Bila je prava ljepotica. Imala je sve i poludjela za mnom. Dakle... Callaghan vrlo tiho spusti slušalicu na stol. Već je čuo tu pričicu o ljepotici iz Kansas Citya. Zapali novu cigaretu. Nakon nekog vremena Nikollsov glas utihne u slušalici. Callaghan je vrati na vilicu. Potom odvuče naslonjač pred vatru, podigne noge na okvir od kamina i opusti se. Dok je petnaestak minuta čekao Nikollsov dolazak, prepustio se razmišljanju o ženama i piću. Tražio je odgovor na pitanje koje se, u prvi tren, činilo lakim. Pitanje se ticalo razlike između duševnog stanja trijezne i pripite žene. S muškog gledišta, s naljoskanom se ženom može, po svoj prilici, lakše izaći nakraj, može se iskoristiti, prevariti i unakrsno ispitivati.

No, zanimalo ga je žensko gledište o tom pitanju. Kako bi, prema ženskom stajalištu, reagirala ne baš trijezna žena prema muškarcu? Koliko god razmišljao, nije smislio ništa. Tad začuje dizalo i otključavanje ulaznih vrata; Nikolls je imao ključ od stana. Okrene glavu kad mu se na pragu pojavio pomoćnik. 46

Nikolls je nosio pod rukom knjigu koju je čitao kad mu je Callaghan telefonirao.

— Evo, donio sam je — reče. — Vraški dobra knjiga, otkriva sve ono o čemu sam se pitao cijelog života... mislim, o ženskama. Frajer koji ju je napisao znao je svoj posao. — Izvrsno — promrmlja Callaghan. — Posluži se pićem, Windy.

Nikolls odmah prihvati ponudu. Natočivši viski, izvadi iz džepa kratku debelu cigaru i zapali je. Tad priđe kaminu i nasloni se na nj.

— Ona Leonora je superžena — progovori nakon nekog vremena.

— Ima lijep izgled i jasnu osobnost.

— Kako znaš?

— Očituju se moje detektivske sposobnosti. I natprosječno razvijen instinkt za ženski spol. Kao što piše u ovoj knjizi. Vjerovao ili ne, već sam se uvježbao toliko da bih ti, samo zahvaljujući instinktu, mogao štošta ispričati o Leonori Wilbery.

— Pričaj — reče Callaghan i podigne obrvu.

Nikolls povuče dim iz cigare i duboko ga udahne, zatim se zagleda u

strop. Nastojao je izražajem lica pokazati da se koncentrira.

— Mislim da nije plavokosa — progovori — i da je visoka 1 vitka. Da... ima divno tijelo. Kad hoda, privlači poglede. Njiše bokovima. Vjerujem daje smeđokosa. Ne mogu ti kazati točno kakve su joj oči, ali vjerujem da su ili ljubičaste, ili sivoplave. Ima duge trepavice. Možda joj je i glas vrlo ugodan. Prilično dubok i baršunast. Ukratko, čini mi se daje ta Leonora baš kao po narudžbi.

— Nisi je loše opisao — reče Callaghan i osmjehne se, gledajući vatru. — Odakle znaš kako izgleda, Windy? Kakvim se sistemom služiš?

— Nikakvim. Sve sam izmislio. No pokušao sam se prisjetiti na kakve ženske trzaš. Tako sam stvorio njenu sliku. 47

— Da, to je zanimljivo. Kako znaš da trzam na nju? — Imam razlog — tajanstveno odgovori Nikolls.

— Kakav razlog? Hajde, Windy, otvori dušu!

— Prije svega, nisi ostao dugo na onom tulumu. Dakle, naslućujem da je i ona pošla s tobom. Ako je tako, onda vas dvoje imate nešto zajedničko... ili u pogledu slučaja Wilbery, ili na osobnom planu. Otišao si s njom sa žura i odvezao se nekamo taksijem. Je li tako?

— Tako je. Ipak, što ti znači ono »na osobnom planu«? — Moje mi detektivske iskustvo otkriva da si ljubio Leonoru u taksiju. Jesam li pogodilo?

— Odakle znaš, vrag te odnio? — zapita Callaghan i sjedne uspravno.

— Cijela ti je faca umrljana ružem za usne — odgovori Nikolls, sretno se cereći. — Izgledaš grozno. Mislim da bi bilo najbolje da zbog toga popijem još jednu čašicu.

Odmah priđe ormariću i natoči viski. Pogledavši se u zrcalo iznad kamina, Callaghan ode u kupaonicu i opere lice. — Možda bi ti tvoje iskustvo moglo otkriti još ponešto? — reče kad se vratio.

V

— Zašto ne? Sto te zanima? Callaghan zapali cigaretu. — Kad sam večeras otišao na tulum, Leonora je glumila — reče. — Hinila je da se nakresala. Nastojala me uvjeriti da je naljoskana, da pije cijelu večer...

— Razumijem — prekine ga Nikolls. — Zbog toga si je i poljubio u taksiju. Htio si provjeriti da li joj dah smrdi na piće.

— Tako je. Nije smrdio. Vjerujem daje popila samo jednu čašu.

— Valjda se uplašila — zamišljeno prozbori Nikolls. — Možda je čula za tebe i doznala da si vrlo lukav u razgovoru. Bojala se da ćeš je priklještit i nastojati pošto—poto izvući 48

štošta od nje. Stoga je pomislila da nećeš, bude li hinila daje pijana, obraćati osobitu pozornost njenim riječima niti ćeš paziti što govoriš.

— Tako je. A tko joj je rekao da bude oprezna? Nikolls se malo zamisli.

— Riječ je samo o jednoj osobi — prozbori. — Onoj koja te poslala k njoj i telefonirala joj da ćeš je posjetiti. Dakle, riječ je o mami Wilbery.

— Ponovo ode do ormarića i naliže još viskija. — Zanima me što imaju na umu te dame. — Iskapi viski nadušak.

— Ne mogu čitati tuđe misli, no slutim da me netko hoće nasamariti. Leonora me vodi na neku drugu kućnu zabavu. Kaže mi da će ondje biti nekih ljudi koji bi mi mogli pričati o Lionelu. Sastat ću se s njom u jedan sat. Imat će, dakle, dovoljno vremena da učini ono što želi.

- A što želi?

— Telefonirat će ljudima koje ću sresti i reći će im što treba da mi kažu.

— Razumijem. Bit će to lijep slučaj, već se vidi. Svi varaju sve i prije nego što smo ga se pošteno latili. — Slušaj me dobro, Windy. Ne smije biti nikakvih grešaka. — Callaghan pogleda na sat. — Već je skoro jedanaest i pol. U ponoć u »Ferdievu klubu« nastupa Doria Varette. Otpjevat će dvije pjesme i vjerojatno dodatak. To će potrajati desetak minuta. Tad će otići u garderobu, našminkati se i presvući. Na to će potrošiti najmanje još dvadesetak minuta. Nakon toga će sjesti u taksu i odvesti se iz kluba kući. Dakle, dodajmo još najmanje desetak minuta. Kad se sve zbroji, od ovog trenutka, ukupno uzevši, imaš oko sedamdeset minuta. Nikolls kimne.

V

— Sto da učinim? — zapita. — Da joj pretražim stan ili da stražarim vani? Još tražiš onoga Kubanca?

— Uđi u stan. Odvezi se tamo taksijem. Iskrcaj se na 49

Trgu Wilton i kreni duž zida mimo pošte. Dvadesetak metara od pošte naići ćeš na slijepu uličicu. Na njenu su kraju ulazna vrata kuće u kojoj živi Doria Varette. Ulazna će vrata vjerojatno biti otključana. Sinoć su bila. Unutra je kratko stepenište koje vodi

ulijevo. Na njegovu su vrhu plava ulazna vrata. Po svojoj prilici je na njima dobra brava. Možda ćeš tu potrošiti desetak minuta.

— Dobro. Sto zapravo tražim?

— Ne znam — odgovori Callaghna. — Stekni opći dojam o stanu i razgledaj ga koliko god budeš mogao. Ne troši vrijeme

1 ne pokušavaj spretno otključati brave na ladicama, nego upotrijebi bez oklijevanja željeznu polugu i budi što brži. Bitno je da pročitaš svu poštu na koju naiđeš. Traži papire, pisma, račune, sve što bi nam moglo otkriti nešto o Dorii Varette.

— Dobro. Najprije ću telefonirati iz javne govornice i provjeriti ima li ikoga ondje.

— Tako je. Ako je netko ondje, kaži da zoveš iz »Ferdieva kluba« i da bi gospođica Varette htjela da ta osoba smjesta dođe u klub. Nekako izmami tu osobu iz stana. Razumiješ li? — Razumijem.

— Provalnički ćeš alat naći u uredu, u donjoj ladici mog pisaćeg stola. Požuri, Windy. I pripremi nekakvu pričicu za slučaj ako se ona prerano vrati kući.

— Dabome — odvrati Nikolls i naceri se. — Kazat ću joj da sam zalutao u mraku. To će joj se svidjeti. Dobro, što treba da učinim poslije?

— Pođi na spavanje i javi mi se ujutro. Dakako, osim ako pronađeš nešto bitno. Tad telefoniraj Effie. Ona će ti reći gdje sam. Idem na tulum.

— Dobro — reče Nikolls i krene prema vratima. Zatim doda: — Hej, zar ne bi bilo vraški zgodno da pod krevetom nađem onoga Kubanca? Možda bi i meni dao sto funta... Dobro, doviđenja, Slime!

— Izađe iz sobe.

50

Kineska ura na kaminu otkuca jedanaest i pol sati. Callaghan priđe ormariću i natoči četiri prsta viskija. Baš mu je prijao. Potom zapali cigaretu, ode u spavaću sobu i svuče se. Uključi električnu peć, ugasi svjetlo i ispruži se na divanu. Pušio je i razmišljao o Leonori, Lionelu i gospođi Wilbery. , Napokon se digne i priđe kućnom telefonu. Obrati se noćnom vrataru u prizemlju.

— Malo ću odspavati, Wilkie — reče. — Pozovi me preko ove linije u dvanaest i pol i pošalji mi šalicu jakog čaja u četvrt do jedan.

Nakon toga se vrati do divana i legne. Odmah je zaspao. 51

4Gucnuvši malo viskija i zalivši ga čajem što mu ga je donio Wilkie, Callaghan je upravo oblačio kaput kad je u dnevnoj sobi zazvonio telefon. Zvala je Leonora Wilbery.

— Imate li auto, gospodine Callaghane? — upita ona. Kad joj je odgovorio potvrdno, dodala je: — Možete li se dovesti po mene? Htjela bih otići u kuću »Prud« u Ulici Forest. Odgovara li vam to?

— Svakako. Kako se sad osjećate?

— Sasvim dobro. Odmorila sam se i presvukla. Upravo sam popila dvostruki martini i osjećam se divno.

— Doći ću po vas za deset minuta — reče Callaghan. Spustivši slušalicu, pozove telefonom Effie Thompson. — Jesi li spavala, Effie?

— Jesam — odgovori ona. — Čvrsto sam spavala. Ne želiš mi valjda nešto izdiktirati? Svako je doba prikladno za to. — Vrlo si ljubazna, Effie — reče Callaghan i nasmiješi se. — Hoćeš li se iznenaditi ako te zamolim da neko vrijeme ostaneš budna?

— Ovisi — odgovori ona. — Otkad radim kod tebe, više me ništa ne može iznenaditi. Rado ću pomoći ako mogu. — Zijeвне.

— Izvrsno. Možda će te noćas zvati Nikolls. Možda. Vjerojatnije je da neće. Bude li te zvao, kaži mu da sam otišao u kuću »Prud« u Ulici Forest. Razumiješ li? — Razumijem. Nadam se da ću biti budna kad mi bude telefonirao.

— Nastoj biti. Ne budeš li budna, vjerojatno će te osobno posjetiti.

52

— Onda ću svakako biti budna — odlučno izjavi Effie. Callaghan obuče debeli kaput, uzme šešir i ode po auto. Mjesec je izašao i puste su se ulice činile divnima. Leonora Wilbery je čekala pred svojim vratima. Bila je u ogrtaču od nerca. Vrijedi hrpu para, zaključí Callaghan gledajući je.

— Jedna od prednosti posla kojim se bave privatni detektivi —reče on kad je izašao iz auta — jest u tome što imaju priliku sresti lijepe žene poput vas na kućnom pragu u Ulici Welbeck poslije ponoći.

— Dražestan govor — odvratí ona i nasmiješi se. — Mislim da, kao privatni detektiv, imate još jednu prednost: možete ljubiti žene u taksiju kad god to zaželíte. Je li tako? — Varate se. Mislim kako mom poslu ne dolikuje da ljubim žene u taksiju, osim ako je to u interesu moga klijenta. — A, tako — promrmlja ona kad je sjela u

auto. — Dakle, poljubili ste me u interesu svoga klijenta. Aha. Nadam se da je taj potez bio uspješan... mislim, s profesionalnog gledišta. — Da, bio je dobar — odvratila ona. — Ali s osobnoga gledišta nije bio osobit.

— Vi ste prilično neugodan čovjek. Nećete činiti ono što se očekuje od vas. Udaljujete se od teme. Stoga se ne zna može li vam se baš vjerovati ili ne.

— To je istina — potvrdila Callaghan i pritisne gas. »Jaguar« odmah jurne. — Kad bih postupao onako kako ljudi očekuju od mene, bio bih vrlo često u velikom škripcu. Većina onih s kojima dolazim u dodir... mislim u poslu... očekuje od mene da učinim nešto što bi im bilo po volji. Ako bih to učinio, ne bih postigao ništa. Ponajčešće moram učiniti nešto drastično da bih ostvario željeni učinak. Usput govoreći, ne zanima me osobito da li mi vi vjerujete ili ne.

— Prekrasno. Znae biti užasno grubo kad hoćete, je li 53 gospodine Callaghane? Jeste li, poljubivši me, postigli željeni učinak?

— Poprilično — odvratila Callaghan. — Nisam vas baš posebno želio poljubiti. Zašto bih? — Obješenjački je pogleda sa strane i naceri joj se. — Htio sam utvrditi u kakvu ste stanju. Otkrio sam da niste pijani. Dakle, lagali ste dok ste mi glumili...

— A, tako... — Glas joj je bio vrlo tih. Callaghanu se učini da zvuči donekle opasno. — Znači, lagala sam, Zašto? — Zato što ste smislili neki plan, u kojem važnu ulogu igra kućna zabava na koju idemo — odgovorila Callaghan. — Da ste se, kad sam vas upoznao, držali trijezno, ne biste imali nikakvih razloga da me odvedete na ovaj drugi žur. Mogli ste ondje razgovarati sa mnom. Ako biste bili trijezni, vjerojatno bih se iznenadio što me u ovo doba noći zovete nekamo drugdje, ali kad je takav zahtjev izrekla pripita žena, on se činio prilično normalnim.

— Niste baš loš detektiv — primijeti ona i uzdahne. Smiješila se.

— Vidjet ćemo.

— Kazat ću vam istinu — prozborila Leonora nakon duge šutnje. — Otkrit ću vam zašto sam hinila pripitost i zašto sam predložila da odemo na ovu zabavu.

— Kad god mi neka žena napominje u uvodu da će mi ispričati

istinu, vrlo sam sumnjičav.

Ona se ukoči.

— Zaista ste bez razloga neuljudni — prigovori mu. — Zar ne želite doznati ništa o onome što nastojite otkriti? I najpametniji ljudi rado prihvaćaju podatke koji im mogu poslužiti kao osnova.

— Ja ne pripadam među najpametnije. Podatke koje želim u ovom slučaju, pribavit ću na svoj način. Tad ću znati da su valjani.

54

— Razumijem — reče ona. Glas joj je bio leden. — Onda neću kazati ništa o tome. Neću uopće govoriti.

— Hoćete — izusti prijazno Callaghan. — Govorit ćete čim ja to budem htio... bilo vam po volji ili ne. Zasad mi nije potreban nikakav podatak.

Leonora zlovoljno puhne.

— Smatrate sebe užasno pametnim, je li? — reče mu hladno.

Callaghan je pogleda. Blaženo se smiješio. Oči su joj se sjale od gnjeva. Činila mu se divnom.

— Ne znam jesam li pametan — reče joj — ali mi je drago što me vi smatrate takvim.

Nastane dugi muk. Upravljavajući samo jednom rukom, Callaghan drugom izvadi kutiju cigareta iz džepa kaputa i pruži joj je. Uzela je dvije cigarete, zapalila ih obje električnim upaljačem na komandnoj ploči i spustila mu kutiju u džep.

— Prilično ste drski, je li? — reče ona. - Da? Zašto? — Bezobrazni ste prema kćeri klijentice koja će vas vjerojatno preplatiti — objasni Leonora. — Mislim da se detektivima uvijek plaća previše, nije li tako?

— Ponekad — odgovori Callaghan. — Uglavnom onda kad se oni usput služe i nekakvom ucjenom. Ipak, bilo kako bilo, griješite.

— Zašto griješim?

— Još ne radim za vašu majku, pa nema ni priliku da mi plati previše. Možda će tek dobiti tu priliku. Vidjet ćemo... — Da? — izusti ona iznenađeno. — Smijem li onda pitati za koga radite?

— Svakako. Radim za gospođicu Doriu Varette. Ona mi je zasad jedini klijent. Možda ću sutra odlučiti da radim i za gospođu Wilbery, a možda i neću.

55

— Zacijelo je lijepo biti tako nezavisan — primijeti Leonora. — Vjerojatno će vam gospođica Varette masno platiti? Ili možda i nema novca?

— Ima ga toliko da mi je dala petsto funta kao predujam — slagao je spretno Callaghan. Pogleda je. — Otprilike toliko stoji ogrtač što ga imate na sebi.

— Nije mi jasno kakve veze s tim ima cijena moje bunde. — Nema nikakve — složi se Callaghan. — Hoću samo pokazati koliko mi gospođica Varette plaća usluge. — Dobro, dobila sam ono što sam tražila — prozbori ona i uzdahne. — Kažite mi nešto. Jeste li ikad prijazni prema ženama?

— Iznenadili biste se kad biste vidjeli kako prijazan znam biti.

— Da, vjerojatno bih se iznenadila. Opet su zašutjeli. Callaghan skrene na raskršću ulijevo prema Godstoneu. Mjesečina je obasjavala cestu. Ubrzao je na sto kilometara na sat, zatim na sto trideset kilometara, a kad su prešli pet kilometara ravne ceste, smanjio je brzinu na sto deset. Leonora se zavalila na sjedalu i stegnula ogrtač oko sebe. On otvori svoj prozor nekoliko centimetara. Noćni je zrak bio hladan i svjež.

Pomisli na Doriu Varette i upita se kako se snalazi Nikolls, upita se je li pronašao štogod.

Tad ubrza na sto i dvadeset kilometara. Počeo je razmišljati o Leonori. Krajičkom oka vidio joj je profil i divio se njenoj jednostavnoj frizuri.

— Sviđa mi se brza vožnja — progovori ona. — Pogotovu kad imam povjerenje u vozača. Mogu li dobiti još jednu cigaretu? — Callaghan kimne. Ona mu zavuče ruku u džep i pronađe kutiju sa cigaretama. — Hoćete li i vi jednu? — zapita ga. Kad je kimnuo, izvadila je dvije cigarete iz kutije, stavila ih obje u usta, pripalila ih i tad jednu metnula u njegova usta. 56

U toj je kretnji bilo neke divne prisnosti. Potom se zagledala u otvorenu kutiju, držeći je pod blijedim svjetlom električnog upaljača na ploči s instrumentima. Pročitavši posvetu »Slimu Callaghanu od Audrev Vendavne«, naglo je zatvorila kutiju. — Je li žena koja vam je dala tu kutiju... zgodna? Bila vam je klijentica?

— Na oba pitanja odgovor je potvrđan — odgovori Callaghan.

— Vjerojatno vam je mnogo platila? — nastavi ona. Callaghan ne

odgovori. Nastane duga šutnja. Iznenada ona prozbori: — Uskoro ćemo stići tamo. Mislim da bismo morali razumno popričati.

— Nitko vas ne sprečava.

— Znam. Shvaćam da se ponašam glupo. Trebalo je da od početka budem sasvim otvorena prema vama. Trebalo je da vam ispričam što znam o Lionelu i što mislim o svemu. Callaghan uspori kad su se provezli mimo Hartfielda. — Skrenite udesno oko kilometar i pol odavde — reče ona. — Zatim produžite i prođite kroz vrata posjeda... — zacijelo su otvorena.

— Dobro — promrmlja on. Uspori na šezdeset kilometara na sat i skrene na zemljani put.

— Zaustavite se nakratko, molim vas — zatraži ona. Callaghan zakoči i zaustavi se na lijevoj strani puta, duž kojeg je raslo gusto drveće. Okrene se prema njoj i pogleda je u mraku. — Želim vam pričati o Lionelu — reče ona. — Jeste li znali daje Lionel zaljubljen u Doriu Varette? — prekine je Callaghan. — Je li istina daje niste upoznali? Ona potvrdno kimne.

— Nisam je upoznala — odgovori mu. — I nisam znala da su ona i Lionel zaljubljeni jedno u drugo.

— Dobro. Kakva mi onda korist od vašeg pričanja o Lionelu? Vi ne znate ništa o njemu. Samo mislite da znate

57

nešto, a to što znate, vjerojatno nije istina. Ako niste znali za Doriu Varette, kako možete znati o njemu išta važno? Vjerojatno znate o njemu samo ono što vam je ispričao. Je li tako?

Leonora se ugrize za usnicu.

— Istina je — prizna. — Pa ipak, nije mi jasno vaše držanje...

— Dakako, nije vam jasno — odvrati Callaghan. Glas mu je bio donekle zajedljiv. — No objasnit ću vam. Želite li to? — Da, objasnite mi, molim vas. To će biti vrlo zanimljivo. — Po svoj prilici. No kao što sam vam već, ako se ne varam, rekao, ja se želim baviti činjenicama, a ne izmišljotinama. Baš zbog toga i ne bih htio tratiti vrijeme slušajući vas. — Dakle, vi mislite da bi to bilo traćenje vremena. Vrlo zanimljivo. Nadam se da ćete mi otkriti razlog.

— Svakako. Otkrit ću vam ga. Imam u rukama određene činjenice kojima ću se pozabaviti. Nikad ne dopuštam da mi pažnju odvrata bajke... makar mi ih pričala tako lijepa, privlačna i izuzetno dražesna

žena poput vas.

— Baš vam hvala — reče ona hladno. — No, nemate nikakve činjenice. Ne možete ih imati. Kad smo se večeras sastali kod gospođe Martindale, niste znali ništa.

— Znao sam štošta. Već sam razgovarao s vašom majkom. Nju nije osobito zanimao Lionelov nestanak dok nije čula da mi je gospođica Varette povjerila zadatak da ga pronađem. Tad se zainteresirala. Onda, nije li to jedna važna činjenica? Potom me zamolila da se sastanem s vama prije nego što je posjetim. Natuknula je da biste mi mogli ispričati ponešto. Kad sam se sastao s vama, vi ste budalasto glumili da ste pijani. Kažete da niste nikad čuli za gospođicu Varette. To je prokleta laž. Osim toga, riječ je već o drugoj činjenici... 58

— Mrsko mi je vaše ponašanje — prekine ga ona ljutito. — Kako možete znati da je to laž?

Callaghan joj se naceri. Počela je gubiti živce. Svidale su mu se žene kad se ljute... pogotovu ako su lijepe. Tad govore istinu... ponekad.

— Telefonirala vam je majka — reče on ljubazno — i obavijestila vas da ću se sastati s vama. Nesumnjivo vam je spomenula Dorii Varette. Sastanak sa mnom smatrali ste tako važnim da ste mi poručili neka dođem na kućnu zabavu kod gospođe Martindale, gdje ste odglumili pijanstvo, te ste kazali da ne znate ništa o Dorii Varette i istodobno željeli doznati što ja znam o njoj. Nedvojbeno ste imali na umu da možete, dok ste pripiti, izbjegavati odgovore na ona pitanja na koja ne želite odgovoriti. To je treća činjenica.

— Sjajni ste, je li? — prozbori ona i pogleda ga. U tihom joj se glasu osjeti gorčina.

— Nisam loš — odvrati veselo Callaghan. — Potom ste me pozvali na ovaj žur, gdje ću se sastati s nekima tko mi može pričati o Lionelu. Ako znate što ta osoba ili osobe znaju o Lionelu, zašto mi to, dovraga, niste mogli ispričati sami? Vjerojatno je posrijedi ovakav razlog: ta osoba ili osobe umiju uvjerljivije ispričati priču nego vi. To je četvrta činjenica. — Glupi ste. Htjela sam vam kazati istinu...

— Koješta! — prekine je Callaghan, smiješeći se. — Niste htjeli, inače biste to već učinili. Sad ste prokockali priliku. — Opet izvadi cigaretu iz kutije. — Pitali ste me o Audrev Vendavne — nastavi — ženi koja mi je darovala ovu kutiju za cigarete. Kad sam počeo raditi

za nju, i ona me pokušala povući za nos. Tek kad joj je jednoj bliskoj osobi zaprijetila opasnost da se nađe na vješalima, odlučila je razborito progovoriti. No ne vjerujem da će vam taj primjer biti poučan.

— Ona ne odgovori. Callaghan upali motor. — Nezgodno je 59 što lijepe žene poput vas — nastavi on prijazno — misle da mogu učiniti što god hoće. Vjerujete čak da me možete nasamariti kad god vam se prohtije. A to je opasno. Naime, mogao bih ja vas povući za nos i dovesti vas u zabludu o kojoj nećete imati pojma. — Otpuhne dim prema

vjetrobranu. — Hajdemo na tulum! Zaželio sam se pića. — Žao mi je što ste se dosađivali sa mnom — izusti ona hladno.

— Prihvaćam ispriku. No vjerojatno neću više ponoviti ovo. Leonora tiho zasikće kao zmija. Razbjesnjela se.

— Dobro — reče mu. — Hajdemo na tu zabavu, gospodine Callaghane, i neka vas vrag nosi!

Zaustavivši »jaguar« na kraju dugog niza automobila pred »Prudom«, Callaghan se osvrne oko sebe. Kuća je bila velika, okružena tratinama i grmljem, skrivena gustim drvećem. Tu se, pomisli on, može činiti ono što se ne želi pokazati nezvanim očima.

Pođe za njom kroz šljunčano dvorište i uđe u predvorje. Kuća je bila raskošno namještena, svjetla i ukrasi savršeni. Odmah im sluga krene ususret.

— Dobro — prozbori Callaghan — znaju li ovi ljudi da traje rat?

— Zašto to pitate mene? — odvrati ona. — Eno, ondje možete ostaviti stvari. Ja idem na prvi kat. Popnite se kad budete htjeli. Upoznat ću vas s ljudima o kojima sam vam pričala. — Cinično se osmjehne. — Nakon toga — doda — nemam više nikakvih obaveza prema vama.

— Mislite? — reče on i nasmiješi se.

Pogledala ga je za tren, htjela je reći nešto, a onda se svladala i krenula uz široko stepenište.

60

Callaghan prođe kroz predvorje i uđe u prostoriju koju mu je pokazala. Bila je to garderoba. Na drugoj je strani vidio vrata što su vodila u sličnu prostoriju, koja je služila kao koktel— bar. Unutra je pijuckalo pet—šest muškaraca.

Callaghan uđe i zatraži konjak[^] sa soda—vodom. Polako gaje pio i gledao ljude oko sebe. Činili su mu se čudni. Nije ih mogao svrstati ni u jedan određen sloj, osim što su svi bili otmjeno odjeveni.

Kad je ispio piće, vrati se u predvorje, popne po vijugavim stepenicama i uđe u sobu u kojoj je bilo mnogo ljudi. Veselo su čavrljali i šalili se kao u predratno doba.

Leonora Wilbery je sa zanimanjem razgovarala s nekom ženom na drugoj strani sobe. Opazivši Callaghana, nasmiješila mu se. Krenuo je prema njoj. Dok joj se približavao, zaključio je da je uistinu čarobna.

— Sabina, ovo je moj prijatelj, gospodin Callaghan — predstavi ga ona. — Svidjet će ti se. Gospodin Callaghan je vrlo poznat privatni detektiv. Njegove su metode... zacijelo ćeš se složiti sa mnom, draga moja, ako ih ikad upoznaš... jedinstvene i zanimljive. Majka bi htjela da on potraži Lionela, jer netko misli da je momak nestao. Gospodine Callaghane, ovo je gospođica Sabina Haragos...

Gospođica Haragos pruži ručicu na kojoj su prsti bili gotovo sasvim prekriveni draguljima. Kad je progovorila, začuo se stran naglasak.

— Gospodine Callaghane, izvanredno mi je drago što sam vas upoznala...

Gledajući je, Callaghan zaključi da je njena ljepota čudnovata. Sličila je oživjeloj mumiji nekakve egipatske princeze. Lice joj je bilo vrlo bijelo i bezizražajno. Isticale su joj se jagodične kosti. Nos je bio širok u podnožju, ali profinjenih tankih nosnica. Imala je crne oči i vranu kovrčavu kosu, sklupčanu na glavi. Kroz nju je provukla široku crvenu

61

baršunastu vrpcu. Na sebi je imala široke tamnocrvene baršunaste hlače što su nalikovale na suknju i svijetlomodru bluzu. Nije nosila čarape. Na nogama su joj bile tamnocrvene sandale s niskom potpeticom i vidjeli su joj se jarkocrveni obojeni nožni nokti.

— I meni je drago što sam vas upoznao, gospođice Haragos — odvrati Callaghan.

Ona pogleda ulijevo. S druge strane široke sobe približavao se neki muškarac.

— Zovem se Sabina — reče ona Callaghanu. — Zovite me, molim vas, imenom...

— Dobro — složi se Callaghan sa smiješkom.

Uto im se pridruži onaj čovjek. Bio je pravi gorostas. Visok oko metar i devedeset centimetara, vrlo širokih ramena. Kosa mu je bila crna i imao je velike brčine. Ispod njih su, kad se nasmiješio, zasjali veliki bijeli zubi.

— Gospodine Callaghane — prozbori Leonora Wilbery — ovo je Milta Haragos, Sabinin brat. Vjerujem da će vas dobro zabaviti. — Doviđenja, gospodine Callaghane. — Zagonetno ga pogledavši, nestane među gostima.

Milta Haragos pažljivo odmjeri pogledom Callaghana kao da ocjenjuje konja.

— Ovaj je jak — reče Sabini. — Mišičav.

Pruži šaku, veliku kao tanjur. Callaghan je prihvati. Milta Haragos mu počne sve jače stiskati ruku. Callaghan se već pitao kad će mu popucati prsti.

— I ja sam... vrlo jak... — govorio je Haragos. — Vidiš li? Ljubazno se nasmiješi detektivu i nastavi mu stiskati šaku. Tad mu Callaghan blago položi ruku na zaglavak. Obuhvati ga prstima, povuče ga i, kad se Haragos pokušao osloboditi, primijeni jedan japanski zahvat.

Haragosu se od boli zgrči lice. Otvori mu se desna šaka. Callaghan još ne popusti stisak oko zaglavka.

62

— Ne budi smiješan, Haragose — reče. — Znam i neke bolje zahvate od ovog. Džudo uvijek pobjeđuje sirovu snagu, znaj to.

Kad mu je napokon pustio ruku, Haragos počne trljati zaglavak.

— Divno... — govorila je Sabina. — Sviđa mi se to... Baš lijepo... Milta, ti se uvijek praviš užasno pametnim. — Pogleda Callaghana očima što su sličile svjetlucavim prorezima. — Pođite sa mnom — reče mu. — Htjela bih razgovarati s vama. Dođite.

— Nadam se da ćemo se vidjeti poslije — obrati se Callaghan Milti Haragosu i krene za Sabinom. Odvela ga je na širok balkon što se protezao oko kuće. Zaustavi se pred jednim staklenim vratima blizu kućnog ugla, otvori ih i uđe u tu prostoriju. Callaghan korakne za njom unutra i zatvori za sobom zamračena vrata. Soba je bila malena, obložena hrastovinom i sumorno namještena.

— Izvolite sjesti, prijatelju moj — progovori Sabina Haragos — ponudite me cigaretom...

Callaghan joj dade cigaretu i spusti se u kožnat naslonjač. Ona sasvim iznenada sjedne na pod, podvuče pod sebe noge i ozbiljno se zagleda u njega. Kretnje su joj bile skladne i brze kao u mačke.

— O čemu razmišljate? — upita ga. — Znam... mislite da je Milta obična budala. I ja mislim tako. Uvijek nastoji pokazati svoju snagu. Budući da je tako jak, ne shvaća da gotovo nema mozga u glavi. — Nasmije se grleno.

— Ne razmišljam o Milti. Ne zanima me. Ako i ima mozga u glavi, nije me briga za njega.

— Dobro. Slušajte me, molim vas... Leonora kaže da vas zanima Lionel... da mislite daje nestao nekamo. Molim vas, ne brinite za njega. Pojavit će se on.

— Zar mu je već postalo navikom da nestaje?

63

Ona duboko udahne dim i, ne žureći se, počne ga ispuštati kroz nosnice.

— Da — progovori napokon — Lionel je vrlo šašav momak. Puši previše... prije previše... sad uzima i previše droge... On je pravi slabić, a nastoji se pokazati vrlo jakim. Nestajao je već i prije... no uvijek se vraća.

— A, tako. Znači, mislite da će se vratiti i ovaj put? Sabina kimne. Ukočeno ga je gledala u oči.

— Jeste li ikad upoznali stanovitu Doriu Varette? — zapita tad Callaghan.

Ona opet kimne.

— Jesam — odgovori. — Gospođica Varette je Lionelova prijateljica. Njih dvoje su, čini mi se, vrlo bliski. Lionel mi je pričao o njoj. Mislim daje zaljubljen u nju. Moje mišljenje o gospođici Varette nije baš povoljno. Ne smatram je prikladnom za Lionela.

— Zašto? — upita Callaghan. Ona slegne ramenima. — Gospođica Varette je prilično tajanstvena osoba — reče tiho. — Nitko ne zna kako živi niti što radi. Lionel mi je ispričao da ona uzima droge... Mislim da ih je možda dala Lionelu. — Osmjehne se Callaghanu. — Lionel je prokleta budala — zaključi.

— Hvala vam — reče Callaghan i ustane. — Mnogo ste mi pomogli.

— Doviđenja, gospodine Callaghane — odvrati ona, nasmiješivši mu se i ne podigavši se s poda. — Možda bi vam Milta mogao kazati još

ponešto. On obožava žene. Lionel je počeo pokazivati istu sklonost. Ja bih popričala^ Miltom. — Hvala — reče Callaghan. — Vjerojatno hoću. Izađe na balkon i vrati se u onu sobu u kojoj je upoznao Sabinu Haragos. Gosti su se prorijedili, ali ih je još poprilično čavrljalo. Callaghan se upita što se zbiva u »Prudu«. Pogleda

64

oko sebe, no nigdje nije vidio Miltu Haragosa ni Leonoru. Siđe u predvorje, prođe kroz garderobu i uđe u bar. Zatraži viski.

U baru nije bilo nikoga drugog. Zagleda se u čovjeka za šankom. Bio je mlad, mršav, tamne kose i dugih zalistaka. — Sto ću kad mi dosadi pijuckanje? — zapita Callaghan. — Možete u svako doba pokušati sreću u kartašnici — odgovori mladić. — Igraju svašta. Većina je društva ondje. Možete ulagati po volji, a igra se tako pošteno da je malone dosadno. — Veselo se naceri.

Callaghan zahvali, ispije viski i vrati se u predvorje. S obiju strana širokog stepeništa postojao je hodnik, s debelim sagom, mutno osvijetljen. Krene kroz desni hodnik. Na kraju su bila neka vrata. Odškrine ih i zaviri unutra.

U sobi je bilo mnogo ljudi. Svi su nešto igrali. Vidio je dvadesetak stolova. Za svakim je stolom bio krupje. Callaghan pogleda udesno. Spusti pogled prema podu. Vidio je vrlo male cipele i široke nogavice što su se nabrale na njima. Čovjek mu je bio okrenut leđima i užurbano je, kao krupje, grabljicama skupljao uloge na stolu na kojem se igrala ruleta.

Bio je to Kubanac. Callaghan kratko uzdahne.

Zatvori vrata i ponovo ode u bar. Još nije bilo u njemu nikoga osim barmena. Opet naruči viski. Zapalivši cigaretu, šutke je pušio nekoliko minuta.

— Tko ovdje upravlja igrama? — zapita tad.

— Valjda niste detektiv? — promrmlja barmen, pošto ga je dugo gledao.

— Zar izgledam kao detektiv? — Callaghan se naceri. — Ne izgledate — odgovori barmen. — No u današnje se doba ništa ne zna. Posvuda ima pajkana. Doduše, na njima se vidi tko su. Međutim, vi ne izgledate kao dekster. S kim ste došli?

65

— Došao sam s gospođicom Wilbery — odgovori Callaghan. — Mi

smo stari prijatelji.

— E, to je već nešto drugo — reče barmen i osmjehne se. — Ona mi se sviđa, a i svima ostalima. Vrlo je ljupka. — Počne brisati šank. — Ovdje kockanjem upravlja Santos. Ljubazan čovjek... vrlo velikodušan. Ima dobre veze. I vrlo je pošten. Osim toga, ima love. Callaghan kimne i pruži čašu. Barmen mu natoči još viskija. — U današnje vrijeme nema pravog kockanja u Londonu — prozbori Callaghan. — Nekoć sam igrao kod Garoldia. Jeste li čuli za njega? — Moj brat je radio kod njega. Kao konobar. Bila je to izvrsna kockarnica, je li?

— Da — potvrdi Callaghan. — Organizira li taj Santos kakve igre u gradu? Mislim, pristojne igre u kojima su pare na stolu i nema nikakvih podvala.

— Dabome, organizira ih — odgovori barmen. — Popričajte s njim. On će vas obavijestiti o svemu.

Callaghan ispije viski, zahvali i izađe u predvorje. Ondje zastane i nasloni se na zid, pušeci. Nakon nekog vremena prođe kroz predvorje, otvori kućna vrata, izađe i zatvori ih iza sebe.

Čistinu pred njim još je obasjavala mjesečina. Prođe mimo parkiranih automobila i zaputi se stazom preko travnjaka. Prođe kroz grmlje i u sjeni gusta drveća ugleda malu sjenicu. Na verandi je vidio dvije vrtne stolice. Vrata su bila otvorena. Vрати se u predvorje, zaustavi se i, naslonivši se na zid, zagleda prema stepeništu. Nekoliko ljudi siđe i ode kroz hodnike prema kartašnicama.

Nakon nekog vremena neki debeljko siđe po stepenicama. Držao se za ogradu. Lice mu je bilo zajapureno, a na svilenim 66

X V-*L> V U«

suvracima smokinga vidio se pepeo cigare. Zastao je na sredini stepeništa, dostojanstveno štucnuo i zatim oprezno produžio.

— Biste li mi htjeli učiniti jednu uslugu? — obrati mu se Callaghan, krenuvši mu ususret.

Debeljko se nasmije.

— Sve u razumnim granicama, mladiću — odgovori. — Jedino nikomu ne pozajmljujem novac. Sve drugo možete dobiti od mene... čak moju ženu ako je želite. — Dugo se smijao. — Ja je ne želim — doda ozbiljno.

— Tražim jednu sitnicu — reče Callaghan i osmjehne mu se. — Vi

poznate Santosa...

— Dabome — prekine ga odmah debeljko. — Odnio mi je dosad već mnogo novca. — Zamisli se. — Poznam Santosa d'Ianazzia kao i svi drugi kockari koji igraju tri ili četiri puta na tjedan.

— Izvrsno. Evo kakvu uslugu molim. Hoćete li ga pozvati da izađe i načas se sastane sa mnom u sjenici s druge strane tratine. Imam jedan prijedlog u pogledu kockanja o kojem bih htio popričati. No htio bih da to ostane tajnom... razumijete... — Callaghan se držao zagonetno.

— Svakako — reče debeljko. — Kazat ću mu. Sretno vam bilo!

Odgega se kroz hodnik.

Callaghan odmah krene prema sjenici i ondje se zaustavi u sjeni. Promatrao je stazu.

Za dvije-tri minute ugleda Kubanca. Hodao je hitro i lako. Kad mu je mjesečina obasjala lice, vidjelo se da se smješka. Callaghan izvadi cigaretu i zapali je. Gurne ruke u džepove hlača. Kad se Kubanac približio sjenici, izađe iz sjene. — Dobra večer, Santose — prozbori. Kubanac zastane kao ukopan i ukoči se. A onda mu se ramena opuste, tanke usne razvuku i bijeli zubi zablistaju kad

67

rc, i ER. ^njc, i INE, i

se pokušao ljubazno nasmiješiti.

— Senor Callaghan... — progovori. — Nisam očekivao da ću doživjeti takvo zadovoljstvo da vas sretnem ovdje.. — Znam. To je ugodno iznenađenje, je li? Kubanac je šutio. — Dakle, što je? — reče naposljetku.

— Htio bih vas pitati ponešto. Možda ćete odgovoriti na ta pitanja, a možda ćete ih pokušati izbjeći, no prije nego što nastavimo razgovor, dopustite da vam kažem ovo: mogu vam poprilično zagorčati život... ovako ili onako. Ne tvrdim da imam ikakve dokaze protiv vas, da znam išta o vama, osim da organizirate kockanje koje donosi velike pare. Ako imate mašte, lako možete zamisliti neprilike kakve bih vam stvorio. — Nastavite, molim vas... — reče Kubanac, i dalje se smiješeci.

— Zašto ste dočekali Doriju Varette? što je bilo tako važno da ste čekali njen povratak kući? Osim toga, zašto vas ne voli? Sjećate se da vam je zalupila vrata pred nosom. Ta su pitanja dovoljna za

početak.

Kubanac slegne ramenima. Zatim raširi ruke kao da je zbunjen. A onda, sasvim iznenada, udari Callaghana nogom u trbuh. Callaghan se skvrči i koljena mu klecnuše. Sruši se na šljunčani puteljak. Kubanac je stajao nepomično i promatrao ga. Callaghan počne grčevito povraćati. Nakon nekog vremena podigne se na koljena i počne puzati prema dvjema drvenim stepenicama što su vodile na verandu sjenice. Kubanac gaje, iskesivši zube, netremice promatrao. Dopuzavši do sepenica, Callaghan se uhvati za ogradu i ustane. Potom se opet sruši na koljena. Kad je ponovo povratio, osjećao se malo bolje. Jaka bol u trbuhu pretvorila se u potmulu, a u glavi mu se bistrilo. Podigne ruku i opet se uhvati za ogradu verande.

68

Kubanac mu se hitro približi i počne se tiho smijati. Pogleda šiljasti vrh svoje cipele i tad zamahne nogom, gotovo polako, kako bi ga ponovo udario.

U tom se trenu s druge strane sjenice pojavi Nikolls. Na sebi je imao šofersku uniformu koja mu je bila za tri broja premalena. Kapa sa znakom »rolls rovcea« opasno mu se naherila na glavi. Šakom, kao maljem, pogodi Kubanca u lice. Kubanac odleti u luku i padne gotovo naglavce u gust grm rododendrona. Nikolls ga je gledao sa zanimanjem. Kubancu je lice bilo krvavo i niz bradu mu je tekao tanak mlaz krvi na ovratnik besprijekorne košulje.

Nikolls prezirno pljune, polako mu se približi, ščepa ga za košulju i podigne na noge.

D'lanazzi se klatio naprijed-natrag. Nikolls ustukne jedan kratki korak, odmjeri ga i ponovo udari u lice. Odmah se onesvijestivši, Kubanac nestane u grmlju.

Callaghan je sjedio na donjoj stepenici. Poslije nekoliko trenutaka ustane i, držeći se rukama za ogradu, počne se protezati. Naposljetku se uspravivši, trljao je trbušne mišiće. — Nije baš ugodno, ha? — prozbori Nikolls. — Sjećam se kako me jedna ženska u Wichiti udarila nogom u trbuh. Bila je gruba cura. Nosila je jahaće čizme. Dok sam ležao na zemlji, pokušala me nekoliko puta zahvatiti mamuzama po trbuhu. Još imam ožiljke. Mogu ti reći, taje ženska... — To sam već čuo — prekine ga Callaghan.

— Dobro... dobro.

— Zašto si obukao tu smiješnu odjeću? — zapita Callaghan kad je ponovo sjeo na stepenice.

— Zaključio sam da se moram sastati s tobom, a nisam znao kakvo je stanje ovdje. Telefonirao sam Effie. Kazala mi je gdje si. Tad sam otišao u garažu i posudio ovu odjeću. Unajmio sam »rolls royce« i dovezao se ovamo. Smatrao sam 69 da ću tako ostaviti bolji dojam. Rekao sam sluzi da sam tvoj vozač. Callaghan kimne.

— Pretraži ga — prozbori i pokaže glavom na Kubanca. — Možda nešto nađeš.

Nikolls izvuče nepomično tijelo iz grma i pretraži ga. Nađe novčanik i pažljivo ga pregleda. U njemu je bilo nekoliko posjetnica i putovnica. Pruži ih Callaghanu, koji ih spremi u džep. Nastavi pretraživati Kubanca.

— Nema ništa drugo — reče ubrzo. — Nadao sam se da je ta bitanga pripremila sto funta i za mene. Danas nemam sreće. — Vratimo se u kuću — prozbori Callaghan kad se digao. — Sto ćemo s ovim dobričinom? — zapita Nikolls i pokaže glavom na d'lanazzia, koji je ležao na leđima i hroptavo disao.

— Ostavi ga tu — odluči Callaghan. Zapali cigaretu i upita: —Zbog čega si došao ovamo, Windy?

— A, zaboravio sam ti reći, a smatrao sam to važnim — odvrati Nikolls.

— Nesumnjivo je vraški važno ako si se zbog toga ovako zakrabuljio. Izgledaš kao lakrdijaš. Onda, o čemu je riječ? — Riječ je o Dorii Varette. Netko ju je ukokao.

70

5Callaghan sjedne na papuču »cadillaca« u sjeni na sjevernoj strani »Pruda«. Još gaje tupo boljela utroba. Želio je popiti nešto.

— Ostani ovdje, Windy, brzo ću se vratiti — reče. Ustavši, izvadi iz džepa pasoš i posjetnice što ih je Nikolls uzeo Kubancu. —Siguran si da ništa drugo nema kod sebe? — Nema ništa — odgovori Nikolls.

— Čak ni kinte. To mi se čini prokleta čudnim.

— Da, zvuči nelogično. D'lanazzi se ne bi upustio u igru s velikim ulozima ako ne bi imao novca uza se. Uvjeren sam da na goloj koži ima pojas s novcem. Provjeri. Zatim me pričekaj ovdje.

— Dobro — reče Nikolls. — To mi baš odgovara. Uživam kad god

mogu na mjesecini svlačiti tipove u grmlju rododendrona. Vidjet ćemo se uskoro.

Callaghan se vrati u kuću i zaputi u nužnik. Zaključa vrata i pregleda ono što je Nikolls oduzeo Kubancu.

Pogleda pasoš. Santos d'Ianazzi je bio kubanski državljanin. Sudeći prema vizama, mnogo je putovao za proteklu godinu dana. Na posljednjoj se vizi vidio žig konzulata njegove zemlje u Napulju. Fotografija u putovnici jasno je pokazivala da je riječ baš o njemu.

Callaghan potom pogleda malen snop posjetnica. Na gornjoj je pisalo: »Gospodin Santos d'Ianazzi, predstavnik tvornice duhana i cigara iz Santiaga, Rochelle Court, St John's Wood, N. W. 8. Maida Vale 67543.«

Spremi putovnicu i posjetnice u džep, izađe iz nužnika i kroz hodnik ode u bar. Naruči dvostruki konjak sa sodom. Popio ga je polako i odmah se osjećao bolje.

71

Malo pričekavši, zapali cigaretu i popije još jedan konjak sa sodom. Razmišljao je o Dorii Varette. Poslije nekoliko minuta ode iz bara i išulja se kroz prednja kućna vrata. Kraj »cadilaca« već gaje čekao Nikolls.

— Baš si lukav! Zaista je imao pojas s novcem. U njemu su bile dvije tisuće u novčanicama od deset i pedeset funta. Zamisli, kako mi je to moglo promaći! — Nikolls pruži novčanice.

— Sto se dogodilo s Doriom Varette? — zapita Callaghan kad je uzeo novac i spremio ga u unutrašnji džep na prsima kaputa.

— Nemam pojama — odgovori Nikolls. — Pazio sam da ne ostavim nikakve otiske prstiju niti ikakve druge tragove. Samo sam je pogledao i kidnuo. Odmah sam opazio da je mrtva.

— Od čega je umrla?

— Ne znam — reče Nikolls i slegne ramenima. — Leži na krevetu na prvom katu. Doima se sasvim normalno, osim što su joj oči uplašene. Iz usta joj je isteklo malo krvi. Vrlo malo. Callaghan kinine.

— Nisi vidio nikoga u blizni? Mislim, kad si išao tamo. — Nisam — odvrati Nikolls. — Telefonirao sam petnaestak minuta prije ponoći. Čuo sam kako telefon zvoni na drugom kraju, ali se nitko nije javio, pa sam odmah krenuo tamo. Nisam vidio baš nikoga. Otvorio sam vrata trećim otvaračem. Razgledao sam prizemlje i, uvjerivši se da

sam sam u kući, popeo sam se na prvi kat. Kad god pretražujem neku kuću, uvijek krećem odozgo. Našavši se na prvom katu, opazio sam da su u hodniku otvorena jedna vrata i da iznutra dopire svjetlo. Došuljao sam se do tih vrata i zavirio unutra. Vidio sam je kako leži na krevetu, no nisam joj mogao vidjeti lice. Pomislio sam da se možda nakresala i zaspala. Stoga sam ušao i pošteno je pogledao, a nakon toga sam odlučio 72

nestati. Telefonirao sam Effie da bih doznao kamo si otišao, pošao sam u garažu, nabavio odjeću i auto te se dovezao ovamo.

— Daj mi treći otpirač — zatraži Callaghan.

Nikolls izvadi iz džepa svežanj otpirača, izabere jedan i pruži mu ga.

— Hoćeš li otići tamo? — zapita.

— Hoću. Gdje ti je auto?

Nikolls mahne glavom prema kraju parkiranih automobila. — Sjedni za upravljač — nastavi Callaghan. — Prepustit ću ti Leonoru Wilbery. Ti si unajmljeni vozač. Pozvao sam te telefonom kako bije odvezao kući. Razumiješ?

— Razumijem. Sto treba da učinim kad je dovedem kući? — Pođi na spavanje. Dođi k meni sutra u deset. Htio bih unijeti živosti u ovaj slučaj. Već mi je dosadan.

— Nezasitan si — reče Nikolls i podigne jednu obrvu. — Ubijena je jedna lijepa ženska, jedan gadan ljigavac, opalio te šiljastom cipelom u trbuh, a tebi je dosadno! Valjda bi bio zadovoljan tek ako bi ti neki Švabo bacio na glavu bombu od petsto kila. — Povuče ovratnik pretijesne uniforme. — Ovaj će me prokleti kaput zagušiti — progundā. — Baš je šteta što je stradala gospođica Varette. Evo, izgubili smo klijenticu prije nego što smo joj uspjeli naplatiti troškove. To nije pošteno. Uбудuće bi trebalo da nam plaćaju unaprijed, dok ih još nitko nije ucecao.

— Laku noć, Windy — promrmlja Callaghan. Vratu se u kuću. U predvorju je sluga nastojao pristojno prikriti zijevanje. Callaghan mu priđe. — Potražite, molim vas, gospođicu Wilbery, kažite joj da je pozdravlja gospodin Callaghan i da joj poručuje daje morao naglo otići. — Sluga obeća da će to odmah učiniti. Callaghan mu dade jednu funtu. — Kažite joj, osim toga, da sam joj pribavio unajmljeni auto kojim će se odvesti kući. Dobro poznam vozača. Neće se izvrgnuti

nikakvoj opasnosti... premda on vozi prebrzo.

Kad se sluga udaljio, Callaghan uzme iz garderobe ogrtač i šešir, izađe i sjedne u »jaguar«. Bila su tri sata. Upali motor. Ubrzo je jurio brzinom od sto i dvadeset kilometara na sat. Zaustavivši se u mračnom hodniku u kući Dorie Varette, Callaghan je osluškivao. Negdje izvan grada sirena je označivala prestanak uzbune i napokon utihnula. Zapalivši upaljač, nađe prekidač električnog svjetla. Prekrivši prste rupčićem, okrene prekidač i, čim je zapamtio raspored u kući, ponovo ugasi svjetlo. Držeći u ruci zapaljeni upaljač, krene uz stepenice. Upali svjetlo u Doriinoj spavaćoj sobi, zastane i zagleda se u nju na krevetu.

Oči su joj bile širom otvorene. Zurile su u strop. U njima se vidio strah. Očito se uvelike uplašila prije smrti.

Vrlo nježno je okrene. Ugleda ono što je tražio. Pod desnom se lopaticom na svilenoj bluzi vidjela krvava mrljica, a u sredini te mrlje bila je ubodna ranica.

Callaghan zapali cigaretu i navuče rukavice. Rupčićem obriše prekidač električnog svjetla, zatim kroz spavaću sobu ode u susjednu prostoriju te ondje zapali svjetlo. Soba je bila malena, zgodna, dobro osvijetljena. U kutu je vidio stol s pisaćim strojem. Skine šešir i kaput, metne ih nasred poda i pogleda na sat. Vidjevši da je već skoro četvrt do četiri, počne temeljito pretraživati sve prostorije u kućici. Pretragu je završio u četiri i pol. Nije pronašao ništa. Vrativši se u spavaću sobu, stajao je i gledao beživotno tijelo što je sad potrbuške ležalo na krevetu. Kad se sagnuo kako bi ga okrenuo u prvobitni položaj, u džepu na prsima začuje tiho šuštanje Kubančevih novčanica.

Najednom ode u dnevnu sobu, s hrpe pisaćeg pribora uzme jednu omotnicu i uvuče je u pisaći stroj. Potom izvadi iz džepa

Kubančevu posjetnicu i s nje prepíše adresu. Nakon toga uvuče papir u stroj i napiše pismo:

»Dragi Santose,

Uzalud se pokušavaš sastati sa mnom. Ne želim Te vidjeti, niti želim razgovarati s Tobom preko telefona. Tvoje mi prijetnje samo dosađuju i ne možeš me prestrašiti. Stoga radije odustani.

Zašto bih Ti vratila novac? Dobila sam ga pošteno. Neću ga vratiti. Uostalom, Ti zarađuješ toliko da možeš podnijeti gubitak od tisuću devetsto funta. Ta je svota za Tebe sitna para. Dobila sam taj novac i zadržat ću ga.

Mislim kako je vrijeme da Ti i ja sredimo račune. Kažem, Ti sasvim otvoreno da Te ne želim vidjeti niti ponovo razgovarati s Tobom, da Ti neću vratiti novac niti njegov dio, a budeš li mi opet prijetio preko telefona ili bilo kako drukčije, obratit ću se policiji.

Usput govoreći, ja miš...«

Callaghan prestane tipkati usred riječi »mislim«. Podigne pisaći stroj i odnese ga u spavaću sobu. Nogom primakne stolicu krevetu i na nju stavi stroj, zatim rupčićem obriše tipke i pritisne na njih vrške kažiprsta i srednjaka najprije Doriine lijeve ruke, potom desne. Postupak nije bio osobito ugodan ni lak.

Završivši to, odnese pisaći stroj opet u susjednu sobu i stavi ga na stol, uđe u spavaću sobu i vrati stolicu na njeno prijašnje mjesto. Tad ode u dnevnu sobu, sjedne za pisaći stroj i pokuša zamisliti cijeli prizor.

Vidio je u mislima Doriju Varette kako piše pismo Santosu d'Ianazziju. Upravo kad je počela tipkati nedovršenu riječ, oglasilo se zvonce na vratima. To ju je, mislio je, zbunilo. Uplašila se, jer je pomislila da je došao d'Ianazzi. Odlučila mu je kazati daje novac, koji se spominje u pismu, uložila u 75

banku. Nije mu htjela otkriti da su pare u kući i odlučila mu je reci da će se, ne prestane li joj zanovijetati, obratiti policiji. Tad je ponovo začula zvonce. Koraknula je natrag i prevrnula stolicu...

Callaghan se digne, korakne natrag i prevrne stolicu. Tad žurno pođe prema vratima, ugasi svjetlo i zatvori vrata iza sebe.

Tako bi postupila Doria Varette, pomisli on, daje pisala ono pismo i da je začuvši zvonce, posumnjala da je vani d'Ianazzi.

Stojeći nasred spavaće sobe, promatrao je njeno mrtvo tijelo. Izvadi cigaretu iz usta i pažljivo otrese pepeo u bočni džep sakoa.

Potom izvuče iz džepa snop d'Ianazzievih novčanica. Uzme gornje dvije od pedeset funta tako da je ostala svota spomenuta u pismu: tisuću devetsto funta. Na gornjim su novčanicama bili njegovi i Nikollsovi ostisci prstiju; osim toga, Doria Varette im je dugovala sto funta.

Načas razmisli, zatim priđe komodi, otvori dvije—tri ladice i naposljetku pronađe tanku spavaćicu s ružičastom vrpcom oko pojasa. Pažljivo izvuče vrpcu i omota je oko snopa novčanica.

Priđe krevetu. Vrlo nježno zadigne suknju pokojnici i gurne joj novčanice pod gornji rub svilenih čarapa. Potom opet povuče suknju dolje.

Izašavši iz sobe, zaustavi se na vrhu stepeništa, u mraku. Pitao se koliko je Doria Varette poznavala Kubanca. Glavom mu prostruji neobična pomisao. Što onda ako ga nije uopće poznavala? Ako ga je one večeri kad mu je zalupila vrata pred nosom, vidjela prvi put? No to bi značilo da je nešto čula o njemu, da ga se bojala i nije htjela razgovarati s njim. Stajao je i osluškivao. Napokon slegne ramenima i siđe po stepenicama. Tiho zatvorivši iza sebe kućna vrata, zastane

76

i opet osluhne, a onda krene kući. Svuče rukavice i u džepu hlača potraži dva aspirina. Proguta ih i produži. Sad je tiho fićukao. Opet istu pjesmicu: »Bilo je lijepo dok je trajalo«. Nakon nekog vremena prestane zvižducati i počne razmišljati o Leonori Wilbery. Pitao se koliko je njeno držanje u pogledu Lionela istina, a koliko »predstava«. Nesumnjivo joj je, prije nego što su se sastali kod gospođe Martindale, telefonirala majka i sve joj ispričala. Pitao se zašto je Leonora nakon tog razgovora odlučila hiniti pijanstvo da bi najprije ispipala situaciju. Zašto je postupila tako?

Sa ženama se nikad ne zna. One su prokleta čudne. Čine ono što se najmanje očekuje. Nevolja je u tome što one sasvim jasno znaju što hoće... privremeno. To nastoje postići kud puklo da puklo, premda će već poslije nekoliko minuta otkriti da ne žele to, nego nešto sasvim drugo.

Zanimalo gaje kakva je Leonora kad ju se dobro upozna. Kad odbaci krinku i postane onakva kakva jest.

Skrene misli na par Haragos. Pitao se jesu li brat i sestra ili muž i žena. Nekako su ga podsjećali na varijetetske artiste. Nije znao zašto. Sabina je jaka ličnost. Čini se da pozna Lionela Wilberya vrlo dobro i dobrovoljno se raspričala o njemu.

Ušavši u zgradu, najprije ode u ured i uključi diktafon na Effienu stolu.

— Effie — progovori u njega — u deset će sati doći Nikolls. Čim

dođe, telefoniraj mi i pošalji mi čaj. Svakako me probudi.

Nakon toga se dizalom odveze na gornji kat, uđe u stan, svuče se i napuni kadu toplom vodom. Zavalivši se u nju, zagleda se u strop.

Kaleidoskop je počeo poprimati određen oblik.

77

UJU J. 111-. I

Čim je došao u ured obasjan suncem, Nikolls se posluži Callaghanovim viskijem i njegovu razinu u boci smanji za dva prsta.

Za to je vrijeme Effie Thompson telefonom probudila Callagana i već razgovarala s njim.

— Da, naručila sam čaj — govorila je. — Telefonirat ću odmah gospođici Wilbery. Nikolls je upravo došao... Dobro... —spustivši slušalicu, ona se obrati Nikollsu: — Zove te k sebi. Vjerojatno ne znaš telefonski broj gospođice Leonore Wilbery?

— Ne znam — odgovori Nikolls i natmuri se. — Takve mi ženske nikad ne daju svoj broj.

— Mislim da se ne možeš požaliti — odbrusi mu ona i cinično se osmijehne. Kad je od službe informacija doznala Leonorin broj iz Ulice Welbeck, reče gotovo nehajno: — Valjda je to opet neka od uobičajenih Callaghanovih klijentica. Jednog ćemo dana, nadam se, dobiti slučaj u koji će biti upletena neka ružna žena. Bila bi to zgodna promjena. Ova je, vjerojatno, vrlo lijepa i elegantna.

— Pogodila si — odvrati Nikolls. — Slim ima nos za takve ženske. Ova je super. Ni redovnik joj ne bi mogao odoljeti. — Da? Takva je? — reče Effie i prezirno šmrčne. — Vjerojatno ima previše novca i premalo posla. Zavodljiva je, ali trula.

— Sto ti je? Ljubomorna si? — Nikolls joj se naceri. — U zabludi si u pogledu te ženske. Doima se vrlo zdravo i jedro. Effie počne zvati Leonorin broj. U početku nije mogla uspostaviti vezu.

— Jednog dana će nas neka od tih čarobnih žena grdno nasamariti — reče ona — i nanijeti nam velike gubitke. — Čini mi se da bi ti to željela. Kad se to dogodi, gazda će uvidjeti da mu je, dok nas je ta čarobna žena upropaštavala, 78

cijelo vrijeme pod nosom bila lijepa crvenokosa tajnica, spremna da u svakom času da sve od sebe... Effie ga bijesno pogleda.

— Neotesanče pokvareni! — odbrusi mu. — Zar uvijek misliš samo na seks? Zar u životu ne postoji ništa drugo što bi ti moglo

zainteresirati tu masu koju nazivaš mozgom? — Gotovo ništa — veselo odvrati Nikolls. — Pronađi mi nešto zanimljivije od seksa, pa ću se promijeniti. Jesam li ti ikad pričao o onoj ženskoj koju sam sreo u Mariani, u New Mexico? Ta je mala gotovo nepodnošljivo zračila seksom. Jedan se znanac pokušao oženiti njome. Bio je podao tip. Tako podao da je uvijek želio biti mlađi od šesnaest godina kako bi za vožnju mogao plaćati samo pola karte. Uglavnom, zaprosio je tu žensku, a ona ga je odbila iz petnaest razloga. — Petnaest? — zapita Effie i podigne obrve.

— Hm, prvi je razlog bila činjenica daje taj tip podao, pa ostalih četrnaest nije ni bilo važno. Tad sam ja ušao u život toj malo, baš u pravom trenutku... mislim, za nju. Imao sam toliko para da nisam znao što ću s njima. Zaradio sam ih na čikaškoj burzi. No, za pola godine uzela mi je sve, ostao sam bez prebijene pare, te sam morao dobro razmisliti kako da vratim novac...

U trenutku kad je Effie uspostavila vezu s brojem u Ulici Welbeck, zazvoni i kućni telefon.

— Da, Nikolls je upravo krenuo k tebi — reče ona Callaghanu preko kućnog telefona. Zatim progovori u drugu slušalicu: — Je li to gospođica Leonora Wilbery? Pričekajte malo, molim vas, zove vas ured privatnog detektiva Callaghana. Spojit ću vas sa šefom.

Nikolls krene prema vratima.

— Kako si se dokopao novca? — zapita ga Effie kad je već htio izaći.

79

— Naučio sam je igrati poker — odgovori Nikolls preko ramena. — Neprestano sam pobjeđivao i sve vratio. Bila je tako glupa da je ulagala i na par dvojki. No, imala je takvo tijelo da su se svi okretali za njom... otprilike kao ti... sve je bilo na svomu mjestu i služilo pravoj svrsi...

Brzo zatvori za sobom vrata.

— Je li to gospođica Wilbery? — reče Callaghan u slušalicu. — Dobro jutro. Zao mi je što sam vas sinoć morao napustiti. — To je sasvim nevažno — odvrati ona tihim, zavodljivim glasom. — Vaš me unajmljeni vozač odvezao kući vrlo ugodno. Svidio mi se. Ispričao mi je divnu priču o nekoj ženi koju je upoznao na Islandu. Iskreno se nadam da ću ga ponovo sresti.

— Vjerujem da hoćete — odvrati Callaghan i osmijehne se. Nastane kratka šutnja.

— Mogu li učiniti štogod za vas? — zapita ona.

— Možete — odgovori Callaghan. — Mogli bismo večerati zajedno. Htio bih razgovarati s vama.

— Zaista? Dakle, to je pravi kompliment kad potječe iz vaših usta. Znači, više vam nisam sasvim mrska?

— Ne, niste odviše. Htio bih razgovarati s vama o Lionelu. — A, tako. — Glas joj se izmijeni. — Trenutno me baš ne zanima previše Lionel. Postaje dosadan.

— Da? Šteta. Opet nastane muk.

— Hoćete li posjetiti majku u Norton Fitzvvarrenu? — zapita ona tada.

Callaghan pogleda u strop.

80

— Mislim da neću — odgovori poslije nekoliko trenutaka — osim ako je čvrsto uvjerena da želi da nastavim istragu. Znate, već imam jednu klijenticu.

— Mislite li na gospođicu Varette?

— Da, mislim na nju.

— Užasno sam znatiželjna — reče Leonora Wilbery. — Smijem ili pitati kakva je ona?

— Divna. Ima privlačno tijelo, krasan glas, gotovo savršeno držanje i predivne oči. Osim toga, posebno ukusno se odijeva.

— Oh! — promrmlja Leonora. — Sudeći prema svemu, ona je izuzetno biće. Zapamtili ste sve na njoj. Slušajući vaš opis, osjećam se kao strašilo.

— Žao mi je — reče Callaghan — no tu se ne može ništa promijeniti, nije li tako?

— Dabome — odvrati ona. Glas joj je bio zajedljiv. — Dakle, ako vas dobro razumijem, niste baš raspoloženi, dok zastupate gospođicu Varette, voditi istragu o Lionelu po majčinu nalogu?

— Nerado radim za dvije osobe čiji bi se interesi mogli sukobiti — izusti prijazno Callaghan. — To je sve. — Aha, razumijem. — Glas joj je bio sarkastičan. — No ako bi vam moja majka ponudila više od petsto funta koliko vam je, kažete, platila gospođica Varette, prihvatili biste se istrage?

— Možda — reče Callaghan. — Ovisi o tome koliko više bih dobio...

— Dabome. Zbogom, gospodine Callaghane.

— Doviđenja, gospođice Wilbery!

— Zašto mi kažete »doviđenja«? Zar ste tako uvjereni da ćemo se ponovo sresti?

— Nisam uvjeren ni u što kad je riječ o ženama — reče veselo Callaghan — kazao sam »doviđenja« uglavnom iz 81 navike. Doviđenja!

— Zbogom, gospodine Callaghane — odvrati ona. Čuo se škljocaj kad je spustila slušalicu.

Callaghan se okrene od telefona.

— Krasna ribica, je li? — progovori Nikolls, naslonjen na zid kraj vrata. — Kad su se dijelile draži, taje mala stajala u prvom redu.

Callaghan sjedne na rub kreveta.

— Netko je ubio nožem Donu Varette — prozbori. Nikolls kinine. Potraži cigaretu.

— Dakle, tako — promrmlja — pitam se komu se nije sviđala.

— Podmetnuo sam jedan malen dokaz. Dovoljan da policija ščepa d'Ianazzia. To će nam privremeno donekle pomoći. Nikolls se zagleda kroz prozor.

— Možda sam tupav — reče poslije desetak sekunda — ali ne mogu shvatiti tvoju igru. Valjda ne znaš nešto što je meni nepoznato?

— Znaš koliko i ja. Ili bi trebalo da znaš. Razmisli malo. Gringall nam je podmetnuo Doriu Varette. Zašto? Postoji samo jedan odgovor. Podmetnuo nam ju je zato što je znao da bi htjela da se istraži nestanak Lionela Wilberya. — Zašto ju je podmetnuo nama? Zašto nije osobno istražio taj nestanak? Za taj zadatak ima na raspolaganju cijelu četvu policajaca, nije li tako?

— Tako je — složi se Callaghan. — ali, nema nikakav služben razlog za pokretanje istrage. Nitko nije prijavio Wilberjev nestanak, obitelj ne misli da je on nestao. Vjerojatno misle da se opet opija ili drogira i da će se nakon nekog vremena vratiti. No Gringall bi htio prisiliti obitelj na istragu o Wilberjevu nestanku. Stoga nam je podmetnuo Doriu Varette. Znao je da ću otići u Scotland Yard i provjeriti 82

je li obitelj zatražila službenu istragu. Znao je da ću ih, kad otkrijem da nisu ništapoduzeli, pokušati navesti na to da meni povjere taj zadatak. Štoviše, to mi je predložio. Spoznao je kako će oni morati

pristati na to kada doznaju da je neka mlada žena, koja im se ne sviđa zatražila od mene istragu. Moraju tako postupiti, jer ako bi postupili drukčije, to bi se činilo čudnim.

— Dobro, u tome se slažem s tobom — reče Nikolls. — Ipak, objasni mi zašto Gringall hoće da te obitelj unajmi za traženje Wilberya i zašto ti zaobilazno nastoji namjestiti posao. Zašto ti ga nije osobno ponudio?

Callaghan priđe ormaru, izvadi crven svileni kućni ogrtač, odjene ga i ode u dnevnu sobu. Nikolls pođe za njim. Callaghan zapali cigaretu i preda se uobičajenom jutarnjem kašlju.

— Kad bih mogao odgovoriti na to pitanje, znao bih tko je ubio Doriu Varette — reče.

— Zašto si podmetnuo dokaz protiv onog podlog Kubanca? — zapita Nikolls. — Zašto mu hoćeš prišiti krivicu? — Zašto ne bih? — protupitanjem uzvratiti Callaghan. — To je logično, nije li tako? Kubanac je dočekao Doriu Varette kad smo se ona i ja vratili preksinoć. Htio je razgovarati s njom, no ona nije pristala. Zalupila mu je vrata pred nosom. Vjerojatno je znao daje bila kod mene. Možda nas je, kao što si natuknuo, slijedio iz »Ferdieva kluba«. Vjerojatno je pomislio da mi je pričala o nečemu o čemu nije htio da se priča.

— To je u redu. Pokušao te podmititi da se ne pleteš ni u što. Dao ti je sto funta, a ti si ga tresnuo po nosu. I to je u redu. Ali, zašto bi on htio ubiti Doriu Varette? Kakav je njegov motiv?

— Ne znam — odgovori Callaghan. — No razmisli malo. 83

Kubanac i Doria Varette su nekako povezani. Osim toga, ona je povezana s mladim Wilberyem. Postoji trokut. Kubanac se pojavio prvi put one večeri kad sam upoznao gospođicu Varette, pojavio se ponovo sinoć. On upravlja kockanjem u kući u koju me odvela Leonora, Wilberjeva sestra. Ako nije ubio Doriu Varette, imat će alibi, nije li tako? A ako ju je ubio i ne postoji nikakav drugi dokaz, poslužit će ono što sam podmetnuo.

— Da. Sto si učinio?

— Napisao sam na pisaćem stroju pismo u njeno ime, upućeno njemu — reče Callaghan. — Nedovršeno pismo. U njemu piše da je dobila od Kubanca tisuću devetsto funta, da ih on traži od nje, ali ih ona nema, piše da joj on prijete i da će se ona, ne ostavi li je na miru,

obratiti policiji. Metnuo sam pokojnici pod čarapu tisuću devetsto od onih dviju tisuća funta što si mu ih oduzeo. Zadržao sam stotku jer su na tim novčanicama naši otisci i jer nam je Doria Varette, ionako, dugovala sto funta.

— Dakle, tom si Kubancu već uzeo dvije stotke — naceri se Nikolls.

— Frajer je dobrotvorna ustanova.

— Provjerit će brojeve novčanica — nastavi Callaghan. — Utvrdit će daje te novčanice vjerojatno digao d'Ianazzi iz neke banke. Pritvorit će ga. A on će se možda prestrašiti i raspričati.

— Kakve ćeš koristi imati od toga? Zar će ti Gringall ispričati što je Kubanac kazao?

— Zašto mi ne bi ispričao? — zapita Callaghan.

— A zašto bi?

— Iz istog razloga zbog kojeg nam je podmetnuo Doriju Varette. Gringall me nastoji iskoristiti. Misli da to ne znam. — On uvijek misli da ne znaš ovo ili ono. Jednog će se dana grdno iznenaditi.

— Ne bih rekao. Nisam još vidio policajca kojeg išta može iznenaditi — reče Callaghan. Priđe ormariću i izvadi bocu 84

burbona i ruma. Gledajući obje boce, odluči se za burbon. Natoči tri prsta, ispije piće i malo se strese.

— Kada te vidim kako piješ alkohol na prazan želudac, naježim se — prozbori Nikolls.

— Zar ti nikad ne piješ ujutro? — zapita Callaghan. Nikolls zatrese glavom. — Onda mi je valjda Djed Mraz ispraznio bocu viskija što je držim u stolu. Ili on, ili Effie... premda ona ne pije.

— Možda sam gucnuo malo — reče Nikolls, držeći se uvrijeđeno — ali to radim samo kad me uhvati astma. — Treba da odeš k nekom specijalistu — naceri se Callaghan. — Boluješ od kronične astme. — Zapali novu cigaretu. — Otiđi u garažu i unajmi auto. Odvezi se u Norton Fitzwarren i ondje malo pronjuškaj. Utvrdi kad su posljednji put vidjeli ondje Lionela Wilberya. Otkrij što više o obitelji. Doznaj pogotovu sve o Leonori. Raspitaj se kod mjesnih trgovaca o gospođi Wilbery. I ponesi kovčeg. Možda ćeš ostati ondje neko vrijeme.

— Dobro — promrmlja Nikolls. — Hoćeš li ti doći tamo? Callaghan kimne.

— Maloprije sam razgovarao s Leonorom — reče. — Trenutno joj nisam baš osobito drag. Kazao sam joj da nisam osobito

zainteresiran za slučaj gospođe Wilbery, jer već imam drugu klijenticu, Doriu Varette, i napomenuo sam da bi se njihovi interesi mogli sukobiti. Natuknula je da će prihvatiti posao ako mi njena majka bude platila više nego što plaća Doria Varette.

— Sto hoćeš postići time?

— Ona će se javiti majci i sve joj ispričati — odgovori Callaghan. — Tad će mama Wilbery, ako uistinu želi doznati zašto mi je Doria Varette povjerila zadatak da pronađem Lionela, zašto misli daje nestao te tko i što je ta Doria Varette, poveriti cijenu. Dogodi li se to, znat ću da taj nestanak nije

85

puka priča. Znat ću da je, štoviše, mama Wilbery zabrinuta za Lionela. Tad ću povjerovati da je uistinu nestao. Nikolls se načas zamisli.

— Ubrzo će doznati da je Doria Varette ubijena — reče. — Vijest će objaviti već današnje novine.

— Neće — odvrati Callaghan. — Gringall još neće pustiti tu vijest u javnost. Zatajit će je. Neće je priopćiti tisku, ali će telefonirati meni i obavijestiti me daje djevojka mrtva. Htjet će popričati sa mnom o ubojstvu.

— Zašto bi to, dovraga, učinio? Zašto bi zatajio vijest i tebi pričao o njoj? Ne razumijem.

— Ne razumiješ? — reče Callaghan. — Razumjet ćeš... naposljetku. Uto zazvoni kućni telefon. Nikolls mu priđe i javi se. Poslije nekoliko trenutaka pogleda Callaghana. Držao se iznenađeno.

— Gle čuda! — prozbori. — Effie kaže da je na liniji Gringall. Zanima ga bi li mogao doći u Scotland Yard i popričati s njim. Kaže, da ne želi razgovarati preko telefona.

Callaghan se nasmiješi.

— Neka mu Effie kaže da ću odmah doći — reče. — Sad kreni u Somerset, Windy! Učini sve što možeš i budi oprezan. — Dobro. Ugovorio sam sastanak s pazikućom iz Lionelove zgrade, ali za to valjda ima vremena. Mislio sam da ću doznati štogod...

— Ima vremena za to — reče Callaghan. — Udvarat ćeš se toj pazikući drugi put. Kreni, Windy!

Nikolls pođe prema vratima.

— Mene nikad ne razumiju — progundā. — Ne zanima me baš

osobito ta pazikuća. Mislim samo da ima lijepe bokove. — Bokovi ti neće pobjeći. Bit će neka druga zgodna... ili neki drugi bokovi...

— Nadam se... — reče Nikolls i, nacerivši se, zatvori vrata. 86

6 Kad se Callaghan pojavio u Gringallovj sobi u Scotland Yardu, bilo je jedanaest i trideset. — Dobar dan, Gringalle — pozdravi ga. — Drago mi je što vas tako brzo ponovo vidim. — Da — odvrati Gringall i nasmiješi se — mi se godinama ne viđamo, a onda se opet često susrećemo. Život je čudan, jeli? — Da — potvrdi Callaghan. — A svemu je uzrok činjenica da ste se sjetili mog rođendana. Nadam se da ćete ga se sjetiti i iduće godine. Zašto ste me pozvali?

Stavi šešir na ugao Gringallova pisaćeg stola i zapali cigaretu. Gringall ustane iz naslonjača.

— Nosite lijepo odijelo — primijeti. — Doduše, uvijek ste lijepo odjeveni. Imate i svilenu košulju... vi privatni detektivi očito dobro zarađujete.

— Zato što smo vrlo domišljati. Otkrivamo istinu... ponekad. Inspektor priđe prozoru i zagleda se van. Izvadi iz džepa kratku lulu i počne je puniti. Napokon se okrene prema Callaghanu, koji je smireno otpuhivao kolutove dima. — Ubijena je Doria Varette — reče.

— Ma nemojte? — izusti Callaghan. Na licu mu se odrazi duboka zapanjenost.

Gringall zapali lulu, vrati se za stol, sjedne i počne crtati na bugačici artičoku.

— Rano jutros, nekoliko minuta prije pet — prozbori — počela je uzbuna zbog zračnog napada. Bacili su nekoliko zapaljivih bombi blizu Trga Wilton. Jedan od tamošnjih nadzornika za protuavionsku zaštitu, koji je znao da gospođica

87

Varette živi u kući sama, htio je provjeriti je li neozlijeđena. Kad mu nitko nije odgovorio na zvonjenje i kucanje, obratio se dežurnom pozorniku. Pozornik ju je vidio kako ulazi poslije jedanaest sati. Učinilo im se čudnim što im se ne javlja, pa su ušli kroz prozor sa stražnje strane. Ubijena je nekakvim bodežom. Vjerojatno je odmah umrla.

— Šteta. U današnje doba ima dovoljno nevolja na svijetu i bez ubojstava. Imate li kakvih ideja u vezi s tom smrću? Nacrtavši

artičoku, Gringall počne crtati ananas. Callag-han zaključi da on u toku godine nacрта mnogo ananasa; to mu je voće, čini se, najdraže.

— Imam svakakvih ideja — prozbori Gringall — ali se ne mogu povezati. — Nastavi crtati.

— Nemojte misliti da sam znatiželjan, no kakve to veze ima sa mnom?

— Bila vam je klijentica, nije li tako?

— Tako je. Bila mi je klijentica... baš kao što ste željeli. Upadljivo ste mi je podmetnuli.

— Glupost! Ne znam o čemu govorite.

— Ne brinite. Sasvim je nevažno.

— O, to je neka nova izreka — reče Gringall i podigne jednu obrvu.

— Dosad se niste služili njome. »Sasvim je nevažno«... — Naučio sam je od jedne mlade žene s kojom se družim. Mislim da su te riječi vrlo prikladne.

— Htio bih vas pitati što je Doria Varette zatražila od vas i što ste učinili. Možda nađemo nekakvo polazište. — Glupost! Dobro znate što je Doria Varette zatražila od mene. A što sam dosad učinio, to vas se ne tiče.

— Ne uzrujavajte se — reče Gringall i naceri se. — Uvijek ste vrlo razdražljivi.

— Naprotiv, uopće nisam razdražljiv. Za vas sam spreman učiniti sve, Gringalle — reče Callaghan. Nekoliko su se trenutaka gledali i smješkali jedan drugom. — Uvijek rado pomažem. Doria Varette mi je kazala da se zabrinula za Lionela Wilberya. Htjela je da ga pronađem. Došao sam ovamo kako bih provjerio smatra li ga još netko nestalim. Znate da sam bio ovdje. Rekli ste mi da obitelj nije zatražila istragu. Na toj sam osnovi učinio ono što ste i očekivali. Obratio sam se gospođi Wilbery. U početku se nije osobito zainteresirala, ali kad sam joj kazao da mijе gospođica Varette povjerila zadatak da pronađem Lionela, pokazala je zanimanje. Vjerojatno ću je posjetiti.

— Vjerojatno?

— Da. Bude li mi htjela platiti više nego što misli da mi je plaćala Doria Varette, radit ću za nju.

— A koliko vam je platila Doria Varette? — zapita Gringall. — Od nje nisam dobio ni paru. Obećala je poslati sto funti. Nije ih poslala.

Rekao sam Leonori Wilbery da mi je dala predujam od petsto funta... kako bih natjerao gospođu Wilbery da mi isplati barem takvu svotu.

— Trebalo bi da radite u Ministarstvu financija — reče Gringall i uzdahne. Ne čudim se što se odijevate ovako otmjeno.

— Svatko dobiva onoliko koliko je zaslužio.

— Ne bih rekao. Kad biste vi dobivali onoliko koliko zaslužujete, nosili biste dronjke.

— Uvijek ste vrlo šarmantni — promrmlja Callaghan. Gringall počne crtati bananu.

— Mislite li da će vam platiti toliko? — zapita. Callaghan kimne.

— Mislim da će u toku današnjeg dana pokušati da stupi u dodir sa mnom — reče. — Jutros sam preko telefona rekao njenoj kćeri Leonori da mi se ne radi za dvije klijentice istodobno i da bi se njihovi interesi mogli sukobiti. Natuknula

89

je da ću raditi za njenu majku bude li mi platila dovoljno. Rekao sam da želim najprije čuti njezinu ponudu. Vjerujem da će sad htjeti da radim za nju.

— Zašto baš sada?

— Vi ne znate odgovor, ha? Jednog lijepog dana netko će otvoriti tečaj za službenike Scotland Yarda... tečaj na kojem će oni učiti kako treba da lažu i pritom se drže tako kao da govore istinu.

— To je dobra zamisao. Ako je inspektor prihvati, pozvat ćemo vas da vodite taj tečaj.

— Ne bi bilo nikakve koristi. Da bi itko nešto naučio, prije svega mora biti pametan — reče Callaghan i otpuhne kolut dima. — Gospođa Wilbery će upravo sad htjeti da radim za nju i platit će mi najmanje pet stotki zato što je Doria Varette mrtva.

— Ali ona ne zna za njenu smrt.

— Doznat će. Ja ću joj reći.

— Zašto? — upita Gringall i spusti olovku na stol. — Gledajte, sinoć sam otišao na jednu kućnu zabavu. Ondje sam upoznao neke ljude... tko su oni i što su, nije važno za vas. Jedna od tih osoba očito zna, nešto o Wilberyu. Spomenula mi je da Doria Varette uzima droge i da je baš ona od Wilberya učinila narkomana. Natuknula je da Dorii Varette treba posvetiti posebnu pozornost.

— Aha. — Gringall kimne. — Ipak, nije mi jasan smisao toga.

Callaghan pogleda u strop. Lice mu je bilo bezazleno. — Oni koji uzimaju droge postupaju čudno, je li? — upita. — Tako se priča.

— Ako spomenem gospodi Wilbery mogućnost da je Doria Varette, iz nekog samo njoj poznatog razloga, navikla Lionela na droge, da ga je ona opskrbijevala njima i da je to iznenada prestala raditi, ne bi bila nerazumna pretpostavka 90

da je mlađahni Lionel izgubio glavu i ubio je.

— Aha — promrmlja Gringall i širom otvori oči. — Dalje? — Gospođa Wilbery neće povjerovati u nešto takvo. Najednom će poželjati da pronađem Lionela kako bi on mogao pobiti takvu gadnu pretpostavku.

— U svom životu upoznao sam svakakve neugodne tipove, ali vi ih sve nadmašujete.

— Ako se ne varam, baš vi ste rekli da je načelo mog rada ovakvo: »Mi postizemo cilj, na kakav god način.«

— Nisam ni znao koliko su istinite te riječi — odvrati Gringall i uzdahne. — No, možete igrati svoju igru kako hoćete... to je vaša stvar. — Počne crtati grozd. — Jutros sam pomislio da sam uhvatio ubojicu. Štoviše, on je sad u zatvorskoj ćeliji u policijskoj stanici u Ulici Cannon. — Da? To je zanimljivo. Tko je taj čovjek?

— Neki stranac. Zove se d'Ianazzi — odgovori Gringall. — Kad sam došao s liječnikom i ostalim momcima u kuću Dorie Varette, našao sam nedovršeno pismo u njezinu pisaćem stroju. Očito je to pismo pisala kad je stigao d'Ianazzi. Izašla je iz dnevne sobe gdje je bio pisaći stroj, ugasila svjetlo i zatvorila vrata. Sudeći prema svemu, razgovarala je s d'Ianazzijem u spavaćoj sobi. Ondje ju je ubio i brzo nestao iz kuće.

V

— Sto piše u pismu?

— Namijenila gaje d'Ianazziju. Koliko se može zaključiti, dobila je neki novac od d'Ianazzia, te je on htio da mu ga vrati. Napisala mu je da će se obratiti policiji bude li joj ubuduće zanovijetao. Našli smo novac kod nje.

— Dakle, taj je slučaj riješen.

— Bojim se da nije — odgovori Gringall. — Razumije se da smo na pisaćem stroju potražili otiske prstiju. I našli smo njene otiske. Tipkala je, kao i većina ljudi, samo kažiprstom i srednjakom obiju

ruku. U tom je nevolja.

91

— Doria Varette je završila daktilografski tečaj i pri pisanju se služila svim prstima. Dakle, čini mi se da je to pismo podmetnuto. Čini mi se daje netko htio ubojstvo prišiti d'Ianazziu. — Gringall odloži olovku i sklopi ruke. — Tko li bi htio učiniti nešto takvo?

— Ah, ljudi čine svašta — reče Callaghan i otrese pepeo sa cigarete u pepeljaru na stolu. — Sto je taj d'Ianazzi? — Kaže da je Kubanac. No, nema putovnicu ni osobnu kartu.

— O, to je prilično nezgodno u današnje doba, je li? — Da. D'Ianazzi veli da se posvadio s nekim čovjekom i potukao. Onesvijestio se, a kad je došao k sebi, utvrdio je da su mu nestali putnica, papiri i dvije tisuće funta što ih je imao u pojasu oko trbuha.

— To mi zvuči neuvjerljivo — promrmlja Callaghan. — Hm, ne znam. Provjerili smo u banci i otkrili da je d'Ianazzi uzeo taj novac sa svog računa. Ujedno smo otkrili da su novčanice što smo ih pronašli kod Dorie Varette istovjetne s onima koje je banka isplatila d'Ianazziu. Nedostaje samo sto funta.

— Čudno, je li? Netko je, dakle, uzeo sto funta.

— Da. Netko je tako pametan da zna da su na vanjskim novčanicama u snopu otisci prstiju. Ili netko tko je smatrao da je zaslužio tih sto funta.

— Je li? — izusti Callaghan i zgnječi cigaretu.

— Mislio sam da znate neke dodatne podatke... nešto što bi pomoglo — reče Gringall dok je ponovo palio lulu. — Ali ako ste jni ispričali sve što znate, onda nema ništa korisno. — Zao mi je što vam ne mogu pomoći, Gringalle — reče Callaghan i ustane. — Znao da bih vam rado izašao ususret. I Gringall se digne. Smiješili su se jedan drugom. — Sto ćete sad poduzeti... mislim, ako vas gospođa Wilbery zamoli da potražite Lionela? — zapita inspektor. — Imate li kakav ratni plan?

92

— To vas se ne tiče — odvratila Callaghan i nacerila se. — Nikad ne razgovaram s policajcima o problemima svojih klijenata.

— Teško je s vama, Slime — reče Gringall i pruži mu ruku. — Navratite ponekad.

— Jedva čekam. — Callaghan priđe vratima i otvori ih, a onda se

okrene, zadrživši ruku na kvači. — Usput, možete li mi razmijeniti novčanicu od sto funta?

— Hvala vam što imate tako dobro mišljenje o meni, no premalo nas plaćaju da bi se kod mene moglo nadi toliko para.

Callaghan kimne.

— Šteta — reče. — Vjerojatno ćete onoga Kubanca zadržati u zatvoru?

— Pa, moram ga zadržati dok ne utvrdim ima li putovnicu ili nema. Začudo, u kubanskom diplomatskom predstavništvu ne znaju ništa o njemu.

— Općenito je stanje takvo. Nitko od nas ne zna ništa ni o čemu. Doviđenja, Gringalle! — Callaghan tiho zatvori vrata iza sebe.

Sjedeći na visokoj stolici u »Premijeru«, Callaghan naruči sendvič i dvostruki viski. Razmišljao je o Gringallu. Čim je ispio viski, naruči još jedan. Već je zaključio da u Wilberyev slučaj treba unijeti malo akcije i da nije posebno izbirljiv kakva će ta akcija biti. Misao mu se sviđala. Nesklon teoretiziranju, prepuštao je »tragove« (u novinskim izvještajima uvijek nazivane »važnima«), pokuse u epruvetama, psihološka unakrsna ispitivanja, stvaranje zaključaka koji se... ponajčešće... osnivaju na potpuno pogrešnoj pretpostavci i sve ostalo što prati detektive u romanima, onim ljudima koji vjeruju u to. On je nastojao 93

uvijek stvoriti takve okolnosti koje će navesti ljude da progovore. Tada treba samo slušati.

No, može se i malo govoriti. Baš u tom pogledu privatni detektiv ima prednost pred policajcem koji mora paziti što kaže, kada to kaže i komu govori. Može štošta postići ponašajući se drsko prema pravim... ili pogrešnim... ljudima, laskajući im, suosjećajući s njima ili pokazujući nemilosrdnost. Ako je potrebno, privatni detektiv može biti vrlo grub.

Bila su već četiri sata kad se vratio u ured. Ode u svoju sobu i sjedne. Zapuši i počne razmišljati o Leonori Wilbery. Uto uđe Effie.

— Zvao je Nikolls — reče. — Odsjeo je u gostionici »Kosac«... oko pet kilometara od Tauntona prema Norton Fitzvvarrenu. Otprilike dva kilometra od kuće Wilberyevih.

Callaghan kimne. Podigne noge na stol i otpuhne nekoliko kolutova dima. Zazvoni telefon u čekaonici. Effie odmah izađe, javi se i vrati.

— Zove gospođa Wilbery — reče. — Htjela bi razgovarati s tobom. Kaže da je hitno.

Callaghan uzme slušalicu.

— Dobar dan, gospođo Wilbery — progovori.

— Gospodine Callaghane, razgovarala sam telefonski sa svojom kćerkom — reče mu s druge strane žice smireni, hladni glas. — Kazala mi je da se još kolebate hoćete li potražiti Lionela u moje ime. Navodno mislite da bi se moji interesi mogli sukobiti s interesima vaše druge klijentice, gospođice Varette. Zanima me što smatrate »mojim interesima«. Naposljetku, svi želimo da se Lionel pronađe.

— Zaista? — upita prijazno Callaghan.

— Dakako — odgovori gospođa Wilbery. U glasu joj se nasluti iznenađenje. — Zašto ne bismo to željeli?

— Nekako sam stekao dojam kako vi zapravo ne vjerujete da je Lionel nestao — ljubazno reče Callaghan. — Stekao 94

sam dojam da mislite kako gospođica Varette malo paničari... dakako, bez razloga. Uostalom, moja pomisao da bi se vaši i interesi gospođice Varette mogli sukobiti, više nije važna.

— To mi je drago. A zašto nije više važna?

— Gospođica Varette je mrtva. Netko ju je ubio — reče Callaghan.

Nastane dug muk.

— Grozno — izusti ona. — Policija vjerojatno zna tko je to učinio, je li?

— A zašto bi to policija znala? — odmah zapita Callaghan. — Ne znam... — odvratila gospođa Wilbery. — Osim što je gospođica Varette bila, čini se, prilično čudna djevojka. Pjevala je u noćnom klubu, nije li tako? I navodno je činila štošta neuobičajeno...

— Naprimjer, uzimala je droge? — zapita Callaghan. — Mm... da...

— kolebljivo izusti gospođa Wilbery. — Tako je — reče Callaghan. Slobodnom rukom pripali novu cigaretu. Opet su oboje šutjeli.

— Dakako — prozbori gospođa Wilbery — znam da traženje Lionela nalikuje na traženje igle u plastu sijena. On je katkad donekle neodgovoran i budalast. Jasno mi je da ćete vjerojatno imati nekih troškova. Razgovarala sam o tome sa svojim odvjetnikom, te on smatra kako bi trebalo da vam kao predujam dam petsto funta i podmirim trenutačne troškove. Bi li vam to odgovaralo?

— Gospođo Wilbery, zanima me vaša napomena da je Lionel katkad

neodgovoran i budalast. Hoćete li reći da je svojeglav i sklon šašavim postupcima, daje slabić koji, katkad nastoji stvoriti dojam da je jak?

— Pa... moglo bi se reći tako.

— Lionel se zaljubio u gospođicu Varette. Iz nekog je razloga nestao, ne rekavši joj kamo ide. Znam da joj nije bilo 95 poznato gdje je on, jer je unajmila mene da ga pronađem. Pala mi je na pamet pomisao... a žao mi je što to pitanje nisam uspio postaviti gospođici Varette... da je možda nestao razljutivši se poslije neke svađe s njom.

— To je lako moguće — reče gospođa Wilbery. Callaghan se naceri u telefonsku slušalicu. Gospođa Wilbery ide ravno u klopku.

— Ako je otišao bez riječi, jer se posvadio s njom — nastavi on — smatrate li mogućim da ju je iznenada odlučio posjetiti... i da su se ponovo posvadili?

— Ne shvaćam zašto nije Lionel, budući daje već otišao, najednom odlučio posjetiti. Zašto? Činjenica da je otišao, pokazuje da je nije htio vidjeti.

— Možda ju je želio vidjeti protiv volje — prekine je Callaghan. — Postoji, znate, vrlo valjan razlog.

— Da? — zapita gospođa Wilbery. — Kakav?

— Osobno ste mi ga natuknuli. Rekli ste da gospođica Varette nije bila baš uzorna, daje vjerojatno, uzimala droge. Osim toga, spomenuli ste daje Lionel neodgovoran i budalast. Budući da su se on i gospođica Varette voljeli, palo mi je na um da gaje možda baš ona navela na uzimanje droge. To se prilično često događa kad se dvoje voli i kad jedno od njih uzima drogu. Ako je tako, onda se može zaključiti daje Lionel dobivao drogu samo od gospođice Varette; kad je otišao prekinula mu se opskrba, pa je lako moguće da se iznenada protiv volje odlučio vratiti i posjetiti gospođicu Varette. No možda je ona bila nepopustljiva. Možda ga je odbila. Štošta se moglo dogoditi.

Nastane kratka stanka.

— Mislim da nema smisla razgovarati o tome preko 'telefona, gospodine Callaghane — progovori ona tada, vrlo hladno. — Hoćete li doći ovamo? Htjela bih se sastati s vama. Ovdje možemo

razgovarati sasvim otvoreno. 96

— Tako je — složi se Callaghan. — Iskreno govoreći, zainteresirao sam se za traženje Lionela. Htio bih predujam od tisuću funta. Kao što ste rekli, ta bi potraga mogla biti skupa.

— Da, čini se — izusti kiselo gospođa Wilbery. — Kći mi je napomenula... — započne i naglo ušuti.

— Kći vam je napomenula — dovrši on rečenicu umjesto nje — da sam joj rekao kako privatni detektivi katkad usput i ucjenjuju. Vjerojatno mislite da i ja to pokušavam. Nije istina. Kad ucjenjujem klijente, zahtijevam više od tisuću funta.

— Uvjeren sam u to. Uglavnom, Leonora vas smatra prilično domišljatim, pa ću vam platiti tih tisuću funta. Još danas ću vam poslati ček.

— Hvala. Posjetit ću vas navečer. Vjerujem da ću stići do sedam sati. Vi ste oko dvjesto i pedeset kilometara udaljeni od grada, je li?

— Da. Dakle, namjeravali ste me posjetiti. Pogledali ste kartu.

— Jesam.

— Dakle... — prozbori gospođa Wilbery i nasmije se. Njezin je smijeh zvučao izvanredno privlačno. — Vi ste zaista jedinstven privatni detektiv, nije li tako?

— Ne znam. Mogli bismo popričati i o tome.

— Nastojte doći do devet. U to vrijeme večeramo. Doći će i Leonora.

— Bit ću kod vas u devet — obeća Callaghan. — Doviđenja, gospođu Wilbery. — Spustivši slušalicu, pozove k sebi Effie i obrati joj se: — Sjećaš li se onog čovjeka koji je istraživao za mene dok sam se bavio slučajem Riverton? Zaboravio sam mu ime.

— Sjećam ga se — odvrati Effie. — Bio je to gospodin Maninway.

97

— Tako je. Sad uzmi bilježnicu i zapisi ovo. — Pričekao je da se pripremi za pisanje. — Hoću da se Maninway raspita o Sabini i Milti Haragos. Hoću da dozna tko su i što su oni. Slutim da su zainteresirani za organiziranje kockanja u Londonu, a možda i drugdje. Neka to on ispita. Sto god dozna, neka javi ovamo. Ti ćeš me preko telefona izvijestiti o tome u Norton Fitzwarrenu. Kad budeš telefonirala, budi oprezna. Budem li na direktnoj liniji i nitko ne bude mogao prislušivati, zvat ću te imenom. No, budem li te zvao gospođicom Thompson, to će značiti da govorim sa sporednog

priključka

1 da moraš pripaziti što govoriš.

— Dobro — reče Effie. — Vjerojatno ne znaš kad ćeš se vratiti.

— Ne znam. Brini se ovdje o svemu. Ako ti zatreba pomoć, pozovi ovamo Wintora ili Blanea, pa neka budu uz tebe. Negdje u kući ura je odbijala deset sati. Callaghan otrese pepeo sa cigarete i pogledom prijeđe po širokoj tratini što se pružala do šumice u stražnjem dijelu posjeda »Deeplands«. Lijepo je živjeti ovdje, pomisli. Ima prostora i zraka, a ne baš mnogo ljudi.

Krene po širokoj verandi što se pružala duž cijele stražnje strane kuće, uđe u sobu za pušenje, prođe kroz nju i zaputi se kroz dugi hodnik u knjižnicu.

Gospođa Wilbery je upravo točila kavu. Bila je sama. Callaghan je pogleda ocjenjivački. Na sebi je imala dugu tamnozelenu baršunastu kućnu haljinu. Između njena ruba i zlacane sandale vidio se gležanj u žućkastoj svilenj čarapi. Vrlo zgodna četrdesetpetogodišnjakinja, pomisli on. Leonori je oko dvadeset šest ili dvadeset sedam godina, pa gospođi Wilbery mora biti najmanje četrdeset pet. No doima se deset 98

godina mlađom. Ima lijepo tijelo, a kretnje su joj hitre i skladne. Put joj je takva da bi se njome mogla ponositi i mlada djevojka. U kestenjastoj kosi, koja joj uokviruje jajoliko lice, nema još nikakvih sijedih vlasi.

— Sad možemo razgovarati — reče ona pruživši mu šalicu. Nisam htjela pričati preko telefona. Mislim da je mnogo bolje kad se ljudi sretnu licem u lice. Prije svega, zanima me što mislite o Lionelu.

— Htio bih čuti što vi mislite. Tad ću vam otkriti svoje misli. — Ja uglavnom ne mislim ništa — reče ona. — Smatram Lionela glupim. No svi su mladići glupi, nije li tako? Kad— tad moraju učiniti nešto šašavao. Ako ne učine, čini se da nisu normalni.

— Dakle, Lionela smatrate normalnim?

— Nisam sasvim sigurna. Ponaša se neobično, ali on je pjesnik. A pjesnici su uvijek donekle čudaci, ne mislite li i vi tako?

— Mislim da su većina ljudi čudaci u ovom ili onom pogledu — odgovori Callaghan. — Lionel je već i prije nestajao, je li? — Hm... da — odvrati ona. — To jest, otišao bi i nikomu ne bi rekao kamo ide. No uvijek bi se pojavio, uglavnom onda kad bi mu ponestalo novca.

Ne bih se zabrinula ni ovaj put da nije bilo one nesretne gospođice Varette.

— Kad smo razgovarali preko telefona, učinilo mi se da poprilično znate o njoj. Odakle vam ti podaci? Ona slegne ramenima.

— Jedini mi je izvor Leonora — odgovori. — Mislim da je ona razgovarala s Miltom i Sabinom. Upoznali ste ih, je li? — Jesam. Kakvo je njihovo mjesto u svemu tome? — Leonoru je prije nekoga vremena Lionel upoznao s njima, — reče gospođa Wilbery. — Čini se da su djelovali 99

umirujuće na njega. Dobri su ljudi. Sviđaju se Leonori. Kaže da su zabavni. Sabina i Milta su Bjelorusi i uspjeli su pobjeći iz zemlje nakon revolucije. Otad žive u Engleskoj. Imaju novca i zanima ih društveni život. Piju malo, ali ne previše, i kockaju se malo, ali ne odviše. Sabinu je zainteresirao Lionelov rad. Pokušala gaje nagovoriti da se prestane družiti sa čudnim ljudima koje je upoznao i da se posveti ozbiljnom pisanju. Milta pozna izdavače i ostale ljude u toj grani, pa je poduzeo sve da se objavi knjiga koju Lionel priprema. Svi smo pomislili da je Lionel okrenuo novi list. A onda se u njegovu životu pojavila gospođica Varette.

— Ona nije baš povoljno utjecala na Lionela? — zapita Callaghan.[^] Gospođa Wilbery se zagleda u vatru.

— Tako su rekli Leonori — odgovori. — Milta je uvjeren da je gospođica Varette uzimala drogu... to je ružna navika. Osim toga, kaže da je, čini se, imala nekakvu vlast nad Lionelom. Milta je očito stručnjak za žene... — Osmjehne se Callaghanu. — Većina Rusa smatra sebe stručnjacima za žene, je li? — reče. — Nesumnjivo je da Milta nije podnosio gospođicu Varette. Sreo ju je u Lionelovu društvu pet—šest puta i stekao je dojam da je ona samo još jedna od onih čudnih žena koje Lionel povremeno obožava.

— Sto je navelo Miltu na pomisao da je ona loša, da se drogira?

— Lionel ga je naveo na takvu pomisao. Pričao mu je o njoj prije nekog vremena. Držao se prilično čudno. Kao daje se bojao. Milta je zaključio da gospođica Varette drži Lionela u šaci. A sad joj se, evo, dogodila ova grozota. Moglo bi se pomisliti da je Milta imao pravo, je li?

— Pitam se zašto mi gospođica Wilbery nije sve ovo već prije ispričala? — zapita Callaghan.

Ona se nasmije.

100

— Mislim da ste joj se činili previše nametljivim — reče. — Ona je svojeglava. Čini mi se da joj se ne sviđate baš previše. — I meni se tako čini — odvrati Callaghan i osmjehne se. — Žene se u tom pogledu odlučuju vrlo brzo. Katkad i prebrzo. Meni se veoma sviđate. Smatram vas divnim. — Nadam se da se nećete predomisлити.

— Zašto bih se predomislila? — upita ona i zaveli se u naslonjač. — Sad mi kažite što namjeravate poduzeti da pronađete Lionela? Smijem li doznati kako ćete postupiti? — Rekao bih vam kad bih znao. Zasad ne znam. Imam neke ideje, ali ništa određeno.

— Htjela bih da ga brzo pronađete. Baš zbog onog što ste mi natuknuli preko telefona. Nije mi se svidjelo!

— Zašto? Ako to smatrate neistinom.

— Smatram li to neistinom ili ne, nije važno — odvrati ona odmah. — Milta je uvjeren da je gospođica Varette navikla Lionela na droge. To se podudara s vašim mišljenjem. Slaže se s pretpostavkom da su se posvadili i da se Lionel, otišavši, vratio jer je htio još droge, te je tada... — Slegne ramenima. — Pomisao nije baš lijepa.

— Ubojstvo nikad nije lijepo. No nipošto ne kažem daje Lionel upleten u ubojstvo gospođice Varette. Morao sam spomenuti tu mogućnost zato što će policija posumnjati u njega ne nađu li nikog drugog. Uostalom, sasvim je prirodno da se, kad je ubijena neka djevojka, traži njezin nestali ljubavnik, nije li tako?

— Vjerojatno jest. Tu treba da vi pomognete, gospodine Callaghane.

— Ona mu se ljupko nasmiješi. — Morate pronaći Lionela prije policije. Tako da možemo doznati što je radio i gdje je bio. Tad ćemo pobiti sva glupa naklapanja o njegovoj krivnji za smrt te nesretne djevojke. — Gospođa Wilbery ustane. — Umorna sam. Moram poći na spavanje. 101

Pozvonite ako vam išta zatreba i osjećajte se kao kod kuće. Laku noć. Čudno je ovo što ću vam reći — doda na vratima — ali sad kad ste preuzeli istragu u svoje ruke, mnogo više vjerujem da će se sve dobro završiti.

— Vjerujete? Možda samo zato što vam se sviđam — reče vragolasto Callaghan.

— Možda. No ni taj razlog nije loš, je li? — Osmjehnuvši mu se preko ramena, gospođa Wilbery ode.

Callaghan zatvori vrata i opet priđe vatri. Leonora i njezina mati nisu budale, zaključi.

Nakon nekog vremena izađe iz kuće i počne šetati po travnjaku. Noć je bila vrlo lijepa. Pitao se zašto se takav izobražen i bogat mladić druži sa čudnim ljudima iz londonskog polusvijeta.

Ode u garažu, sjedne u »jaguar«, upali motor i izveze se natraške iz garaže. Dok se vozio puteljkom s posjeda, morao je priznati sebi da mu se sviđa gospođa Wilbery. Vjerojatno je to i htjela postići.

Pitao se je li ona već nedvojbeno zaključila da je Lionel ubio Doriu Varette.

Nikolls napuni dopola rumom »bacardi« posudicu za pripremanje koktela, zatim doda limunova soka, malo džina i leda.

— Ovo je čaroban napitak — reče dok je stručno tresao posudu. — Tjera mozak na rad.

Napuni čaše Callaghanu i sebi i sjedne s druge strane kamina.

Callaghan isprazni čašu i pruži mu je daje ponovo napuni. — Znači, možeš nabaviti džin u »Koscu«? — reče. — To je onda dobra gostionica.

— Donio sam ga sa sobom — odvrati Nikolls. — Uvijek 102 nastojim imati pri ruci kakvo piće. Sjećam se jedne zgode... u doba prohibicije... kad sam zapeo u jednoj američkoj državi u kojoj uistinu nije bilo ni kapi alkohola. Osjećao sam se užasno.

— Sto si učinio? — zapita Callaghan.

— Snašao sam se. Tad sam radio za »Transatlantsku detektivsku agenciju«. Tražio sam neku ljepoticu koja je napustila muža zato što je ostao bez prebijene pare. Dva dana nakon njezina odlaska momak se dokopao bogatstva... sedamsto tisuća dolara... i zatražio od agencije da mu pronađu ženu. Zadatak je pripao meni.

— Jesi li je pronašao?

— Jesam. Pronašao sam je. Radili smo džin u kadi. Znala je izvrstan recept. Jednog se dana malo nacvrkala i ubacila nešto pogrešno. Gucnula je dok sam se brijao i umalo je odapela. Začuo sam krkljanje i zatekao je u kadi. Stropoštala se u nju. Bila je pravo čudo od ženske. Bila je čvrsta kao željezo. Zamisli, piće koje je napravila skinulo je emajl s kade, a ona je ostala živa i zdrava. Sjajna cura.

Samo je ponekad brbljala nesuvislo...

— Vjerojatno nisi uspio još ništa doznati o Lionelu? — reče Callaghan, iskapivši drugu čašu.

— Doznao sam štošta. U ovdašnjem baru radi divna konobarica. Lijepa kao slika. Razgovarao sam s njom. Čini mi se daje trznula na mene.

— Znam... — promrmlja Callaghan i kimne.

— Taj Lionel je ludovao za curama — nastavi Nikolls. — Kad god bi ugledao neku zgodnu koku, trčao bi oko nje kao pas. Vraški je zagrizao za tu konobaricu. Dolazio je i čitao joj pjesme... svoje pjesme... dok se bar ne bi napunio gostima. Ona kaže da je dobar pjesnik i da bi joj se pjesme veoma svidjele da ih je mogla razumjeti. Dao joj je sliku. Vidio sam je. Momak nije ružan. Donekle slabunjav, ali

103

produhovljena faca. Doima se tako kao da gaje netko opalio po licu nekakvim tupim predmetom, pa se nije nikad oporavio od toga. Ima zaliske i valovitu kosu.

— Kad ga je vidjela posljednji put?

— E, vidiš, to je vrlo zanimljivo. Kaže da ga je vidjela sinoć na cesti što vodi prema »Deeplandsu«. Išao je prema kući. — Je li? Zanimljivo. Vrlo zanimljivo. Jesi li još štogod saznao?

— To je zasad sve. Možda ću sutra nanjušiti nešto bitno. Kakve si ti bio sreće?

— Nisam još nacistu — odgovori Callaghan. — Gospođa Wilbery je lijepa žena. Zaključila je da joj se sviđam. Platit će predujam od tisuću funta da bismo pronašli Lionela. — Pa, ona je šašava — izusti Nikolls i zafićuka. — Za pola te svote otišli bismo na Sjeverni pol. Sto joj je?

— Uplašena je. Smatra vrlo vjerojatnim daje Lionel ubio Donu Varette. Neki njegovi prijatelji, koje sam upoznao u »Prudu«... zovu se Haragos, vjeruju da gaje gospođica Varetta navikla na droge. Ona je sklona zaključku daje izbila svađica između njega i djevojke, pa je izgubio glavu i ubio je. Eto, to misli. Doduše, to mi nije otvoreno kazala.

— Razumijem. Sviđaš joj se i platit će tisuću funta kako bi, pronađeš li Lionela, prikazao sve tako da nije mogao ubiti djevojku. Valjda

vjeruje da ćeš pjesniku pribaviti neki alibi? — Čini se daje tako. Pogotovu ako je Lionel viđen ovdje. Ako gaje sinoć vidjela konobarica, nesumnjivo je išao kući. — Možda je posjetio majku i popričao s njom.

— Tko zna? — promrmlja Callaghan. Ustane i zapali cigaretu. — Sutra doznaj što više. Utvrdi je li konobarica ikad čula za par Haragos... Miltu i Sabinu.

— Jesu li oni možda Rusi? Sabina ima vrlo blijedo lice, ali je privlačna na svoj način. Tanka je kao zmija i govori 104 čudnim naglaskom.

— Da, to su oni.

V

— Žive ovdje. Imaju vikendicu oko osam kilometara s druge strane »Deeplandsa«... zove se »Dolina«... samo što to nije skromna vikendica, nego kućerina. Lionel se uvelike sprijateljio s njima, a onda su ga, valjda, pokušali izmijeniti, pa im je okrenuo leđa. Nekoć je često boravio kod njih. Kazao je konobarici daje ugođaj u njihovoj kući pogodan za poeziju. — Dobro. Nastavi raditi uspješno kao dosad. Doviđenja, Windy.

Pola sata poslije ponoći Callaghan je dovezao »jaguar« u garažu na posjedu »Deeplands«, izašao iz garaže i zaputio se prema bočnim kućnim vratima. A onda skrene udesno, prema zidu kojim je bio ograđen prilazni put. Na mjesecini je jasno vidio gusto drveće. Zaustavivši se u sjeni jednog stabla, nasloni se laktovima na zid što mu je sezao do prsiju. Začuje kako se iza njega otvaraju bočna vrata. Okrenuvši se tiho, zagleda se prema verandi. Uto izađe Leonora. Odjenula je kratku bundu preko lijepe cme haljine što ju je nosila za večerom i navukla je vozačke rukavice. Gledao ju je kako ide u garažu i nestaje u njoj. Za dvije minute zabruji motor, zatim se pojavi malen modri »fiat« što je bio parkiran kraj »rolls rovcea« gospođe Wilbery. Leonora spretno okrene auto, upali poziciona svjetla i polako se odveze prema cesti. Callaghan je gledao neko vrijeme za njom, a onda ode u kuću i uskoro legne. Pušio je i u mraku slao kolutove dima prema stropu.

105

7 Bila su već skoro tri sata kad se začuo automobil što se puteljkom približavao garaži. Callaghan hitro ustane, navuče plave sportske

hlače preko pidžame, odjene pulover i obuče se. Tad ugasi svjetlo, napola otvori vrata spavaće sobe i, naslonivši se na dovratak, pričekava. Kad su se za dvije-tri minute upalila svjetla u hodniku, povuče se u mračnu sobu. Vireći u hodnik, na njegovu suprotnom kraju opazio je Leonoru. Hodala je brzo, donekle nesigurno. Ispala joj je torbica, pa se sagnula i podigla je, zatim joj je opet pala na pod i još jednom ju je podigla. Stigavši do trećih vrata, uđe u svoju spavaću sobu. Unutra se zapali svjetlo. Callaghan brzo krene kroz hodnik i pokuca joj na vrata.

— Tko je? Tko je to? — dovikne ona vrištavim glasom. — Callaghan!

— O Bože... — prozbori ona zlovoljno. — Zar se dogodilo nešto? —

Potom doda zajedljivo: — Valjda niste pronašli nekakav trag?

— Jesam. Našao sam jedan zgodan trag koji bi trebalo smjestiti na pravo mjesto. Ne bi bilo loše da ga ispitamo. Ona otvori vrata. Nekako gaje čudno gledala. Oči su joj bile neprijateljske, vrlo sjajne, upadljivo suženih zjenica. Prijeđe jezikom po usnama. Doimala se uzbuđenom zbog nečega. — Užasno sam umorna — reče mu. — Zar je važno? O čemu je riječ, molim vas?

— Htio bih razgovarati s vama. Meni se čini važnim, a vama se možda ne čini. Kad biste znali na što mislim, vjerojatno biste htjeli raspravljati o tome. No, svejedno mi je hoću li razgovarati s vama ili neću. Mogu poći i na spavanje. 106

— Vi ste vrlo neobičan čovjek. Postupate veoma čudno u najneprikladnije vrijeme. Vi ste...

— Ne postupam čudno — prekine je Callaghan — barem u ovom trenutku. Nisam došao ovamo da mi pričate kakav sam. Stoga mi, molim vas, ne govorite gluposti. Prekasno je za takve razgovore. — Izvadi cigaretu. Držao se drsko. — Vjerojatno ćete se složiti sa mnom da spavaća soba nije baš pogodna za rasprave. Sve ima svoje vrijeme i mjesto. — Kakve otrcane fraze! — strpljivo reče Callaghan i uzdahne. — Noja mislim daje spavaća soba sasvim prikladna za rasprave. Doduše, ako vam se ne sviđa, hajdemo nekamo drugdje.

Ona prasne u smijeh. Callaghanu se učini da u njemu ima histerije.

— Nevjerojatni ste — reče ona. — Imali ste vremena napretek za razgovor sa mnom. Bila sam ovdje u doba večere i poslije. Ali izabrali ste za razgovor baš tri sata ujutro. — Nisam ja izabrao to

vrijeme. Morao sam pričekati da se vratite, nije li tako? Prije ne bismo imali o čemu razgovarati. Leonora podigne obrve i nasloni se ramenom na rub vrata. — Ne razumijem što hoćete reći — odvratila. — Možda sam vrlo glupa, no objasnite mi zašto ne biste prije mogli razgovarati sa mnom.

— Objasnit ću. Osim toga, ne smatram vas nimalo glupom. Naprotiv... — Callaghan zapali cigaretu, bez ikakve žurbe. — Da sam prije popričao s vama, ne bi bilo nikakve osobite koristi. Trebalo je da najprije dobijete priliku popričati s majkom i potom odlučite što ćete učiniti.

— A, tako. Nastavite...

— Kad vam je majka večeras otišla u svoju sobu, došli ste k njoj. Prepričala vam je svoj razgovor sa mnom. Nakon onog što ste čuli, zaključili ste da morate posjetiti Miltu ili 107

Sabinu Haragos... ili oboje. To vam je bilo tako važno da vam nisu smetali ni kasni sati. Imam li pravo?

Ona ne odgovori odmah. Promatrala gaje polusklopljenim očima. Činila mu se prilično opasnom. Može biti vraški opasna kad hoće, pomisli. Izvanredno je privlačna dok se drži tako, zaključila i odmah odbaci tu pomisao kako mu ne bi pobrkala slijed misli.

— Vama je sve poznato — prozbori ona ogorčeno. — Vi ste čudo od čovjeka, je li? Vjerojatno je opet posrijedi neko vaše nadahnuto nagađanje.

— To nije loš izraz — odvratila ona i veselo se nasmiješi. — Sviđa mi se »nadhnutu nagađanje«. No niste mi odgovorili na pitanje.

— Mislim da vam neću ni odgovoriti — reče ona nehajno. — Jednom ste mi kazali... dok smo se vozili prema »Prudu«... da ću govoriti čim to vi budete htjeli... bilo mi to po volji ili ne. Dakle, sad biste htjeli da govorim, ali mi to nije po volji. I neću govoriti.

— Govorit ćete, i to vrlo rado. Kako ne bi bilo nikakve zabune, reći ću vam što namjeravam učiniti... smijem li? — Recite, molim vas. Moglo bi biti zanimljivo. Čak zabavno. — I bit će. Ja ću se itekako zabaviti. Laku noć. Leonora pusti vrata i uspravi se. Callaghan je već krenuo

kad mu se obratila.

— Mislila sam da ćete mi kazati što namjeravate — reče mu. — Mislila sam da ćete me navesti na to da se raspričam. — Učinit ću to

kad budem htio. Sutra prije podne. Noćas neću više tratiti vrijeme na pričanje s vama. Već ste mi dosadni. Radije pođite u krevet i naspavajte se. Prije podne će vam biti potreban bistar mozak. Morat ćete ponešto objasniti majci.

— Što to znači? — prozbori ona i ukoči se.

— Vaša majka očito vjeruje da je Lionel ubio Doriu Varette. Prije se kolebala, ali samo zato što nije mogla pronaći jasan motiv za takav njegov postupak. Sad kad je pronašla motiv, uplašila se.

— To su prave pravcate gluposti! Uostalom, kakav je motiv posrijedi? Zašto bi Lionel ubio tu nesretnu Doriu Varette? — Narkomani čine svakakve gluposti — odgovori Callaghan — a kad su slabi i blesavi poput Lionela, čine svašta... ako im nešto takvo puhne u glavu. Nimalo ne sumnjam da je Lionel, ako ga je Doris Varette opskrblijvala drogom i onda prestala, zaželio ubiti tu djevojku. Samo trenutno. Ako je to učinio, vjerojatno se već trenutak—dva poslije tog čina zgrozio. Pitao se zašto je to učinio. No od začuđenog razmišljanja nikakve koristi. Ubojstvo Dorie Varette bilo je neumoljiva činjenica, pa mu nije ostalo ništa drugo nego da opet nestane.

— Dakle, vi tako mislite — reče ona i nasmije se.

— Da, mislim tako — nastavi Callaghan. — Usputno govoreći, Lionel bi pametno postupio ako bi to učinio. Nestajao je već i prije, odlazio je na čudna mjesta gdje, sudeći prema svemu, nije sretao ljude koji ga poznaju, pa bi mogao reći da je to učinio i sada. Dakako, ako ga pronađemo, vaša će majka htjeti da mu pribavim neki alibi. — Da? Znači, majka očekuje od vas i lažne alibije. Niste ni svjesni kako smiješno zvuče vaše riječi.

— To nije najmanja briga — vedro odgovori Callaghan. — Bitno je da moje misli nisu smiješne. Naprimjer, bio bih smiješan kad bih mislio da mi vaša majka plaća tisuću funta samo zato da se vrzmam okolo i slučajno pronađem Lionela. Mogla bi ga naći besplatno. Dobro, zašto nije zatražila njihovu pomoć kad je zaključila da je Lionel nestao? Razlog je jasan. Znala je da sam bio u Scotland Yardu i razgovarao s policijom

pošto mi je Dona Varette kazala da je on nestao. Shvatila je da mora poduzeti nešto. Ali nije htjela pozvati policiju. Nije to htjela učiniti zato što se bojala da bi policija tijekom istrage otkrila nešto u vezi s Lionelom što ona već zna ili samo naslućuje.

— No hoće unajmiti vas. Mislim da ste vi mnogo opasniji. — Istina je. S druge strane, šaljivo je što to govorite baš vi, ako se ima na umu činjenica da mi je zapravo preko vas majka postala klijenticom.

— Sjajno! — izusti Leonora i podigne obrve. — Pričajte mi, molim vas, i o tome. Baš želim čuti od vas što sam učinila, a što nisam.

— Kad sam prvi put razgovarao s vašom majkom i spomenuo joj probleme oko Lionela, uputila me na vas. Htjela je da se sastanem s vama prije dolaska ovamo, natuknula mi je da možda znate nešto o Lionelu. Zapravo je htjela da me vi vidite, da me ocijenite i obavijestite je prije nego što se dublje upusti u to. Tad vam je spomenula Doriu Varette. Kad sam vas pokupio kod gospođe Martindale, odglumili ste pijanstvo kako ne biste morali odati da poznate Doriu Varette niti odgovarati na pitanja dok ne znate kakvo je stanje.

— Divno — reče ona sarkastično. — Vi očito čitate misli. Nastavite. Sto sam tad učinila?

— Upoznali ste me sa Sabinom i Miltom Haragos, jer ste znali da će mi oni nepovoljno prikazati Doriu Varette. Znali ste da oni ne vole tu djevojku i da je Sabina smatra krivom za Lionelovu narkomaniju. Vjerojatno ste htjeli da izgubim povjerenje u svoju prvobitnu klijenticu...

— Zatim?

— Zatim ste telefonirali majci i savjetovali joj da sklopi posao sa mnom. Rekli ste joj da mi Doria Varette plaća petsto funta, pa bi trebalo da mi i ona ponudi toliko. Kazali ste joj da ću vjerojatno zatražiti više i daje to znak da već naslućujem

110

ponešto; bolje je da radim za vas i ne osvrćem se na želje gospođice Varette. Stoga je vaša majka pristala platiti tisuću funta... pogotovu kad je doznala da je netko ubio Donu Varette. U njoj se rodila sumnja daje ubojica njezin sin Lionel.

Premda ju je boljela glava i premda je donekle bila na rubu histerije, prvi put gaje objektivno promatrala. Zapazila mu je široka ramena pod tamnomodrim puloverom, vitke bokove, opuštene dugačke ruke i gipke dugačke prste. Neki glas joj je neprestano ponavljao u glavi: »Taj čovjek je opasan... taj čovjek je opasan.« Osjećala se pripitom, ne znajući razlog. Pogleda mu lice. Smiješi se. Zračio je

samopouzdanjem. Pitala se zašto su bile tako glupe i unajmile takva čovjeka, čovjeka koji bi mogao vrlo lako, ako se pruži prilika, stvoriti velike neprilike.

— U velikoj ste zabludi — prozbori ona. Glas joj je bio promukao. Činio joj se čudnim, kao da govori netko drugi. — Dakle, u velikoj sam zabludi — reče Callaghan. — Dobro. Ako je tako, onda je opća situacija mnogo lakša nego što sam mislio. Mogu mirne savjesti potražiti Lionela. Sad znam da obitelj uistinu želi da ga pronađem i da ne postoje nikakvi uvjeti. Znam da neće, kad ga pronađem, tražiti nikakve lažne alibije ni zataškavanje ako je ubio Doriu Varette. Je li tako? — Čekao je njezin odgovor, ali je ona šutjela i naslonila se na dovratok, vrlo blijeda i napeta. — I vaša će situacija biti mnogo lakša. Ne morate se bojati ničega. Moći ćete prijepodne govoriti sasvim otvoreno i u tom razgovoru kazati cijelu istinu...

Leonora oblizne usnice. Čudila se što su tako suhe. — O kakvu razgovoru govorite? — prozbori.

— Prije podne ću popričati s vašom majkom — reče Callaghan. — Vi ćete prisustvovati razgovoru i također govoriti. Budući da između majke i vas postoji određena tajnovitost s obzirom na mene, pobrinut ću se da više ne bude nikakvih tajni između vas i nje. Uostalom, ona mi plaća tisuću funta, a kad mi netko plaća toliko, onda ima pravo na otvorene karte.

v

— Sto vam znači tvrdnja da ću govoriti?

— Objasnit ćete majci zašto pravite budalu od mene i od nje. Objasnit ćete joj zašto niste, kad je već počela potraga za Lionelom, potrudili kazati njoj i meni da ste se nedavno sastali s njim ovdje, negdje u blizini »Deeplandsa«. — Callaghan se okrene i preko ramena reče: — Laku noć, Leonora. Lijepo sanjajte.

Ode kroz hodnik. Čula je kako se tiho zatvaraju vrata za njim.

Naslonjena na dovratok, najednom zaplače. Pitala se zašto joj teku suze niz obraze i zašto ih ne može zaustaviti. Takvo joj ponašanje nije nimalo svojstveno. Mora se pribrali. Uđe u spavaću sobu, zaboravi zatvoriti vrata i ponovo im priđe. Potom se baci na krevet i noktima se čvrsto uhvati za čipkasti rub jastučnice.

Negdje u kući ura odbije četiri sata. Callaghan zapali novu cigaretu i zagleda se u strop. Zamisli se.

Traženje Lionela Wilberya bit će mnogo teže nego traženje igle u plastu sijena. Ako se traži igla u plastu, zna se barem što se traži. Zna se, osim toga, da je igla uistinu u stogu. Tu je samo pitanje vremena.

No čovjek poput Lionela može učiniti bilo što. Otići bilo kamo. Pjesnici su vraški nezgodni i onda kad su najnormalniji. A kad su nenormalni, postaju nemogući, vuku nemoguće poteze, odlaze na nemoguća mjesta.

Jedina je povoljna okolnost ta što se ovaj pjesnik, tko zna iz kakvih razloga, odlučio vratiti u ovaj kraj gdje mu je dom. Doduše, to još ne pomaže. Može značiti mnogo, ali ne mora i ništa.

Ipak, čudno je što Lionel nije otišao ravno kući, ako se nikoga ne boji niti išta izbjegava.

Netremice zureći u strop, Callaghan usmjeri misli na Santosa d'Ianazzia. Kubanac sad vjerojatno proklinje zlu sudbinu koja ga je dovela iza rešetki kao osumnjičenog za ubojstvo. Gringall ga ne može dugo zadržati zbog te sumnje, ali ostavit će ga u zatvoru zato što nema pasoš i što u kubanskom predstavništvu kažu da ne znaju za njega. Mnogi su Kubanci u današnje doba upleteni u svakakve mutne poslove, a kad se neki od njih nađe u zatvoru zbog ubojstva, diplomatski ga predstavnici ne pokušavaju osloboditi niti mu obraćaju posebnu pozornost ako mu je prošlost mračna kao što je, po svoj prilici, d'Ianazzieva. Istini za volju, Santos d'Ianazzi je prikladan kao sum-njivac. Ako optužba za ubojstvo ne počiva baš na savršenim dokazima, normalno je da policija nastoji dotjerati te dokaze umjesto da traži sasvim novog sumnjivca.

Callaghan se nasmiješi, sjetivši se kako je zanemario mogućnost daje Doria Varette spretna tipkačica i da se služi svim prstima na stroju. Pogreška nije bila velika. Naposljetku, tko bi mislio da zavodljiva ljepotica, istaknuta pjevačica u noćnim klubovima, zna i daktilografiju? Sine mu nešto u glavi. Najednom je sjeo u krevetu kako bi ispitao tu misao.

Uto netko pokuca na vrata. Callaghan se izvuče tiho iz kreveta, zapali noćnu svjetiljku, obuče kućni ogrtač i otvori vrata. Vani je stajala Leonora Wilbery. Nasred hodnika. Oči su joj bile crvene, a lice blijedo i izmučeno, premda se pokušala nanovo našminkati. Na sebi je, preko pidžame, imala kućnu haljinu od crnog satena.

Callaghan opazi da joj dršću ruke.

— Nije baš toplo, je li? — primijeti on. — Ako želite razgovarati o nečemu, hajdemo nekamo gdje je toplije. Ili uđite ovamo.

— Htjela bih razgovarati o Lionelu. Rekli ste istinu. Vidjela sam ga. Vidjela sam ga ovdje, u susjedstvu, prije četiri dana. — Dobro, napokon smo se maknuli s mrtve točke — reče on i nasmiješi joj se. — Uđite... umrijet ćete od hladnoće. Upali glavno svjetlo u sobi, zatvori vrata, uključi električnu peć, dovuče pred nju velik naslonjač i pokaže joj da sjedne. Uzme s kreveta pokrivač i prebaci joj ga preko ramena. — S vama nisam nikad nacistu — prozbori ona ozbiljno. — Ne znam jeste li uistinu ljubazni ili je to samo gluma. — Zar je važno? — zapita Callaghan. Priđe ormaru i iz njega izvadi bocu viskija. Natoči dva prsta u čašu, doda malo vode i pruži joj piće. — Popijte to. Osjećat ćete se bolje. Ne brinite, ne pokušavam vas zavesti.

— Nisam zabrinuta zbog toga — odvrati ona, uzevši čašu. — Ne vjerujem da ikoga želite zavesti.

— Možda ste u zabludi. Dobro, zasad preskočimo zavođenje. Suočimo se sa činjenicama. — Callaghan sjedne s druge strane peći, zapali cigaretu i zadovoljno udahne dim. Natmureno ga je gledala. A onda mu se, protiv volje, kratko osmjehne.

— Vi ste čudan čovjek — reče mu. — Uvijek se zabavljate. Prošla su četiri sata, a vi uživete u toj cigareti. Vjerojatno vas oduševljava i ovaj grozni posao... sve...

— Zašto ne bi? Kakva smisla ima suprotno držanje? Sviđa mi se ova cigareta. Osim toga, ne znam ni jedno drugo zanimanje koje čovjeku omogućava potajne sastanke s izvanredno privlačnom mladom damom u pidžami u četiri sata ujutro.

— Moram razgovarati s vama. Stanje je takvo da... — Milije bi mi bilo da ne pričate, već da odgovorite na neka pitanja. Vidjet ćete da je to mnogo lakše nego puko pričanje. 114

— Dobro.

— Opet ću dopustiti sebi neka »nadahnutu nagađanja«. Kad god pogriješim, prekinite me.

Ona kimne. Zapazio je da joj prsti više ne podrhtavaju. — Sinoć — reče on — kad je završio moj razgovor s vašom majkom, popričali ste s njom. Kazala vam je kako bi Lionel, prema mom mišljenju,

budući da je bio zaljubljen u Doriu Varette i družio se s njom, automatski mogao postati najsumnjiviji za njeno ubojstvo. Dabome, ako policija ne pronađe nekoga tko je još sumnjiviji. Rekla vam je da se slaže s tim mišljenjem. Slaže se s njim zato što Milta i Sabina Haragos, koji nisu voljeli Doriu Varette i pokušali su nagovoriti Lionela neka napusti i prihvati se ozbiljnog pisanja, vjeruju da gaje baš ta djevojka navikla na droge. Povjerovala je da je izgubio glavu i ubio je. Zaprepastili ste se. Pogotovu zato što ste nedavno vidjeli Lionela. Možda vam je on nešto rekao, natuknuo nešto što potvrđuje takve misli. Odlučili ste smjesta otići i doznati još štogod važno od Milte ili Sabine Haragos. je li tako?

— Da, uglavnom je tako — potvrdi ona. — Posjetila sam Sabinu.

— Dobro. Sad mi ispričajte što se dogodilo kad ste otišli k njoj. Nemojte izostaviti ništa. Kako god se sitnim i nevažnim činilo.

— Posjetila sam Sabinu. Bila sam prilično uplašena. Strahovala sam za Lionela i sve nas. Povjerovala sam u ono što mi je natuknula majka. Smatrala sam to mogućim, pogotovu s obzirom na Lionelovo ponašanje kad sam ga vidjela. Rekao je...

— Ne želim znati što je rekao — prekine je Callaghan. — Pričajte mi o onome što se zbilo noćas.

— Haragosi žive u kući »Dolina«, nedaleko odavde. Sabina je bila u krevetu. Ustala je i popričala sa mnom. Bila 115

je vrlo ljubazna, puna razumijevanja. Znete, nju veoma zanima Lionel. Ona je jedna od malobrojnih pristojnih žena koje je upoznao. Pričala sam joj o vama. Pričala sam joj o majčinu razmišljanju. Ispričala sam joj da ćemo vam platiti tisuću funti kako biste pronašli Lionela, ali ste previše pronicavi da ne biste naslutili kako želimo da ga spasite ako je učinio ono. Pomislile smo da biste ga mogli nekako zaštititi. Pomislile smo da ćete pronaći nekakve dolaze koji će pokazati da, ako ju je i ubio, nije kriv. — Leonora slegne ramenima.

— Sve to vjerojatno zvuči prilično glupo. No, baš to sam kazala Sabini.

Callaghan kimne.

— A kakav je bio njezin stav? — zapita.

— Složila se sa svime. Rekla je da smo postupile pravilno. Smatra vas vrlo pametnim i donekle bezobzirnim. Ako itko može izvući Lionela, onda ste to vi, kaže ona. Neka prepustimo sve vama. Prema

njezinu mišljenju, itekako je moguće da je Lionel ubio Doriu Varette. Jedanput je napomenula Milti, kaže, da će je on ubiti.

— Mislite li da ju je ubio?

— Nažalost, mislim — odgovori Leonora vrlo tiho i utučeno kimne.

— Jeste li ispričali Sabini da ste vidjeli Lionela prije četiri dana?

— Nisam to kazala nikomu. Samo vama. Možda bih bila rekla Sabini, ali zbog određenih okolnosti nisam mogla. — Kakvih okolnosti? — zapita Callaghna.

— Lionel mi je poslao ovamo pisamce. Napisano pisaćim strojem kako nitko ne bi prepoznao njegov rukopis. Dobila sam ga prije pet dana. Pozvao me na sastanak u staru sjenicu na zapadnoj strani imanja. Sjenica je ruševna, ali mu je prirasla srcu zato što je nekoć u njoj pisao pjesme. Sastala sam se s njim sutradan. Izgledao je užasno. Tražio me je novca. Dala

116

sam mu ga. Rekao mi je da je u grdnom škripcu, da ga neka žena tjera do ludila. Pitala sam ga o kome je riječ. Rekao je da je ne poznam, ali se zove Varette. Rekao je da se mora brzo odlučiti i da se nada da će nekako sve raščistiti. Zamolila sam ga da mi se povjeri, da mi ispriča sve. No, nije htio reći ništa drugo. Popušili smo zajedno cigaretu, te mi je dao najnoviji rukopis... knjigu pjesama. Vrlo je zadovoljan njome. Napomenuo je da su unutra najbolje pjesme koje je ikad napisao. Zatražio je da je čuvam kod sebe i ne dam nikomu dok on ne sredi prilike i ne bude se mogao vratiti manje—više normalnom životu. Razgovarala sam s njim o knjizi, jer se doimao sretnije dok je govorio o njoj. Pitala sam ga smijem li je dati Sabini da je pročita. Ona mu je pomogla pri pripremanju te zbirke... vrlo inteligentna... i uglavnom je sredila sve oko objavljivanja. Naglasio je da je ne smijem dati nikomu. Ne bi je htio objaviti dok se ne sredi ovo s Doriom Varette. Natjerao me da mu obećam da je neću pokazati nikomu dok mi on ne dopusti. Nakon toga je otišao. Rekao je da će mi se javiti čim bude mogao, zatražio je da nikomu ne pričam o našem susretu i napomenuo je kako će mama pomisliti da opet pijančuje kao obično.

— Zašto vas je taj razgovor spriječio da spomenete Sabini da ste vidjeli Lionela?

— Sabina je pričala o knjizi, o tome kako je pripremila njeno

objavljivanje i kako bismo Lionela najlakše natjerali da se pojavi ako bismo je izdali. Kad bi mogla u novinama objelodaniti najavu knjige, to bi privuklo Lionela. Rekla je, u šali, da je on prije svega pjesnik i da ne bi mogao odoljeti. Htio bi doznati pojedinosti. Morao bi dati rukopis izdavaču, jer on ima jedini primjerak.

— Razumijem. Niste joj, dabome, mogli kazati da ste ga vidjeli. Kad biste joj to rekli, morali biste joj odati da vam je dao rukopis, pa bi ga ona vjerojatno htjela predati izdavaču. 117

A obećali ste Lionelu da ćete ga čuvati kod sebe dok on ne raščisti svoje nesporazume s Doriom Varette.

— Da, baš to sam pomislila. Nastane poduža šutnja. — Ne biste smjeli piti toliko — reče joj on. — Ili je posrijedi piće, ili previše pušite. Noćas ste vrlo nervozni.

— Nisam popila baš ništa. Piće me ne zanima osobito. No previše sam pušila, a Sabinine su cigarete užasno jake. Pušila sam mnogo zato što sam zabrinuta. — Leonora se dignu. — Ispričala sam vam sve što znam. Odgovorila sam vam na pitanja. Nadam se da sam koliko—toliko pomogla. Sve je to užasno zapleteno...

— Pođite na spavanje i ne brinite. Ništa nije onako strašno kako se čini. Uvijek bi moglo biti gore. Uostalom, ne zaboravite da za vas radi jedan bezobziran detektiv. Već krenuvši kroz hodnik, ona se naglo zaustavi i okrene prema njemu.

— Ovo su dosad najljepše riječi koje ste mi kazali — reče ona. — Vjerojatno znate da ste mi bili prilično mrski. — Da, naslutio sam i to. Ne smeta mi kad me mrzi netko tako lijep kao vi. Uznemirila bi me samo potpuna ravnodušnost.

— Aha... što vas više mrze, to jače zagrizu? Ne bih mogao ništa reći o tome...

— Začudo, više mi niste mrski. Čini mi se da se uzdajem u vas. Moram se pouzdati u nekoga, nije li tako? Moram. — U očima su joj se skupljale suze. Okrenula je glavu ustranu. — Smirite se... — reče on.

A onda se iznenada našla u njegovu zagrljaju, da nisu ni znali kako se to dogodilo.

— Morate nam pomoći — prozbori ona brzo i tiho. — Morate pomoći Lionelu. Ako ne pomognete, tko zna što će on učiniti. Morate pomoći nekako... molim vas...

Starinska ura u prizemlju otkuca pet sati. Leonora se odvoji od Callaghana i nasloni na zid u hodniku. Promatrala ga je dugo kao da mu pokušava proniknuti u misli.

— Pitam se... — započne ona i, naglo zašutjevši, slegne ramenima.

V

— Sto se pitate? — zapita Callaghan.

— Zanima me je li sastavni dio vašeg ponašanja da provodite dragocjeno vrijeme... vrijeme koje biste mogli provesti spavajući... tako da ljubite kćerke svojih klijentica u hladnim hodnicima u pet sati ujutro. Ili pokušavate otkriti nešto? Možda je to posrijedi. Kad ste me prošli put poljubili, htjeli ste provjeriti jesam li uistinu mnogo popila...

— Kad sam vas poljubio u taksiju, učinio sam to iz sasvim profesionalnih razloga. No ovo bi se moglo svrstati u rubriku »profesionalna zabava«.

— Stoga se može odbiti od poreza na promet — reče ona. — Zarađujete i ljubljnjem.

— Varate se. Nikad ne nastojim na račun ljubljenja smanjiti porez na prihod. Naprotiv, trebalo bi uvesti porez na zabavu. Rado bih ga platio.

— Sad idem u krevet. Jedanput ste, za promjenu, nastojali biti ljubazni. Ovo moramo zaboraviti... Čini se prilično luckastim, je li? No nadam se da ste to shvatili ozbiljno... — Kad god ljubim ženu, uvijek to shvaćam vrlo ozbiljno. Dopustite mi da vam pokažem...

I pokazao joj je.

8Silazeći po širokim stepenicama, Callaghan je tiho zazviždao pjesmicu »Bilo je lijepo dok je trajalo«. Kako nije znao riječi, pitao se što je bilo lijepo dok je trajalo. Odluči to otkriti... kad bude imao vremena.

— Danas je divan dan, je li? — progovori Leonora, ušavši u predvorje baš kad je stigao do podnožja stepeništa. — Nadam se da ste dobro spavali.

— Danje prekrasan — odgovori on. — Spavao sam vrlo dobro. Tko god je napisao pjesmu »O, kako je lijepo biti u Engleskoj sad kad je travanj«, rekao je živu istinu. — Nisam znala da cijenite i takve nevažne sitnice kao što su pjesme — primijeti ona i nasmiješi se.

Promatrali su se. — Jeste li skovali ratni plan? Znete li što ćete učiniti? — Nemam nikakav ratni plan niti znam što ću učiniti — odgovori Callaghan. — Ionako nikad ne stvaram ratne planove. Od njih nikakve koristi. Uvijek ih nešto pobrka. Slušam samo svoj nos.

— Ipak, i nos morate uperiti na neku stranu.

— Tako je. U ovom sam ga trenu uperio prema gostionici »Kosac«.

— Lionel je rado odlazio u tu gostionicu — reče ona. — Bila je ondje konobarica...

— Znam — prekine je Callaghan. — Slušala je Lionela kako joj čita pjesme... u ono doba dok je poeziju čitao

konobaricama. — Zapali cigaretu. — Hoćete li ostati ovdje neko vrijeme?

— Bit ću kod majke dokle god želite — odgovori ona. — Možda pomognem nekako. Ne budem li ni od kakve koristi, mogu se vratiti u London.

120

— Ostanite ovdje.

— Dobro — reče ona. — Jesmo li se dogovorili da ćemo vjerovati jedno drugom?

— Ako možete vjerovati bezobzirnom detektivu.

— Nisam ja kazala da ste bezobzirni. To je rekla Sabina. — Potpuno ima pravo. Bezobziran sam. Zašto ne bih bio? Ne može se po dnu života kopati u bijelim rukavicama. Katkad bezobzirnost nadoknađuje nedostatak pameti. Pogledajte Hitlera...

Leonora se nasmije.

— Ne bih rekla da vam nedostaje pameti — odvratila. — Mislim da ste prepametni... znate previše...

— Slažem se. Baš zahvaljujući toj okolnosti i bezobziranosti, postićem čudnovate uspjehe. Jednom ću vam pričati o njima. Callaghan ode prema garaži. Gledajući za njim, postavljala je sebi pitanja na koja kao da nije bilo odgovora.

Sjedeći za stolom u »Koscu«, Nikolls je slagao pasijans i mrštio se kao da se duboko koncentrira.

— Ta prokleta igra je grozna — progundala. — Ne mogu složiti karte ni kad varam.

— Što je s konobaricom, Windy? — zapitala Callaghan, sjednuvši s druge strane stola. — Jeste li već postali prisni? — Jesmo. Sinoć mi

je kazala da smo stvoreni jedno za drugo. Bit će joj žao kad odem odavde. Još nisam sreo žensku koja priča više, a kaže manje od te male. Razgovarao sam sinoć s njom o Haragosima. Prilično su popularni ovdje. Redovito plaćaju račune i ne prigovaraju ako im trgovci zaračunaju malo više. Priča se da se Sabina, prije tri ili četiri mjeseca, zacopala u Lionela. Družili su se i gledali zatelebano. Znam samo to... to i činjenicu daje prije desetak minuta Effie

121

zvala telefonom. Doznala je od sluge iz »Deeplandsa« da si izašao. Rekao sam joj da si možda krenuo ovamo. Telefonirat će za pet-šest minuta.

Callaghan je šutke pušio i razmišljao o Leonori. Kad je zazvonio telefon, prišao mu je i popričao s Effie.

— Jutros se javio Maninway — obavijesti ga ona. — Kad sam mu telefonirala i kazala mu da te zanima ponešto o Haragosima, odgovorio je da to nije osobito težak zadatak. Rekao je da su Milta i Sabina Haragos dobro poznati njegovim prijateljima. Napomenuo je da bi mi odmah mogao otkriti neke podatke. Naglasila sam da ti to ne želiš. Neka pažljivo provjeri sve one podatke koje već ima, rekla sam, i neka pokuša doznati što god novo. Pitao me koliko ćeš mu platiti. Odgovorila sam da mu, koliko znam, ne namjeravaš platiti ništa dok ne ocijeniš koliko vrijede informacije, no bude li brz, nećeš škrtariti. Čini mi se daje u novčanom škripcu.

— Njemu uvijek nedostaje novca — reče Callaghan. — Sto je ispričao kad se jutros javio?

— Štošta — odvrati Effie. — Prije svega, kazao je da su Haragosi vrlo ugledni, da ih zanimaju svi oblici kockanja, ali dugove uvijek plaćaju navrijeme. Imaju stan na Trgu Rufus i plaćaju ga trista funta na godinu. Mjesni ih trgovci veoma cijene. Imaju kuću na selu... nedaleko od Tauntona... i zove se »Dolina«. Očito su je kupili prije godinu dana.

— Je li Maninway doznao tko su oni, odakle potječu? — Oni su Bjelorusi. Pobjegli su iz Rusije 1923. Uspjeli su ponijeti sa sobom mnogo novca. Otad žive u Francuskoj i Engleskoj. Sabinu ne zanima kockanje toliko kao Miltu. Ona je prilično umjetnička duša te voli knjige i umjetnost općenito. Postala je ortak i recenzent u malom izdavačkom poduzeću »Zayol« u Curzonovoj ulici, u koje je neki

novac uložio Milta. Navodno se Milta rado izruguje Sabininim umjetničkim

122

sklonostima. Maninway kaže da je Milta Haragos prilično glup... osim kad je riječ o kockanju. Tu je pravi stručnjak. — Kako provode vrijeme? Je li Maninway rekao štogod o tome?

— Da, zapisala sam. Sabina često ide na kućne zabave. Provodi mnogo vremena u slikarskim galerijama. Rado čita i povremeno pomaže pri stvaranju tuđih knjiga... knjiga koje namjerava objaviti »Zayol«. Priča se daje vrlo spretna u tome. Sto se tiče Milte Haragosa, on ne radi gotovo ništa. Nikad ne ustaje prije podneva. Vrlo često odlazi u klub »Salem«, zapravo kockarnicu, blizu Fitzroyeva trga. Maninway kaže da je taj klub prvobitno pripadao Santosu d'Ianazziju, ali gaje on založio

1 nije mogao navrijeme isplatiti hipoteku. Zajam je podmirio Milta Haragos i preuzeo klub, a d'Ianazzia je zadržao kao upravitelja. Navodno je d'Ianazzi priskrbio mnogo para Milti Haragosu upravljajući kockanjem i radeći kao krupje na raznim mjestima u Londonu i izvan njega. Milta ulaže novac, a d'Ianazzi se brine o igrama. Maninway posebno napominje da se igra sasvim pošteno i da se okupljaju imućni, ugledni ljudi. I on se kockao, pa zna da nema prijevara.

— Je li ispričao još nešto?

— Ne, to je sve. Zanima ga vrijedi li to pedeset funti. — Kaži mu da ne vrijedi — odgovori Callaghan. — Vrijedi dvadeset. I to je previše. Napisat ću mu ček kada dođem. — Dobro. Stigao je ček od gospođe Wilbery. Na tisuću funti. Da ga položim na račun?

— Da, odmah. Vidjet ćemo se uskoro — reče Callaghan, spusti slušalicu i vrati se do svog naslonjača.

— Kad ćemo potražiti Lionela? — zapita Nikolls. — Ne znamo gdje da ga tražimo?

— Ne znamo — odvrati Callaghan. — Osim što nam je poznato daje nedavno bio ovdje. Leonora gaje vidjela. Bojao 123

se Dorie Varette. Predao je sestri rukopis svoje najnovije zbirke pjesama i zatražio je od nje da je čuva dok on sredi problem s Doriom. Leonora je stekla dojam da ga je Doria Varette gadno priklještila.

— Imam jednu teoriju. Možda bi ona mogla zakrpati rupe. — Je li riječ o nekoj od tvojih intuitivnih teorija? Uglavnom ne vrijede ni pišljiva boba.

— Ne, ova se ne osniva na intuiciji — odgovori Nikolls — nego na činjenicama. Evo kako ja gledam na sve to. Prije svega, doznali smo da se Sabina Haragos zacopala u Lionela. Kad god se neka ženska zatreska, želi gurnuti svog frajera u prvi red, nije li tako? Htjela bi da on postane netko i nešto. Sabina je očarana poezijom, umjetnošću i sličnim bedastoćama, pa je potaknula Lionela da počne pisati tu knjigu. Vjerovala je da će sudjelovati u njegovoj slavi. Možda mu je i pomogla pisati. Kako napredujem?

— Vrlo dobro. Samo nastavi.

— Dakle, moramo imati na umu da je Lionel dripac. I Doria Varette je mislila tako. Kazala je da se opija i druži s pogrešnim ljudima. Vjerujem da se, kad je dovršio knjigu i iskoristio Sabinu, počeo sastajati s Doriom Varette. Mislim da se zaljubio u nju, no nije mi jasno zašto je ona trznula na njega. Ipak, svidio joj se, te gaje odvojila od Sabine. Možda se i poslužila drogom. Počela mu je davati kokain, samo zato da bi ga čvrsto vezala za sebe. Vjerojatno se Lionelu nakon nekog vremena sve to smučilo. Nikad nije mogao oстати dugo ni uz koga. Napustio je Doriu Varette, no ona je pokazala zube. Možda ga je zbog nečega držala u šakama. Možda je znala previše o njemu. Uglavnom, popela mu se navrh glave, pa je htio kidnuti. No, prije odlaska je došao ovamo i sastao se s Leonorom. Htio joj je predati rukopis. Napomenuo joj je da ga ne pokazuje nikomu, jer je znao da će ga Sabina, dozna li za nj, htjeti odmah objaviti. Smatrao je da bi mu to natovarilo

124

nove neprilike s Doriom Varette, pa je htio zatajiti rukopis. Mislim da su mu obje mace dosadile. Htio je pobjeći od obiju i priuštiti sebi mir i tišinu. Možda je pronašao neku drugu žensku? Uglavnom, predao je pjesme Leonori i rekao joj da Doria Varette postaje neugodna. Potom je odmaglio. Vjerujem da se vratio u grad i da je to Doria doznala... ili je možda naletjela na njega. Mislim da se sastala s njim sutradan nakon susreta s tobom. Valjda mu je kazala da je već unajmila detektiva koji ga traži, te mu se to nije svidjelo. Po svoj prilici je izgubio živce. Ucmekao ju je i kidnuo. Eto, takva je moja

teorija.

— Nije loša — reče Callaghan. — Mogla bi biti i mnogo gora. No počinitelji ubojstva bez predumišljaja ne služe se bodežom.

Nikolls se sretno naceri. Očito uživajući, puhne oblak dima. — Misliš? — odvratila. — Dopusti da ti kažem nešto. Već sam ti ispričao daje Lionel nekoć čitao pjesme curi u baru, je li? Sinoć mi je ta mala govorila o nekima od tih pjesama. Posebno se sjetila jedne. O ubijanju. U toj se pjesmi govorilo da je bodež romantična stvarčica i kao stvoren za ubijanje. Sto veliš na to? Mislim da je moja teorija sjajna.

— Ne odgovara ni na jedno pitanje. Sjećaš se svega nevažnog, a zaboravljaš važno.

— Naprimjer? — zapita Nikolls.

— Zaboravljaš kako je sve počelo. Zaboravljaš da nam je Gringall podmetnuo Doriu Varette. Zašto? Zaboravljaš daje Lionel slabić, da nije imao hrabrosti ni duševnih sposobnosti da se suoči sa ženama poput Dorie i Sabine. Zbog toga se moglo dogoditi da ubije Doriu Varette. Zato što ju je mrzio, zato što se osjećao malim. Ljudi poput Lionela su sitne duše. Vole uskogrudno i mrze podmuklo. Većina je ubojica podla, ne zaboravi. S druge strane imamo Doriu Varette. Ona je 125

bila lijepa žena. Jaka ličnost. Znala se odijevati. Sto li je pronašla u Lionelu? Zašto gaje htjela potražiti? Lako je mogla naći drugog. Zašto se zabrinula za bijednog pijanca poput Lionela? Zašto?

— Pojma nemam — odgovori Nikolls. — Ne mogu znati odgovor zato što zapravo ne znam ništa o Lionelu. Kad bismo sreli tog čovu, možda bismo spoznali da on izgleda sasvim drukčije nego što ga zamišljam.

— Ima u tome istine. Većina dosadašnjih Lionelovih opisa potječe od žena. A te su mu žene previše bliske da bi mogle nepristrano govoriti o njemu.

— Baš tako mislim i ja — složi se Nikolls. — Sjećaš se knjige koju sam čitao. Knjige o intuitivnom zaključivanju. Nisam li ti dokazao daje gotovo sve što kaže neka žena laž... — To je pretjerano. I žene moraju ponekad reći istinu. — Ne vjeruj u to. Ja sam upoznao ženske koje ne bi prepoznale istinu ni ako bi je vidjele na pladnju. Žena je čudno stvorenje. Ona jednostavno nikad ne postupa onako

kao muškarac. Nju ne zanima logično gledište. Uglavnom zavarava sama sebe. Sjećam se jedne ženske koju sam upoznao u Lavoli, u Michiganu. Bila je tako zgodna da su, kad god bi izašla na ulicu, proglašavali opsadno stanje. Ludo je zagrizla za mene, pa je zatražila da joj darujem bundu. Gurnuo sam joj u šaku petsto dolara i rekao joj da kupi nešto lijepo. Zgrabila je pare i odmaglila. Kad se vratila, donijela je bundu od hermelinskog krzna koja se doimala vrlo otmjeno. Upitao sam je koliko stoji, a ona mi je odgovorila da stoji točno onoliko koliko sam joj dao... petsto dolara. Najveći je štos u tome da je mislila da govori istinu. — Bunda nije stajala toliko?

— Stajala je. Ali petsto dolara na mjesec. Bila mi je to dobra pouka. Namjeravao sam se oženiti tom ribom... premda nije bila moj tip...

126

— Znači, nisi se oženio njome?

— Jesam — odgovori Nikolls. — Tako sam i spoznao da nije moj tip.

— Uzme karte i počne ih stručno miješati. — Bilo bi vraški smiješno ako bi onog Kubanca objesili zbog ubojstva Dorie Varette. Puknuo bih od smijeha. Ne sviđa mi se taj tip. Ne sviđaju mi se tipovi koji nose šiljaste cipele.

— Već sam umoran od ovog slučaja — reče Callaghan i ustane. — Nema početka. Ni od čega se ne može početi. Postoji samo gomila ljudi koji neprestano govore jedni o drugima.

— Da, i ja tako mislim. Kad ne govore jedni o drugima, onda se ubijaju između sebe. Doduše, to je povoljno za naš posao. Callaghan uzme šešir.

— Idem u London, Windy — reče tiho. — Telefoniraj Leonori i obavijesti je da se danas neću vratiti. Možda će se vratiti sutra. Ne znam.

— Dobro — promrmlja Nikolls. Isprativši pogledom Callaghana, digne se i protegne. Tad priđe telefonu i pozove gospođicu Wilbery.

— Gospodin Callaghan vam poručuje da se neće vratiti danas — reče kad se javila. — Možda će se vratiti sutra, a možda i neće.

— Niste li vi vozač koji me dovezao kući iz »Pruda«... onaj koji mi je pričao o ženi s Istoka?

— Jesam. Ja sam Nikolls. Kako ste pogodili?

— Zapamtila sam glas. Smijem li vas pitati što radite ovdje? — Smijete. Slažem pasijans i varam kao vrag. Uvijek sam takav kad se

prihvatim te proklete igre.

— Dakle, radite za gospodina Callaghana?

— Radim. Ja sam skrivena sila. Ja sam zapravo duša Callaghanove agencije.

— Uvjerena sam u to — odvrati ona i tiho se nasmije. — Kažite mi nešto, gospodine Nikollse. Vjeruje li Callaghan doista da može pronaći Lionela? Je li išta otkrio? Možda vas to ne bih smjela pitati?

— Ako imalo poznam Slima, onda će on nešto pokrenuti. Uznemirio se. Kad god je takav, može se očekivati da će povući neki potez. Vjerujem da će ubrzo nešto učiniti... možda i nešto neugodno.

— Kažite mi, molim vas, kamo je otišao.

— Ne znam. Slušajte, gospođice Wilbery, jeste li ikad čuli priču o ribi koja se upecala? — Kad mu je odgovorila niječno, Nikolls se naceri i nastavi: — Ne bi joj se dogodilo ništa da nije zinula — reče veselo.

— Dakle, doviđenja...

Brzo spusti slušalicu.

U pet i pol zazvonio je kućni telefon na Effienu stolu. Začudeno digavši obrve, ona posegne za slušalicom. — Nisam znala da si se vratio, Callaghane. Nemam za tebe nikakav poseban izvještaj.

— Pozovi Maninwaya ovamo — reče joj Callaghan. Kad je stigao Maninway, Callaghan je sjedio u dnevnoj sobi, zavalivši se u kožnati naslonjač pred kaminom. Na podu su bile poluprazna boca viskija i čaša. Maninway zastane i nasmiješi se. Effie tiho zatvori vrata i povuče se.

Eustace Maninway je bio vrlo vitak, vrlo skladan i vrlo umorna izgleda. Njegova odjeća, premda ne baš nova, odavala je određen nivo. Oči su mu bile krupne, tamne i vrlo osjećajne. Mnoge vremešne dame, kad bi pogledale te oči i osjetile sućut, posegnule bi za čekovnim knjižicama. Šake su mu bile vrlo bijele i prsti vitki. Lice mu je bilo blijedo, izuzevši rumene mrljice ispod izbečenih jagodičnih kostiju. Imao je vrlo pokretljiva usta. U svako su se doba mogla nasmiješiti ili kiselo objesiti, ljutito se zgrčiti ili hirovito naškubiti.

128

— Sjedni i ponudi se cigaretama — reče Callaghan i pokaže na srebrnu kutiju na stolu.

— Hvala lijepa — prozbori vrlo tihim glasom Maninway — radije ću

pušiti svoje. — Vrlo polako sjedne u naslonjač nasuprot Callaghanovu, pazeći da mu se hlače ne naberu. Callaghan izvuče iz džepa lisnicu i izvadi dvije novčanice od deset funta.

— Mislim da onaj podatak koji sam dobio ne vrijedi dvadeset funta — reče.

v

— Zao mi je — odvratni Maninway i osmjehne se. Otrese pepeo sa cigarete.

Callaghan zašuška objema novčanicama među prstima. — Kazao si da želiš pedeset funta — reče. — Spreman sam ti ih platiti. A ti bi htio pedeset funta, je li?

Maninway to odmah potvrdi. Napomene da su vremena teška.

— Dobro — nastavi Callaghan — dat ću ti pedeset funta ako mi daš ono što želim. Očito mi je da si upoznao Miltu i Sabinu Haragos, da poznaš Santosa d'Ianazzia, većinu ljudi koji se okupljaju u kockarnicama. Nesumnjivo si sreo Lionela Wilberya ili čuo za njega. Možda si sreo Doriu Varette ili čuo za nju. Htio bih da mi ispričaš sve što znaš o Wilberyu i toj Dorii Varette. Osim toga, zanima me što znaš o klubu »Salem«. Tko upravlja njime?

— Spreman sam pomoći ako mogu. Smijem li doznati što se skriva iza svega toga? Mislim, kad bih to znao, lakše bih mogao ispričati baš ono što vas zanima.

— Rodbina Lionela Wilberya vjeruje da je on nestao. Zamolili su me da ga pronađem. To je sve.

— A, tako. — Maninway pogleda nokte. — Upoznao sam Lionela Wilberya. Nisam ga smatrao osobito lošim. Dakako, uvijek je bio priglup, sporo je shvaćao. Zaključio sam daje pozer. Vjerojatno me razumijete. Neko gaje vrijeme 129

vrlo zanimao balet, zatim nešto drugo, pa onda kockanje. Kao kockar je bio prilično glup. Gubio je, ali je vjerojatno dobivao novac od majke kad bi mu zatrebao. Callaghan kimne.

— Hoćeš li popiti nešto?

— Ne, hvala — odgovori Maninway. — Vrlo ste ljubazni, no prsa mi stvaraju teškoće. Pijem vrlo malo... Moram napomenuti, bilo je vrlo zabavno kad se Lionel prihvatio poezije — nastavi. — Uvijek je piskarao, no kad je upoznao Sabinu Haragos, postao je pravi pravcati pjesnik. Prije se odijevao lijepo i pojavljivao se na prikladnim

mjestima, ali kad je počeo pisati pjesme, potpuno se promijenio. Počeo je nositi vrlo staru odjeću i rijetko se brijao. Ukratko, doimao se zapušteno.

— Jesi li upoznao Doriu Varette?

— Jesam. Ona i Lionel često su se kockali u Londonu. Sreo sam ih u nekoliko kockarnica. Najčešće u »Salem«^u. Mislim da ona nije bila osobiti kockar. Valjda se kockala samo zato da ugodi Lionelu. U novije je vrijeme bio nemoguć. Najprije se opijao, zatim se odrekao pića i bojim se da se latio droge. Čuo sam njih dvoje kako se u kutu prepiru oko toga. Stekao sam dojam da ona ima znatnu vlast nad Lionelom. V

— Sto je s Miltom? Sto mi možeš reći o njemu?

— Milta Haragos je dosadan čovjek. Umišljen osvajač ženskih srdaca. Sviđa se određenoj vrsti žena. Ima novca. Kocka se. Dobar je kockar. Navodno je pomogao nekim ljudima kad su se našli u škripcu, pozajmio im ili dao novac kad su ostali bez prebijene pare. Moram priznati da se meni ne čini osobito velikodušnim. Kad se d'Ianazzi našao pred stečajem u »Salem«^u, Haragos je uložio novac i spasio ga. No tu nije bila posrijedi velikodušnost, nego poslovnost. Dočepao se zlatnog rudnika. Kockarnica ubire deset posto od svih uloga. Lako se može izračunati kakva se tu para vrti. 130

— Upravlja li sada d'Ianazzi »Salemom«^u?

— Ne osobito — odgovori Maninway. — Vjerujem da on nadzire poslove u ime Milte Haragosa, ali kockarnicom zapravo upravlja neki stranac... doima se vrlo pristojno i došao je ovamo iz Amerike... a zove se Salkev.

— Još se igra ondje?

— Više nego ikad. Ljudi se moraju nečim zabaviti... premda je rat.

— Kažeš da je taj Salkev pristojan momak. To znači da je" pristojan prema tebi. Vjerojatno vodiš onamo ljude, a Salkev ti plaća trud.

— Otprilike. Dabome, nije baš ugodno raditi nešto takvo, no mora se živjeti.

Callaghan posegne za bocom, natoči četiri prsta viskija i popije ga nadušak.

— U koje se vrijeme igra u »Salem«^u? — zapita.

— Ovisi o tome tko hoće otići tamo i o tome je li uzbuna. Za vrijeme uzbune mnogi žele otići u kockarnicu... pogotovu žene. Milije im je to

nego da sjede u skloništu. Kockari su osjetljive duše, radije se kockaju i ne misle ni na što. Ako nema uzbune, ljudi dolaze oko jedanaest ili dvanaest sati. Do jedan ih se okupi poprilično, pa igraju do tri. Svi se raziđu oko četiri.

— Hvala, Maninway. To je bilo vrlo zanimljivo.

— Sad smijem uzeti dvadeset funta... ili ću dobiti pedeset? — Mislim da ćeš dobiti pedeset. No moraš ih zaraditi. — Zaraditi? Ne razumijem.

— Htio bih da noćas navратиш u »Salem« — objasni Callaghan. — Sasvim nehajno, razumiješ li? Najavi se telefonom. Kaži Salkevu da ćeš doći i da bi htio razgovarati s njim. O nečemu o čemu ne bi htio pričati preko telefona. — Užasno mi je žao, ali noćas sam zauzet.

— Dođi tamo oko tri sata — nastavi Callaghan kao da ga nije ni čuo.

— Vjerojatno ćeš me zateći ondje. Kockat ću se. 131

rn i n«. «^nE i rsc i

No ne osvrći se na mene. Iskoristi priliku i povedi Salkeva ustranu. Reci mu da je Santos d'lanazzi pritvoren zbog ubojstva Dorie Varette. Kaži mu da se policija vrlo zainteresirala za d'lanazzia, napomeni da nema putovnicu i da se kubanskom diplomatskom predstavništvu manje-više fućka za njega. Čak su izjavili da im je nepoznat. Zapamti sve to. Eto, to treba da kažeš Salkevu. Razumiješ li?

— Da, ali kao što sam već naglasio...

— Vjerojatno će se Salkev zainteresirati. Tad mu skreni pozornost na mene. Reci da sam došao njuškati po »Salem«. Možeš čak natuknuti da se bavim d'lanazzievim slučajem za obavještajnu službu. Ona u današnje doba ulijeva veće strahopoštovanje nego Scotland Yard. Možeš reći Salkevu da sam pravi otrov, da želim pošto—poto nekoga uhapsiti i da ću nekoga proglasiti d'lanazzievim ortakom... po svoj prilici njega. Tad otiđi kući i mirno spavaj, a sutra ujutro možeš navratiti gospođici Thompson i uzeti svojih pedeset funta. — Užasno mi je žao, ali ne mogu učiniti to što tražite. Ne bavim se takvim poslovima. Zaista.

— Znam. Znam da se ne baviš takvim poslovima. Tebi je svojstveno nešto drugo. Nastojiš se prilijepiti za kakvu nezadovoljnu ženu, a kad joj muž postane sumnjičav, priklještiš je i uzmeš joj pare; ili mlade žene, pošto su previše popile, vodiš u sumnjive lokale i zatim i njih

priklještiš. No izvršit ćeš ovo što sam ti rekao, a ako želiš čuti razlog, otkrit ću ti ga.

— Uvijek me zanima ono što govorite.

— Prije godinu i pol zamolila nas je gospođa Harveleur da potražimo mladiće koji su joj ukrali dijamantnu narukvicu — reče ljubazno Callaghan. — Riječ je bila o prokušanoj smicalici. Dva šarmantra momka povelu su je na večeru i zatim u neku kartašnicu. Završili su u stanu jednog od tih 132

mladića. Ubacili su joj u piće kapljice za spavanje, pa je zaspala. Kad se sutradan ujutro probudila, narukvice više nije bilo. Otkrili smo čije je to maslo. Zamolila nas je da odustanemo od istrage kad smo je obavijestili daje cijeli plan skovao njezin nećak, mladi Vale— Letterslev. Ostala dvojica momaka bili su tvoji prijatelji, Maninway.

— Moguće je. No ja ne odgovaram za svoje prijatelje. — Slažem se. Međutim, znamo tko je prodao narukvicu. Znamo tko je izvadio drago kamenje i ponovo ga namjestio. Učinio je to Bloojev Stevens, a ti si prodao narukvicu. Nema smisla da to pobijaš. Ili ćeš učiniti ono što tražim, ili će te snaći ono što si zaslužio. Gospođa Harveleur je umrla prije dva mjeseca, a izvršitelji njene oporuke zainteresira! će se za tu pričicu ako im je predočimo. Narukvica je vrijedila, brat bratu, petnaest tisuća. Dakle, odluči se, Maninway. — Callaghan podigne noge na okvir kamina, potraži bocu, napuni čašu dopola i, vidljivo uživajući, iskapi piće. — Dobro, učinit ću ono što želite.

— Izvrsno. Jesi li sve zapamtio?

— Jesam. Imam dobro pamćenje.

— Pazi, ne smiješ pogriješiti.

— Neću. Ujutro ću doći po novac. Doviđenja. — Manin-way tiho izađe.

Kineska ura na kaminskom okviru odbije sedam sati. Callaghan se dignu iz naslonjača, priđe telefonu i pozove jedan broj u Holbomu.

— Jesi li to ti, Bale? — upita kad je dobio vezu. — Ovdje Callaghan. Otiđi u klub »Samostan« i pronađi nekoga tko se kocka u »Salemu« blizu Fitzroyeva trga. Nekoga tko je u novčanoj stisci i rado bi zaradio petaka. Zadatak je vrlo jednostavan. Treba samo da me odvede tamo, predstavi i ode.

133

Rado ću dati i deset funta. Razumiješ li? Kaži da ću u ponoć biti u

klubu »Zuav« u Ulici Dover. Opisi me. Nosit ću taman kaput i crn šešir... Dobro.

Završivši razgovor, zamoli vratara da ga probudi u jedanaest sati i ode na spavanje.

134

9 Kad ga je vratar probudio telefonom, Callaghan nevoljko ode u kupaonicu, otušira se toplom vodom i odjene Potom uđe u dnevnu sobu i sjedne pred kamin, držeći u jednoj ruci bocu viskija i u drugoj čašu. Kad je triput gucnuo, osjećao se već sasvim pristojno. Digne noge na okvir kamina i počne razmišljati o Maninwayu i o razgovoru s njim.

Ljudi su čudni kad nastoje reći nešto, pomisli. Koliko god se trudili, uvijek ispuste najvažnije. A onda, za dva-tri tjedna, kad više i ne misle na to, slučajno ispričaju ono bitno. Život je takav. Nitko ne govori ono što bi htio reći, ne čini ono što bi htio učiniti. Ni u životu ni u jeziku nema dovoljno nijansi. Deset minuta prije ponoći ustane, obuče taman kaput, stavi na glavu šešir, izađe i zaputi se prema klubu »Zuav«. A onda zastane i zapali cigaretu. Razmišljao je.

Iznenada krene prema telefonskoj govornici i pozove Effie. Dok je stajao u govornici, zijevao je. Čuo je zvonjenje s druge strane. Napokon se javi pospan glas.

— Jesi li to ti, Effie? — reče Callaghan. — Strašno mi je žao što sam te probudio.

v

— Uvijek ti je žao, je li? Ali, neprestano to činiš. Sto želiš? — Blizu Fitzroveva trga postoji neki klub »Salem«. Vjerojatno ćeš naći broj u telefonskom imeniku. Telefoniraj mi tamo u četiri i pol.

— Dobro.

— Ako se slučajno ne javim na telefonski poziv — nastavi Callaghan — telefoniraj mi u stan čim sutra ujutro dođeš u ured.

135

— Dobro.

— Ne budem li u stanu, telefoniraj Nikollsku u gostionicu »Kosac«. Kaži mu kamo sam otišao. On će znati što treba učiniti. Jesi li razumjela?

— Jesam.

— Kad završimo ovaj razgovor, telefonom pozovi Granta. Sjećaš li

ga se? — zapita Callaghan. Effie odgovori potvrdno. — Reci mu daje hitno. Kaži mu da smjesta pretraži izdavačko poduzeće »Zayol« u Curzonovoj ulici. Adresu će naći u telefonskom imeniku. Kaži mu da ode tamo i sve pregleda. Kad obavi posao, neka napiše pisamce i ostavi ga kod Wilkiea, noćnog vratara. Neka odmah krene na zadatak i potom mi ostavi pisanice tako da ga imam u rukama do pet sati ujutro.

Na šank se naslanjao nizak i debeljuškast čovjek, vesela lica. Callaghan ga nehajno pogleda i naruči dvostruki rum »bacardi«. Zaključio da mu rum poslije viskija ne prija. — Jeste li vi možda gospodin Callaghan? — obrati mu se debeljko, približivši mu se. — Zovem se Welkins. Ja sam prijatelj Jimmiea Balea. Jimmie mi je kazao da biste htjeli da vas netko odvede k Salkevu... u klub »Salem«. Rekao je da ću dobiti pet funta. Je li to istina?

— Da, istina je — potvrdi Callaghan.

— Valjda ne radite za policiju? Ne bih htio usositi Salkeva. — Ne, ne radim za policiju.

— Ako mi date pet funta, pravda će, moglo bi se reći, biti zadovoljena.

- Da? Zašto?

v

— Vi ste privatni detektiv, je li tako? Čuo sam za vašu agenciju. Ako se dobro sjećam, prije tri godine bavili ste se jednim slučajem u kojem je policija, zahvaljujući vama, ščepala stanovitog Philipa. Sjećate li se?

136

— Da, sjećam se — odgovori Callaghan.

— On mi je šurjak — reče Welkins. — Pravi vjetropir. Dan uoči hapšenja dignuo mi je petaka... pa zato i kažem da će pravda biti zadovoljena ako od vas dobijem natrag tih pet funta.

— Eto, kakav je život — odvrati Callaghan i ispije rum. — Hajdemo k Salkevu!

Prije dvadeset minuta sirene su objavile uzbunu. Callaghan se sjeti što je rekao Maninway. Otkad su se oglasile sirene, neprestano su pristizali gosti... pogotovu žene. Bile su uglavnom sredovječne, vrlo lijepo odjevene, i doimale su se tako kao da su se žurno izvukle iz kreveta. Pitao se zašto se sredovječne žene za vrijeme uzbune

najradije kartaju. Pitao se zašto to ne čine i mlade žene. A onda zaključi da one, po svoj prilici, imaju pametnijeg posla.

Postojala su četiri stola: Za jednim se igrala ruleta, za drugim poker, za trećim bridž, a za četvrtim u suprotnom kutu, oko kojeg se okupilo šest muškaraca i tri žene, bacale su se kocke.

Salkev je radio kao krupje za ruletskim stolom. Doimao se vrlo pristojno. Bio je srednjih godina, vitak, otmjeno odjeven u smokingu što mu ga je sašio neki vrstan krojač. Put mu je bila čista, oči sjajne. Gotovo neprestano se smiješio. Oko ruletskog stola okupilo se poprilično ljudi. Baš pred Callaghanom je neka žena, vitkih bokova i velikih grudi, uporno ulagala žetone od pet funta na isti broj. Izgubila je šesnaest puta uzastopce. Lice joj je bilo vrlo blijedo, oči su joj se previše svjetlucale. Callaghan pomisli da su joj se prsa nadula od prigušenog uzbuđenja.

Kad se kolo sreće ponovo zavrtjelo, on uloži pet funta na crveno i dobije. Crveno se pojavi još triput. Naposljetku je 137

strpao u džep četrdeset funta. Kad god se igra ravnodušno, pomisli, dobiva se novac; a kad se želi pobijediti, onda se gubi. Udalji se od stola i zaustavi pred kaminom. Na uri na njegovu okviru vidio je da je za petnaest minuta tri. Uto uđe Maninway s nekom vrlo dotjeranom i zgodnom četrdesetogodišnjakinjom. Nehajno se osvrne oko sebe, a oči mu prelete preko Callaghana. Ničim nije pokazao da ga pozna. Približi se stolu za kojim se igrala ruleta.

Callaghan krene prema pokeraškom stolu. Za desetak je minuta krajičkom oka opazio kako Salkey predaje svoje krupjeovske grabljice nekom mladiću u sivom odijelu i zatim izlazi iz sobe. S njim je pošao Maninway. Ona žena koja je došla s Maninwayem ostala je za stolom i nastavila igrati. Za četvrt sata vrati se Salkey i ponovo preuzme svoju ulogu. Maninway se više nije pojavio.

Callaghan se naslanjao na zid i pušio, tobože sa zanimanjem promatrajući pokeraše koji su upravo završili igru i brojili žetone, no cijelo je vrijeme krajičkom oka gledao Salkeya. Dvorana se počne prazniti. Završio se i bridž. Ljudi u hodniku oblačili su kapute. Za stolom s ruletom ostala su još samo trojica.

Kad je ura na kaminskom okviru odbila tri i pol, Salkey završi igru. Dok su preostali igrači skupljali žetone, u dvoranu se vrati onaj mladić koji je privremeno bio zamijenio Salkeya kao krupje. Letimice

pogleda Callaghana i priđe stolu s ruletom. Salkey mu nešto prišapne. Mladić kimne i izađe.

Dvorana se isprazni. Callaghan priđe kaminu i okrene leđa vatri. Zamišljeno je pušio. Uto prema njemu polako krene Salkey. Smiješio se ljubazno kao i uvijek.

— I ja bih rado ispuhivao takve kolutove dima — prozbori. — Nisam to mogao naučiti.

138

— To se ne može naučiti — odvrati mu Callaghan i osmijehne se. — Ili se zna, ili ne zna.

Salkev se nasmiješi još dobroćudnije.

— Uskoro će biti četiri sata — reče. — Zatvaramo. Dođite nam opet. Drago mi je što ste večeras dobili određenu svoticu.

— Hvala, vrlo ste ljubazni. No, prije nego što odem, htio bih... ako mi možete posvetiti nekoliko minuta... popričati s vama. Nije ništa važno, neka sitnica...

— Svakako — odmah izusti Salkev. — Pođimo na prvi kat i popijmo nešto.

Callaghan krene za njim po zavojitim stepenicama. Gore je u hodniku gorjelo mutno svjetlo. Postojala su dvojna vrata, svaka s jedne strane. Salkev otvori lijeva. Ušli su. Soba je bila prilično velika. U kaminu je plamtjela vatra. Na stolu u kutu bilo je piće. A na drugom stolu vidjela se fotografija prsate dame u srebrnom okviru.

— Izvolite sjesti — reče Salkev i pokaže na naslonjač. — Osjećajte se kao kod kuće. Sto ćete popiti?

Callaghan se opredijeli za viski. Kad mu je natočio piće, Salkev štrcne u čašu malo soda-vode i zatim mu pruži čašu i srebrnu kutiju sa cigaretama. Callaghan prihvati oboje i letimice ga pogleda. Salkev se držao sasvim opušteno i neprestano se smiješio.

Vrativši se do stola s pićem, Salkev natoči sebi obilno džina, doda krišku limuna i mnogo soda-vode, zatim se okrene i pogleda Callaghana. Držao se tako kao da su njih dvojica stari prijatelji.

— Dakle, mogu li vam nekako pomoći? — progovori veselo. — Riječ je o jednoj sitnici — nehajno odgovori Callaghan, promatrajući žeravicu na vrhu cigarete. — Ja sam privatni detektiv. Callaghan. Imam agenciju. Tražim nekog mlađeg blesana koji se zove Lionel Wilbery. Čuo sam daje povremeno 139

dolazio ovamo i kockao se. Stoga sam pomislio da možda znate nešto o njemu. Možda slutite kamo bi on otišao ako bi htio privremeno nestati.

Salkev kimne. Uzme iz srebrne kutije cigaretu i zapali je. — Sjećam se mladog Wilberya — progovori poslije nekoliko trenutaka. — On je zaista budala. Loše podnosi piće, loše se kocka i loš je u pogledu žena. Mislim da ne zna živjeti. Dolazio je ovamo. Kad bi dobio pare, uzbudio bi se, a kad bi izgubio, ponašao bi se budalasto. Morao sam ga zamoliti da više ne dolazi ovamo. Stvarao je preveliku gužvu... ako me razumijete. Ja hoću da ovdje bude tiho i mimo. Ne sviđa mi se nikakvo uzbuđenje. Znae kako je.

— Znam — potvrdi Callaghan i kimne. — Tko upravlja ovakvom kockarnicom, želi biti nacistu s ljudima koji dolaze. Ne želite nikakve neprilike. Ionako ih ima previše. — Tako je — složi se srdačno Salkev. Činilo se daje već zaboravio Lionela Wilberya. — Kockarnicom je teško upravljati i u najpovoljnijim prilikama. Kad god neka dama izgubi veliku svotu, odmah je spremna razbrbljati se, pa onda policija ponešto načuje i počne njuškati. Istini za volju, malo nam je lakše otkad je počeo rat. Policija ima drugih briga, te više ne posvećuje pažnju kartašnicama kao prije. — Da — izusti Callaghan. — Ipak, mislio sam da znate ponešto o mladom Wilberyu. Dolazio je ovamo s djevojkom Doriom Varette. Bila je zgodna i pjevala je... vraški je dobro pjevala... ali vi to vjerojatno znate. Netko ju je nedavno ubio. Novine nisu ništa objavile... možda i neće... ali je istina. Doznao sam to zato što se družila s Wilberjem, pa me policija... znajući kako mi je obitelj povjerila zadatak da ga pronađem... pitala slutim li tko bi mogao biti krivac. — Baš šteta... mislim, što je stradala gospođica Varette. Bila je divna. Takve se žene rijetko vide na ovakvim mjestima. 140

Tko god bi je ugledao, zastao bi mu dah. Na njoj je sve bilo kako treba... ako me razumijete.

— Razumijem — strpljivo odvrati Callaghan. — Gledajte, postojala je nekakva veza između stanovitog Santosa d'Ianazzia i Dorie Varette. Znam daje postojala nekakva veza, jer sam bio s tom djevojkom jedne večeri prilično kasno kad joj je u posjet došao d'Ianazzi. Nije htjela razgovarati s njim. Zalupila mu je vrata pred nosom. Stoga mi je jasno da je nekakva veza postojala između njih dvoje. Vjerujem da

vi poznate Santosa d'Ianazzia.

— Poznam ga, dabome — reče ljubazno Salkev i otrese pepeo sa cigarete. — Ne znam mnogo o njemu, ali ga poznam. Mislim da biste morali popričati s njim ako želite doznati malo više o gospođici Varette i mladom Wilberyu. On bi mogao štogod znati, je li? Hoćete li još viskija?

Callaghan kimne, zahvali i pruži čašu. Salkev je napuni i opet mu je donese.

— Ražalostila me vijest o gospođici Varette — nastavi. — Malo je takvih žena. Bila je pravi užitak za oči.

— Sto se tiče d'Ianazzia — reče Callaghan i srkne viskija — mislio sam da znate poprilično o njemu...

— Zašto? — zapita Salkev. Zaboravi se nasmiješiti. — Pa, nekoć je ova kockarnica pripadala njemu, nije li tako? A onda je propao... barem se tako smatra. Podigao je hipotekarni zajam i nije ga mogao otplatiti. Pare je dao stanoviti Milta Haragos, i otad d'Ianazzi radi za njega. Kockao sam se u lokalima u kojima je d'Ianazzi glavni krupje i upravlja u Haragosovo ime.

— Da? — Salkev se ponašao tako kao da se zainteresirao iz uljudnosti. — U kojim lokalima?

— Naprimjer, u »Prudu« u Ashdovvn Forestu — odgovori Callaghan.

— Ali to zapravo nije bitno.

— Nego što je bitno?

141

— D'Ianazzi vas je postavio ovdje da upravljate ovom kockarnicom — reče Callaghan. — Poznate ga. Poznavali ste Doriu Varette. Poznate Lionela Wilberya. Poznate Miltu Haragosa. Vjerujem da znate gdje je Lionel Wilbery. Hoću doznati istinu.

— Niste li malo neugodni?

— Ne bih rekao. — Callaghan se prijazno naceri. — Nisam. Samo nastojim odgonetnuti tajnu Lionela Wilberya. — Vrlo rado bih pomagao, ali ne mogu. Osim toga — nastavi Salkev i opet se nasmiješi — vi uzimate zdravo za gotovo da ja dobro poznam razne ljude. Miltu Haragosa i sve te osobe koje ste spomenuli. Služite li se blefovima?

— Možda. Bilo kako bilo, hoću odgovor. I dobit ću ga. — Ma, nemojte! Odakle vam takva pomisao?

— Objasnit ću vam — odgovori Callaghan. — Policija je uhvatila d'Ianazzia. Osumnjičen je za ubojstvo Dorie Varette. Je li je ubio ili nije, to je još otvoreno pitanje. Osobno se ne bih iznenadio ako je to učinio. On je gadan tip. Uostalom, poznate ga. Ova kockarnica pripada njemu. Vjerujem da živi ovdje kad je u ovom kraju, a kad ga nema, onda se vi brinete o svemu. Dakle, policija bi se mogla zaželjeli razgovara s vama o d'Ianazziu. Možda će htjeti popričati s vama o njegovu kretanju one noći kad je stradala Doria Varette. Moglo bi im čak pasti na pamet da znate nešto o tom zločinu, da ste sudionik. Ako biste se i uspjeli izvući nekakvim alibijem, postoji još nešto...

Salkev naglo zgnječi cigaretu, digne se, priđe vratima i otvori ih.

— Vučko — dovikne tiho — dođi ovamo! — Tad se vrati v do naslonjača i sjedne. Čudno je gledao Callaghana. Oči su mu bile svijetloplave, — Nastavite, gospodine Callaghane. Callaghan pogleda prema vratima. Upravo je ušao neki čovjek. Bio je visok i vrlo mršav. Lice mu je bilo bijelo poput 142

I \ »U ? 1-i

tijesta i isticale su mu se jagodične kosti. Imao je vrlo duge ruke, koje su mu visjele uz tijelo. Hodao je čudno, kao da krivuda. Kad je progovorio, glas mu je bio visok i sličio je eunuškom. Usne su mu bile našminkane i lice napudrano. — U čemu je problem, Carlo? — upita on.

— Ovo je Wilfred — obrati se Salkev Callaghanu. — Zovemo ga Vučko. Dobar je momak dok mu se netko ne zamjeri. Vučko, ovo je gospodin Callaghan. Poprilično se zainteresirao za nas.

Vučko se osmijehne Callaghanu. Zubi su mu bili mali i šiljati. Nedostajala su mu tri u sredini. Kad mu je vidio zube, Callaghan je shvatio zašto su ga prozvali Vučko.

— Sretan sam što smo se upoznali — reče Vučko, prenemažući se kao homić.

— Kazali ste da postoji još nešto... — napomene Salkev. — A, da — reče srdačno Callaghan. — Santos d'Ianazzi je, navodno, Kubanac. No, izgubio je putovnicu. Kaže da mu ju je netko uzeo. Zanimljivo je da u ovdašnjem kubanskom veleposlanstvu tvrde da ne znaju ni za kakva d'Ianazzia. Stoga mi se čini da je ta putovnica bila lažna. Za vas bi, momci, moglo biti vrlo nezgodno ako policija zaključi... imali vi

bilo kakve veze s ubojstvom Dorie Varette ili ne imali... da bi ovdje moglo biti još nekih ljudi s lažnim putovnicama. — Sve su to budalaštine — odvрати Salkev. — Prije svega, da raščistimo s tim ubojstvom. Nisam mogao sudjelovati u njemu. Bio sam izvan grada kad je Doria Varette ubijena. Prema tomu...

— Bili ste izvan grada? — Callaghan se naceri. — Odakle znate kad je ona ubijena? Ako se ne varam, ja vam to nisam rekao.

Salkev pogleda nokte. Vučko se počne smješhati, digne se iz naslonjača, priđe stolu i desnom rukom uzme kutiju sa cigaretama. Lijeva mu je bila u džepu hlača.

143

— Zaista, Carlo, mislim da bismo morali biti iskreni prema gospodinu Callaghanu — reče i odnese otvorenu kutiju do Callaghana. — Hoćete li cigaretu? — upita neprirodno visokim glasom.

Počne izvlačiti lijevu ruku iz džepa. Zavukavši šaku u kutiju sa cigaretama, Callaghan krajičkom oka razabere obrise boksera na Vučkovim zglobovima prstiju ispod meke tkanine hlača. Naglo tržne koljeno uvis i njime udari Vučka u trbuh. Grozno kriknuvši, Vučko se stropošta na sag. Callaghan se sagne, zgrabi kutiju sa cigaretama i baci je na Salkeva koji je upravo spustio ruku prema džepu na boku. Pogođen kutijom u rame, Salkev za tren izgubi ravnotežu. Dovoljno da je Callaghan mogao skočiti iz naslonjača i baciti se na njega upravo kad se u desnoj šaci pojavio pištolj. Callaghan ga ščepa za ruku, ali ga Salkev udari koljenom tako da je zastenjao i srušio se ustranu, no pritom je uspio protivniku podmetnuti nogu i srušiti ga. Obojica su se našla na sagu. Callaghan je bio ispod njega i držao mu desnu ruku, ali to nije bilo dovoljno. Salkev mu je palčevima pritisnuo grlo. Ležeći kraj kamina, Vučko je počeo tuliti. Iz kutova usta curila mu je slina. Podigne se na ruke i koljena i počne puzati prema njima dvojici. Nije se žurio. Pritom je mrmljao kletve.

Salkev još čvršće stegne Callaghanovo grlo, tako da se u sobi počelo smračivati. Iznenada u hodniku zazvoni telefon. Taj je zvuk bio tako neočekivan da je Salkevev stisak popustio za djelić sekunde. Callaghan naglo podigne koljena i, trznuvši se ustranu, uspije ga se osloboditi. Zbacivši ga sa sebe, otkotrlja se preko njega i pritom ga savijenim laktom udari snažno po licu. Čuo je kako je puknula čeljusna kost. Otkotrljao se od njega i počne se dizati na

koljena. Tik iza njega bio je Vučko. Pogledavši preko ramena, vidio je zategnuto bijelo lice i slinu što je kapala s usta. Vučko je bio u lošem stanju. Jednom se rukom držao za

144

trbuh gdje ga je Callaghan udario nogom, ali još nije ispio iz borbe. Naslonivši se na desnu ruku, Callaghan zamahne lijevom nogom i njome pogodi protivnika u lice. Zacviljevši kao pas kojeg je pregazio auto, Vučko se skljoka na sag.

Callaghan pokupi pištolj i spremi ga u džep sakoa. Salkev je ležao na boku i podmetnuo dlan pod slomljenu čeljust. Doimao se donekle iznenađeno. I dalje se smiješio. Callaghan ode u hodnik, skine slušalicu sa zidnog telefona i nasloni se na zid. Hodnik se vrtio oko njega. Nakon nekog vremena počne mu se bistrirati u glavi.

— Halo! — javi se.

— Halo — reče Effie. — Je li to gospodin Callaghan? — Da, ja sam.

— Nekako mi se tvoj glas učinio čudnim.

— I tvoj bi glas zvučao čudno da si radila ono što sam ja maloprije. Jesi li doprla do Granta?

— Jesam — odgovori Effie. — Kazao je da će odmah obaviti posao.

— Izvrsno. Hvala ti lijepa. Laku noć, Effie. Nadam se da ćeš dobro spavati.

— I ja se nadam — odgovori Effie. — Nije mi više ostalo mnogo vremena, je li?

Callaghan objesi slušalicu, vrati se u sobu i zastane kraj vrata. Vučko je uspio dopuziti do kamina i, nagnuvši se preko zaštitne rešetke, povraćao je.

Salkev se povukao do suprotnog zida. Sjedio je na podu, leđima naslonjen na zid, i još je podupirao ozlijeđenu čeljust krvavom rukom.

— Nevolja je u tome što se vi bitange uvijek prihvatite nečega što niste sposobni dovršiti — reče Callaghan. Salkev digne glavu i pogleda ga. Začudo, opet se nasmiješi. Ne baš lijepo, ali smiješak je smiješak.

145

— Jednog ću te dana udesiti — progundā.

— Mogu se kladiti šest prema četiri da nećeš — veselo mu odgovori Callaghan. — Vjerojatno te zanima razlog. Slušaj sada dobro... —

Vrati se u hodnik, podigne slušalicu i pozove Scotland Yard. — Je li to policija? — prozbori kad mu se javio glas s druge strane. — Nije važno tko sam ja. Ako pošaljete patrolu u klub »Salem« na Fitzrovevu trgu, ondje ćete naći dva zanimljiva tipa. Jedan se zove Vučko, a drugi Carlo Salkev. Bilo je nekakve gužve. Mislim da biste ih morali pokupiti.

Glas s druge strane žice upita zašto bi to trebalo učiniti. — Mislim da bi sutra ujutro gospodin Gringall htio popričati s njima — odgovori Callaghan. — Kažite mu da Carlo Salkev upravlja klubom »Salem« za Santosa d'Ianazzia, čovjeka koji je pritvoren zato što je osumnjičen za ubojstvo Done Varette. Vjerujem da će pritvoriti i tu dvojicu.

— Hoće li gospodin Gringall možda znati tko ste vi? — zapita glas.

— Kad mu prenesete poruku, znat će.

146

-^ /~\ Naslonivši se na poštanski sandučić na uglu Fitzroylll eva trga, Callaghan je zurio u mrak. Boljela ga je -* - V>r glava, a ni žlijezde na vratu nisu se još oporavile od stiska Salkevevih prstiju. Sirena označi svršetak uzbune. Taj ga veseli zvuk nekako okrijepi. Odgurnuo se od sandučića i krenuo kući. Kad je ušao u zgradu, osjećao se već sasvim pristojno.

— Dobro jutro, Wilkie — pozdravi noćnog vratara. — Dobro jutro, gospodine Callaghane — odvrati Wilkie. — Noćas su nas gadno napali, je li? A i vi se doimate tako kao da ste imali nekih nevolja.

— Imao sam ih. Je li tkogod ostavio kakvo pismo za mene? Wilkie kimne, izvadi zapečaćenu omotnicu i preda mu je

— Ovo vam je ostavio neki gospodin Grant — reče. — Srdačno vas pozdravlja.

Callaghan uzme omotnicu i zaputi se prema dizalu. Čim je ušao u stan, priđe ormariću i otvori bocu viskija. Stavivši grlo boce u usta, popije najmanje jedan decilitar. Potom se strese. Osjećao se mnogo bolje.

Otvori omotnicu i pročita Grantovo pismo:

»Izdavačko poduzeće "Zayol"- zapravo nije u Curzonovoj ulici. Ono je na uglu Zimskog trga, iza Pastirske tržnice. Idete li kroz uski prolaz iz Curzonove ulice i skrenete udesno, naći ćete se pred zidom. Iza toga zida je stražnje dvorište. S druge strane dvorišta su

modra vrata. Ona vode u kuhinju koja je iza skladišta izdavačkog poduzeća "Zayol".

Vrata sam vrlo lako otvorio dlijetom. Sad je dovoljno da se pritisne kvaka. S druge strane kuhinje su vrata što vode u 147 skladište. Nisam ih dirao. Nema protuprovalničkog alarma. Dok sam otvarao vanjska vrata, na rukama sam imao rukavice. Nisam ostavio nikakve otiske.«

Callaghan izvadi upaljač i spali pismo. Ostatke baci u košaru za otpatke, ode u kupaonicu i opere se. Potom siđe u ured, iz ladice pisaćeg stola uzme snop otpirača i izađe iz zgrade. Držeći se Grantovih uputa, Callaghan stigne kroz uski prolaz do zida, navuče rukavice, uhvati se za njegov gornji rub i prebaci se preko njega. Kad je skočio s druge strane na zemlju modra su vrata bila samo nekoliko koraka udaljena od njega. Otvori ih, uđe i tiho ih zatvori iza sebe. Bio je u potpunom mraku. Zapali džepnu svjetiljku, prođe kroz kuhinju i izvuče iz džepa snop otpirača. Sedmim uspije otključati vrata.

Korakne u skladište izdavačkog poduzeća »Zayol«. U prostoriji nije bilo prozora. Zatvorivši vrata, upali električno svjetlo. Police duž zidova bile su pretrpane knjigama. Uzme nekoliko primjeraka i nehajno ih pogleda. Uglavnom je bila riječ o poeziji, o tankim knjižicama s onakvim štivom kakvo pišu mladići i djevojke dok se ne urazume; takve se knjige objavljuju samo ako je autor spreman platiti tri četvrtine troškova.

Pažljivo vrativši knjige na njihovo mjesto, Callaghan prođe kroz prostoriju i pokuša otvoriti vrata na drugoj strani. Nisu bila zaključana. Zaputi se kroz kratak hodnik i popne po zavojitim željeznim stepenicama na gornji kat, gdje je bilo uredništvo.

Tu je opet vidio police s knjigama. Osim njih, u sobi su bila dva pisaća stola, pisaći stroj i razni papiri. Callaghan počne sve temeljito pretraživati. Nije našao ništa zanimljivo dok nije zavirio u ladice pisaćeg stola. U donjoj desnoj

148

pronađe ovitak predviđen za »Morske pjesme« Lionela Wilberya. Najavljujući zbirku pjesma, izdavač je veličao autora uobičajenim hvalospjevima: »Lionel Wilbery je pjesnik o kojem ćete još mnogo čuti... tvorac jedinstvenog ritma... svidjet će se svim suvremenim

ljubiteljima poezije.« Unutar ovitka bile su i dvije-tri stranice pjesama. Svima je glavna tema bilo more. Callaghan ih vrlo pažljivo pročitao. Zaključio da Lionel Wilbery nije loš pjesnik. Vratio papire u ladicu i zatvorio je.

Tad pregleda drugi stol. Nijedna ladica nije bila zaključana, a u poslovnim knjigama u njima mogli su se pročitati podaci kakvi su primjereni izdavačkom poduzeću. Samo jedna se činjenica činila čudnom. Koliko se moglo zaključiti, poduzeće je pretežno izvozilo knjige.

Kad je već pregledao sve ladice, Callaghanu zapne za oko ormar u kutu sobe. Bio je zaključan. Trebale su mu dvije minute da ga otvori. Unutra je ugledao razna pisma, svrstana prema abecedi. Posebno su ga zanimala ona pod slovom »W«. Među njima naše pismo upućeno Lionelu Wilberyu, staro dva mjeseca. U njemu je pisalo:

»Dragi gospodine Wilbery,

Razgovarala sam s gospođicom Haragos i ona kaže da ćemo, dakako ako Vi pristanete, vrlo rado objaviti Vašu zbirku pjesama u iduća dva mjeseca.

Međutim, gospođica Haragos predlaže da ponešto izmijenimo u nekim pjesmama. Šaljem Vam popis tih izmjena i nadam se da ćete ih odobriti.

Gospođica Haragos mi veli da Vam je vratila originalni rukopis. Htjela bi da nam ga date što prije.«

Pismo je u ime izdavačkog poduzeća »Zayol« potpisala neka Bettina Clarke.

Vrativši pismo u ormar, Callaghan ode za stol, sjedne i zapali cigaretu. Sjedio je dok nije cigaretu malone popužio. 149

Zgnječi opušak i htjede ga spustiti u džep kaputa, a onda se naceri i ostavi ga u pepeljari. Izlazeći iz zgrade, nije se ni potrudio zatvoriti iza sebe modra vrata.

Kad je došao kudi, kineska je ura na kaminskom okviru upravo odbila šest sati. Okrijepivši se viskijem, pogleda kroz prozor i opazi da se sunce pokušava pojaviti na nebu. Napokon se spusti dizalom na donji kat, uđe u ured i sjedne za Effien stol. Na uglu stola, privremeno služeći kao pritiskivač papira, bio je neki krimić što ga je čitala Effie. U takvim je romanima sve sređeno, pomisli on i osmijehne se, logika je nepogrešiva, detektivi su izvanredno

sposobni, a čitaoci, jedan korak iza pisca, slažu komadiće zagonetne slagaljke i naposljetku otkrivaju, u posljednjem poglavlju, da je autor ipak sakrio neki adut u rukavu. Kad bi barem život bio takav! Privatni detektiv suviše često spoznaje da u rukavu nema nikakav adut, već samo vlastitu ruku, koja nije baš prikladna za blefiranje.

Razmislivši malo, Callaghan posegne za telefonskim imenikom, otvori ga i potraži Gringallov kućni broj. Pozove ga i pričeka.

Čekao je vrlo dugo. Počne ispuhivati kolutove dima, zamišljajući prizor u Gringallovu stanu. Gringall oblači kućni ogrtač, psuje i pita se tko ga to zove u takve rane sate. Naslutit će odgovor. Naslutit će da mu telefonira Callaghan. Tad će se upitati što mu Callaghan hoće reći i što bi treblao da mu on odgovori.

Napokon se javi Gringallov glas.

— Dobro jutro, Gringalle — reče Callaghan. — Vjerojatno vas još nisu zvali iz Scotland Yarda?

— Nisu — odgovori Gringall. — Htio bih i ja vas nešto pitati: kako to da mi telefonirate u ovo doba? Mislio sam da se nikad ne dižete prije ručka. Dobro, zašto bi me zvali iz Scotland Yarda?

150

— Pa, obratio sam im se jutros oko četiri i pol. Kazao sam im da pakuje dvije ptičice u klubu »Salem« blizu Fitzroveva trga. Vjerovao sam da biste htjeli popričati s tom dvojicom. To je sve.

— A, tako... — promrmlja Gringall. Šutio je nekoliko sekunda. — Tko su te ptičice i zašto bi me zanimale? — Otišao sam sinoć u klub »Salem« zato što je, sudeći prema svemu, Lionel Wilbery odlazio tamo s Doriom Varette. Usput govoreći, »Salem« je kockarnica, znate li to? Na visokoj razini. Igraju se svakakve igre...

— Znam — prekine ga Gringall.

— I ja sam dobio četrdeset funta — reče veselo Callaghan. — Uglavnom, našavši se ondje, odlučio sam porazgovarati s tipom koji upravlja tom kockarnicom, nekakvim Salkevem. U početku se doimao vrlo pristojno i ljubazno. Bio je takav dokle god ga nisam počeo ispitivati.

— Ljudi su uvijek pristojni dok ne zatražite nešto od njih — ubaci Gringall. — No, ne dopustite mi da vas prekidam. — Nastojat ću vas spriječiti ako ikako budem mogao — odvrati prijazno Callaghan. — Ukratko, ostao sam ondje kad su se već svi razišli. Tad sam popričao

s tim Salkevem. Držao se tako kao da ne zna ništa ni o čemu. Rekao je da je upoznao Lionela i prisjetio se Dorie Varette. Zapamtio je njenu ljepotu. No ništa drugo mu se nije zadržalo u pamćenju. Stoga sam mu htio malo osvježiti memoriju. — Aha. Osvježiti memoriju. Smijem li vas pitati kako ste to učinili?

— Bio sam tako slobodan i iskoristio vas. Promislivši poslije, uvidio sam da to nisam smio učiniti, ali znate kako je... čovjek se zanese.

— Vraga ste se zanjeli — odvratila Gringall. — Onog dana kad vam se to dogodi zbog nečega ili nekoga, pojedite ću svoj šešir nasred Piccadillva.

151

Callaghan se naceri u slušalicu.

— Uglavnom, kao što rekoh, bio sam toliko slobodan i za trenutak zaboravio da se koristim podatkom koji vi možda ne želite otkriti — nastavi. — Kazao sam tom Salkevu neka napregne mozak i prisjeti se koječega, jer će ga inače Scotland Yard, koji je već pritvorio Santosa d'Ianazzia zbog sumnje da je ubio Doru Varette, pitati ponešto.

— Zgodno. Kako je reagirao na to?

— Nije se baš previše uznemirio. Nije se uplašio mogućnosti da ga proglašaju sudionikom. Ima čvrst alibi. Rekao mi je da je bio izvan grada kad je ubijena gospođica Varette. — Callaghan zastane i otpuhne dim. — Štos je u tome što mu nisam ispričao u koje je doba ubijena Doria Varette. — A, tako. S druge strane, možda je on vrlo često izvan grada. Vjerujem da će se to utvrditi. No nastavite... — Bio je ondje još jedan klip. Nekakav čudak. Visok, mršav, žilav, našminkan. Pravi peder. Gadne je naravi. Nisam mu se svidio.

V

— Ne čudim se. Sto je učinio?

— Kao što rekoh, nisu se osobito uzrujali zbog moguće veze između njih i Santosa d'Ianazzia. Stoga sam ih pokušao uzdrmati s druge strane. Spomenuo sam da Santos nema putovnicu, da mu ju je, navodno, netko uzeo. Osim toga, istaknuo sam da u kubanskom veleposlanstvu ne znaju za njega. Natuknuo sam da mu je putovnica možda lažna. Nakon toga su se malo zamislili.

— Da? Odakle vam pretpostavka daje d'Ianazziev putovnica lažna?

— Nije to pretpostavka. Ja znam da je lažna. Posljednju vizu u

d'Ianazzievoj putovnici izdao je kubanski konzulat u Napulju. Ako u konzulatu ne znaju za njega, onda je sasvim jasno daje viza krivotvorena. Uostalom, nije teško napraviti žig i falsificirati slova perom, je li? Štoviše, možda su žig 152 ukrali iz kubanskog konzulata u Napulju.

— Tako je. Dobro, gdje je Santosova putovnica? Kod vas? — Pogodili ste. Padate li u nesvijest od iznenađenja? — Ni govora. Znao sam daje putovnica u vašim rukama. Baš kao što znam daje Santosa premlatio Nikolls.

— Nije moguće! — Callaghan se držao vrlo zadovoljno. — Dakle, to je vrlo lukavo. Kako ste otkrili istinu? — Vi uvijek udarate laktom — odgovori Gringall. — Pogađate protivnike ispod čeljusti. No, Santosa je netko tresnuo po nosu i ustima. Napukla mu je nosna kost i izgubio je četiri zuba. To je, čini mi se, u Nikollsovu stilu. Ali, nastavite pričati... vidim da vam je sinoć bilo zabavno. — Vrlo zabavno. Kad sam zapeo za lažnu putovnicu, gadno se razljutio Vučko... tako se zove našminkani ljepotan. Zapazio sam da smišlja neku podlost. Morao sam ga udariti nogom. I Salkev se razgoropadio. Htio je izvući pištolj. Morao sam biti malo grub.

— Malo grub! Salkevu ste sredili čeljust. U bolnici je, a što se tiče malog Vučka, još se kvrčio kad su ga doveli. — A... Tad još nisam znao da ćete se raspričati. Vi ste vrlo nepredvidljiv svat.

— I bezobziran...

— Znam — složi se Gringall. Nastane stanka. — Hoćete li biti u Londonu?

— Ne zadugo. Vjerojatno ću po podne otići u Norton Fitzvvarren. Zašto pitate?

— Mislim da ću se poslije podne zateći u blizini vašeg stana. Mogli biste mi pripremiti d'Ianazzievu putovnicu. Želim ga. Kako možete držati kod sebe takav dokaz?

— Bit će mi drago ako me posjetite. Ali dođite najkasnije do četiri i pol. Mogli bismo zajedno popiti čaj.

— Čaj! — nasmije se Gringall. — Nisam znao da pijete išta drugo osim čistog viskija.

153

— Najprije popijem viski, a onda čajem isperem grlo. Možda ćemo vas poslužiti i kolačem. Samo, ne zaboravite obrisati noge prije nego

što uđete.

— Posjetit ću vas oko četiri i pol. Pazite da vas netko ne ubije prije nego što ja sredim stvari s vama!

— Tko bi me zaboga htio ubiti? — reče Callaghan i uzdahne. — Znam šezdesetak ljudi koji bi vam rado zavrnuili vrat samo kad bi mogli. Možda i ja pripadam među njih.

— Baš lijepo. Tko vam je donio slučaj Riverton na pladnju? Tko je, premda vrlo zaslužan, ostao praznih ruku dok ste vi napredovali? Dobili ste vlastiti ured i štošta drugo. — A vi niste dobili ništa, je li? — uzvratu kroz smijeh Gringall. — Pravi ste šaljivčina. Mogli ste se povući u mirovinu kad ste dobili one pare poslije slučaja Riverton. Osim toga, sjetite se slučaja Vendavne. Cijeli je posao obavila policija, a vi ste strpali u džep oko dvije tisuće funta. Usputno govoreći, kako je gospođica Vendavne?

— Kad sam je prošli put vidio, osjećala se vrlo dobro — odgovori Callaghan.

— Trebalo bi upozoriti te žene da se čuvaju izopačenih privatnih detektiva poput vas. I bezobzirnih. Nikako ne mogu shvatiti zašto se sve vaše klijentice zatreskaju u vas. Mislim da je to prava sramota.

— Ne budite ljubomorni! Dokle god vam je mentalitet takav, ne možete razumjeti zgodne žene. I ja se ježim dok vas slušam. Dakle, vidjet ćemo se u četiri i pol... ako ne zaboravim taj sastanak — reče Callaghan i brzo spusti slušalicu.

Zadovoljno se smješajući, Gringall ode u urednu kuhinju i stavi lončić na plinski štednjak. Premda je kao

154

glavni inspektor imao svakakvih obaveza, nije se odrekao starih navika... a među njih je pripadao običaj da ujutro ženi skuha čaj.

Kad je napunio lončić vodom, zapali lulu i ode u dnevnu sobu. Pozove telefonom Scotland Yard.

— Ovdje Gringall — predstavi se. — Onu dvojicu koju su jutros doveli iz »Salema« privremeno zadržite. Zatraže li odvjetnika, dajte im ga... i desetak ako žele. No vjerojatno ga neće tražiti. Bit će tihi i pristojni. Razgovarat ću o njima s inspektorovim pomoćnikom kada dođem u devet sati. Callaghan zgnječi cigaretu, izvadi novu i zapali je. Osjećao je umor. Napokon se nagne preko stola i uključi diktafon. — Effie — govorio je u njega — čim dođeš ovamo, telefonom nazovi

Nikollsa u »Koscu«. Kaži mu da telefonira gospođici Wilbery u »Deeplands« i zatraži što prije sastanak s njom. Od nje treba da dozna je li Milta Haragos sa sestrom Sabinom u »Dolini« ili je u gradu. Neka to gospođica Wilbery utvrdi kako zna i umije, no svakako neupadljivo. Ako je Milta Haragos u Londonu, vjerojatno je u svom stanu. Gdje god bio, Nikollsov je zadatak da ga prati. Potrebno je da gospođica Wilbery dozna podatak do deset sati kako bi Nikolls, bude li potrebno, mogao stići u London do dva. Neka mi se Nikolls javi u četiri sata. To je prvo. Drugo, sad idem u krevet. U tri i pol hoću jak čaj. I neka mi se izglača plavo prugasto odijelo. U četiri i pol doći će Gringall. Kad se pojavi, uvedi ga u moj ured i posluži čajem bude li ga htio. Hvala ti Effie. Isključivši diktafon, Callaghan zaključa uredska vrata i ode u stan. Kad je legao, zaspao je već za tri minute.

155

Sjedeći za stolom, Callaghan je pio čaj. Bio je uredno obrijan i lijepo odjeven. Na sebi je imao plavo prugasto odijelo, upravo izglačano, svijetlomodru svilenu košulju i

mornarskoplavu kravatu. U zapučku mu je bilo nekoliko ljubičica, uzetih iz kitice što ju je nosila Effie Thompson. Ura u uredu odbije četiri sata. Uto se na pragu pojavi Nikolls, naceri se i spusti u velik naslonjač nasuprot Callaghanu.

— Ušao sam u trag Milti — reče odmah. — Upravo je u svom stanu. Trenutačno ga uređuje manikerka, zatim će se okupati i brijač će ga ošišati. Nisam gubio vrijeme. Dopotovao sam ovamo ekspresnim vlakom. Leonora je bila sjajna. Kad smo se jutros sastali, telefonirala je u »Dolinu« i doznala od Sabine ono što nas zanima.

— Dobro — reče Callaghan. — Samo, ne smiješ izgubiti Haragosa. Odlazim odavde oko pet sati. Vjerujem da ću biti u »Deeplandsu« večeras u devet.

— Ovaj slučaj me već iscrpio — prigovori Nikolls i zijevne. — Nadam se da se neću morati vratiti u onu jazbinu zvanu »Kosac«. Ona se konobarica prilijepila za mene kao pijavica. Vraški je uporna. Ne odustaje...

— Vjerojatno ti ne bi bilo drago da ti okrene leđa — natukne Callaghan.

— Pa sad... — Nikolls raširi ruke. — Ja samo obavljam svoj posao.

Moram postići nekakve rezultate, nije li tako? Moram doznati što više. Kod muškarca vodi put do srca kroz želudac, a kod žene... ali ostavimo to. Mogu reći samo da sam prokleta sretan što sam kidnuo i nadam se da se neću morati vratiti tamo. Ako se vratim, odsjest ću negdje drugdje, inače će me ta ženska skalpirati čim za trenutak budem neoprezan. Ona je prejak karakter za moj ukus. Podsjeća me na jednu curu koju sam upoznao u Wyomingu. Jesm li ti ikad pričao o toj maloj?

156

— Čini mi se da nisi.

— Bilo je grozno — raspriča se Nikolls. — Upao sam u škripac družeći se s jednom lutkicom u Chicagu. Mala je bila zaljubljena u ljubav. Bacala se u zagrljaj svakom frajeru kojeg bi sreća. No, kad je upoznala mene, ludo se zacopala. Ukratko, ostavio sam tu lutkicu i dao petama vjetra. Shvatio sam daje se ne mogu osloboditi. Pobjegao sam što sam dalje mogao. Otišao sam u Wyoming. Kad sam stigao tamo, zaustavio sam se na nekoj farmi. Farmerova je kći bila onakva cura o kakvim se čita u romanima. Imala je sve. Bila je poput slike s naslovne stranice najboljeg časopisa. Čim sam pogledao tu lutkicu, gotovo mi je pala u zagrljaj. Eto, tako sam djelovao na nju. Dakle, zatekao sam se u Wyomingu, usred stočarskog kraja gdje su divni sunčevi zalasci, jeo sam četiri puta na dan, pijace je bilo koliko god hoćeš, a ta mala je gledala u meni boga. Jedne sam večeri sjedio na verandi i upustio se u povjerljiv razgovor s njom. Počeo sam joj pričati o onoj ženskoj iz Chicaga. Najednom me pljusnula tako da se šamar mogao čuti i u Honoluluu.

— Dobio si ono što si tražio — primijeti Callaghan. — Bila je ljubomorna na tu drugu macu.

— Ni govora. Pogrešno si protumačio pljusk. Ona druga joj je bila sestra. Napisala joj je što joj je učinila neka bitanga, i ova me cura prepoznala prema opisu. Eto, to ti pokazuje kako je svijet malen. Osim toga, nikad ne smije lijeva ruka znati što bi htio učiniti desnom. Ne sviđaju mi se odlučne žene. Hoću reći, ne sviđaju mi se žene koje su se čvrsto odlučile dočepati nečega u pogrešno vrijeme.

— Kad nastaviš pratiti Miltu, nemoj ga izgubiti — reče Callaghan. — Javlja se uredu do jedan ili dva u noći. Možda se vratim. Ako Milta odluči poći kući na spavanje, dođi u ured i ostavi poruku na Effieniu

diktafonu. Dogodi li se to, možeš poći u krevet.

157

— Dobro — promrmlja Nikolls i lijeno se digne. — Vjerojatno još ne znaš gdje je Lionel? — zapita kad je stigao do vrata. Callaghan zatrese glavom.

— Zar te to muči? — zapita.

— Ne baš previše — odgovori Nikolls. — Ali, žao mi je što se Leonora užasno brine. Ona je zgodno djevojče. — Pogleda Callaghana i naceri se. — Trznula je na tebe, ha? Šmugne iz sobe i hitro zatvori za sobom vrata.

Ugledavši na pragu svog ureda nasmiješenog Gringalla, Callaghan uzvratu smiješkom, spusti noge sa stola i pokaže na kožnati naslonjač nasuprot sebi. Effie tiho zatvori vrata iza inspektora.

— Hoćete li cigaretu? — upita Callaghan. — Ili ste još vjerni onoj svojoj luli?

— Još pušim lulu — odgovori Gringall. — Ponekad pušim i cigare. Uglavnom onda kad želim nešto proslaviti. — Spusti se u naslonjač, raskopča kaput i odloži šešir na rub stola. Tad uđe Effie Thompson, noseći čaj na pladnju. Donijela je i čokoladnu tortu i kolačiće.

— Ako želite, možete popiti viski — reče Callaghan. — Držimo ga u ladici pisaćeg stola. Nikolls se ujutro krijepi njime.

— Ne, popit ću čaj. Ovdje je udobno. Već dugo nisam bio u ovom uredu.

— Da, posljednji ste put bili ovdje za vrijeme istrage o slučaju Riverton — reče Callaghan i kimne. — Otad je prošlo mnogo vremena.

— Pravo je čudo kako se izvlačite — izusti Gringall i osmijehne se, nalijevajući čaj. — Idete iz uspjeha u uspjeh. No jednog će vas dana netko mlatnuti po glavi, i na svijetu će biti jedan privatni detektiv manje.

158

— Bilo bi vam žao. Sto biste vi bez mene?

— Bolje je pitanje kakva mi korist od vas — odvratu Gringall i odreže krišku čokoladne torte.

— Poslije pet sati idem u Norton Fitzvvarren. Stoga, ako želite pričati o nečemu, govorite brzo. Ili biste možda htjeli da ja govorim?

— Ne, ne bih htio da vi govorite. Mogli biste se previše raspričati, pa

ne biste otišli u pet sati. — Gringall odgrize velik zalogaj. — Izvrstan kolač. Već dugo nisam jeo takvu čokoladnu tortu. Vi nastojite priuštiti sebi samo najbolje. — Kad je pojeo krišku, počne puniti lulu. — Niste još pronašli Lionela? — zapita gotovo nehajno.

— Nisam. Iskreno govoreći, već sam ga gotovo i zaboravio. Čudno je, ali i istinito. Znae, ima i drugih zanimljivih ličnosti.

— Možda ga i ne želite pronaći.

— Želim. — Callaghan se prijateljski osmjehne. — Nevolja je u tome što ne znamo gdje bi ga trebalo potražiti.

— Tako je — složi se Gringall. Držao se suosjećajno. — Ipak — nastavi — imate li nekakav plan? Inače bi to sličilo traženju igle u plastu sijena, je li?

— Pa, to i slično traženju igle u plastu sijena. Situacija je još i gora. Mi i nemamo plast u kojem bismo tražili iglu. — Callaghan polako zapali cigaretu. — Nezgodno je što smo izgubili prvu klijenticu. Mislim na gospođicu Varette. Ona bi nam bila vrlo korisna. Mogla bi nam ispričati štošta o Lionelu. Uvjeren sam da bi nam otkrila razne pojedinosti u pismu koje bi nam poslala s onih obećanih sto funta. No nije mogla poslati to pismo. Netko ju je pretekao i ubio. Baš šteta. — Uvijek je velika šteta kad nekoga ubiju. Međutim, to se događa. Vjerojatno ste postali znatiželjni kad vam se nije javila?

159

— Nisam — odgovori Callaghan. — Ali, bio sam znatiželjan općenito u pogledu te djevojke. Nisam je mogao shvatiti... barem u početku. Potom sam posjetio vas i upoznao se s obitelji Wilbery. Svi su htjeli da potražim Lionela. I vrlo lijepo su platili.

— Da? Čudno je kako se novac lijepi za vas. Pada vam s neba. Ništa ne radite za nj. Valjda vam pomaže ubitačni šarm.

— Ah, ne bih vam znao reći — izusti veselo Callaghan. — Ponajčešće damo nešto zauzvrat.

— Da, moglo bi se tako reći. — Gringall povuče dim iz lule. — Ipak, kad ste upoznali obitelj Wilbery — nastavi — valjda se probudila u vama radoznalost prema gospođici Varette? — Da, postao sam vrlo znatiželjan. Još i sada sam. — Zbog toga ste poslali Nikollsa da joj pretraži stan. Potom ste osobno otišli tamo kad vas je Nikolls obavijestio da ju je netko ubio; podmetnuli ste joj pod rub čarape onaj novac što ste ga oduzeli Santosu d'Ilanazzu i krivotvorili ste ono

njeno pismo upućeno Santosu... pismo koje mu daje prvorazredan motiv za ubojstvo. Valjda ste učinili sve to zato što ste bili znatiželjni s obzirom na nju?

— Čudnovato je kako vi policajci uspijevate sve otkriti. Pretpostavimo li da je sve to istina... a ja ni za tren ne priznajem da jest... kako ste to utvrdili?

Gringall zijevne.

— Netko se potrudio da ne bude nikakvih otisaka prstiju — reče. — Sve su kvake bile obrisane. A i sve ostalo. Osim jednog. Sjećate li se Nikollsove pismene izjave u slučaju Layne? — Callagham kinine. — Prisjetio sam se te izjave — nastavi Gringall. — Na njoj su bili samo otisci narednika Fieldsa i Nikollsovi. Kad sam otišao u kuću Dorie Varette, stručnjak za otiske prstiju našao je jedan otisak na električnom prekidaču u hodniku...

160

— Nikolls je uvijek prokleta neoprezan kad je riječ o prekidačima — tiho prozbori Callaghan.

— Sinulo mi je nešto. Usporedili smo taj otisak s onima na pismenoj izjavi u vezi sa slučajem Layne i utvrdili smo da se vrlo lijepo podudaraju. Shvatio sam daje u kući bio Nikolls. Zaključio sam da je došao noću jer se poslužio prekidačem, pa sam zbrojio dva i dva i naslutio da ste bili ondje pošto vas je obavijestio o smrti gospođice Varette. Opet zbrojivši dva i dva, spoznao sam da ste odlučili prišiti krivnju Santosu d'Ianazziju. Pitao sam se zašto to želite učiniti. Mislite li da ju je Santos ubio?

— Ne znam — odvratila Callaghan. — Nije me baš ni previše briga. Znam samo da me udario nogom u trbuh. Ne sviđa mi se kad me netko nogom mlati po trbuhu... a Santos mi ni inače nije osobito simpatičan.

— Slažem se, nije utjelovljenje dobrote. Pitam se gdje ste ga upoznali.

— Upoznao sam ga one večeri kad sam sreo i Doriju Varette. Otpratio sam je kući. Bilo je mračno kao u rogu. Kad sam izašao iz slijepe uličice, u nju je ušao Santos. Vratio sam se i prisluškiavao. Zainteresirao sam se. Vidio sam kako mu je Doria Varette zalupila vrata pred nosom. Očito joj se nije svidjela ta bitanga. Pričekao sam ga vani i upitao što hoće. Rekao mi je da gledam svoja posla i dao

mi dvije novčanice po pedeset funta.

— O, Bože moj! Kako je mogao pomisliti da ćete gledati svoja posla ako dobijete sto funta!

— Dabome, bilo je to šašavo od njega, je li? — Callaghan ispuhne kolut dima i isprati ga pogledom prema drugoj strani ureda. — No sreo sam ga ponovo. Iduće večeri. Uvečer onog dana kad sam se sastao s vama. Rukovodio je kockarnicom u provinciji. Otišao sam tamo.

— Kako? Kako ste uspjeli doći tamo?

161

— To vas se ne tiče. Dovoljno je što znate da sam bio ondje. Zainteresirao sam se za Doriu Varette toliko da sam htio srediti račune s d'Ianazziem. Htio sam doznati kojeg vruga hoće. Postao je nasilan. Grdno se razljutio na mene. Mislim da bi me bio dokrajčio da se nije pojavio Nikolls. Tad je dobio pošteno po nosu. Santos je prgav i opak čovo.

— Razumijem. Sviće mi. Tražili ste vezu između Santosa te Salkeva i Vučka u »Salemu«. Morali ste, dakako, otići tamo i upetljati se. Upali ste u vučji brlog.

— Da. Ne bojim se ući u brlog ako vukovi nisu veliki. — Hm, svi se katkad moramo izvrgnuti opasnosti. Usput, imate li pri ruci onu D'Ianazzievu putovnicu?

Callaghan ju izvadi iz unutrašnjeg džepa prstima i pruži mu je. Spremivši ju, Gringall ustane i ljubazno se nasmiješi. — Sasvim pristojno napredujete — zaključi. — Mislim da biste mogli jednog lijepog dana čak pronaći Lionela Wilberya. — Prije nego što odete, htio bih doznati samo jednu sitnicu. — O čemu jer riječ? Valjda nije o onom novcu što ste ga oduzeli Kubancu i zataknuli gospođici Varette pod rub čarape?

— Pogodili ste. Čitate misli, ha?

— Možda. Možda ih i vi čitate... možda ih svi čitamo... Kako se ono kaže? Stvari koje su jednake istoj stvari, jednake su i međusobno...

-Da?

— Da — potvrdi inspektor. — Vjerojatno vas zanima odakle zapravo potječu one novčanice. Reći ćete da su one dvije tisuće s d'Ianazzieva bankovnog računa morale od-nekuda stići na nj. Riječ je o dvije tisuće... no vama je to, vjerujem, poznato. Uzeli ste jednu

stotku, je li tako?

— Tako je — potvrdi Callaghan i naceri se. — Taj novac je dokaz broj dva, moglo bi se reći tako. Može se iskoristiti bude li potrebno.

— Doria Varette vam je ionako dugovala novac, je li? Novčanice nisu osobito važne, ali ih ipak sačuvajte za svaki slučaj. Što se tiče vašeg pitanja, situacija je zamršena. — Gringall zašuti za trenutak, priđe prozoru i zagleda se van. — Znamo odakle potječe novac, ali taj nam podatak, bojim se, neće baš mnogo pomoći. Ne možemo ga iskoristiti. — Vratila se do stola i zagleda u Callaghana. — Policijski je posao težak — nastavi. — Uvijek se mora sve dokazati. Dokazati. Ponekad je, u ovakvim ratnim vremenima, dovoljan i poludokaz. No kad nemamo ni poludokaz, kad nemamo ništa, nemoćni smo. Znamo istinu, a ne možemo poduzeti ništa, jer se ne može dokazati ono što nam je sasvim jasno. Callaghan kimne.

— Dabome — reče. — Ja se osjećam tako u pogledu gospođice Varette. Da nije stradala, možda bi mi štošta ispričala o Lionelu. No, umrla je, i tu nema pomoći. Bila je izuzetna žena... lijepa, pametna.

— Da, tako se priča. Zaista je šteta što je tako mlada otišla s ovog svijeta. Netko je morao imati prokleta jak motiv da ugasi život tako zgodnoj djevojci.

— Da. Moram vam priznati, u pogledu nje više nisam ni upola znatiželjan kao prije. Hoću reći, otkad ste mi napomenuli da je završila daktilografski tečaj i pisala svim prstima.

Gringall kimne.

— Dobro... sad idem — reče.

— Milo mi je što ste me posjetili. Navratite opet na čokoladnu tortu. Otkrijem li išta zanimljivo za vas, javit ću vam se. Svakako ću zapamtiti vašu natuknicu o stvarima koje su, budući da su jednake istoj stvari, ujedno i međusobno

jednake. Čini mi se daje ta misao vrlo zgodna... možda. Tek što je inspektor izašao, zazvoni telefon. Zvao je Nikollsv — Što je, Windy — zapita Callaghan, već uzevši s vješalice kaput i šešir.

— Držim pod nadzorom onu ptičicu — prozbora Nikolls. — Mislim na Miltu. U njegovoj zgradi radi neka vratarica čarobnih bokova. Upravo sam je počeo obrađivati. Da samo vidiš kako reagira!

— Što je s Miltom?

— Milta izlazi — odgovori Nikolls. — Ide na večeru. Vratit će se

poslije jedan u noći. Zatražio je da mu održavaju vatru i pripreme nešto hladno za jelo. Što ću sada?

— Možeš se odmoriti.

— Dobro, prihvatit ću se one vratarice. Čini mi se da je bogat izvor podataka. Odvest ću je večeras u kino. Vjerujem da ću štošta doznati kad sjednem s njom u stražnji red u mraku. Kad se bavim nekim slučajem, ništa me ne može zaustaviti...

— Ako vratarica ima imalo pameti, zaustavit će te ona. Vjerojatno ćeš biti tako drzak i uvrstiti cijenu ulaznica za kino među službene troškove?

— Zašto ne bih? Ako se to ne može smatrati »istragom«, što može? Vidjet ćemo se.

Spustivši slušalicu, Callaghan izađe u čekaonicu. — Effie, možeš ići kući — reče. — Možda ću se vratiti sutra, a možda i neću. Sad idem u Norton Fitzwarren. Telefoniraj gospođici Wilbery i obavijesti je da dolazim. Valjda ću biti ondje do devet.

— Dobro — reče Effie i posegne za telefonom. Kad je Callaghan izašao i zatvorio za sobom vrata, promrmlja sebi u bradu: — Gospođica Leonora Wilbery... lijepa gospođica Wilbery... prokleta gospođica Wilbery.

Osjećala se mnogo bolje.

1-| »Jaguar« je jurio sto kilometara na sat. Gledajući dugu I cestu obasjanu mjesečinom, Callaghan duboko po--1- vuče dim iz cigarete i počne razmišljati o Gringallu.

Prisjeti se svih onih zgoda tijekom proteklih godina kad je odmjeravao sposobnosti s Gringallom u pogledu drugih, možda nevažnijih slučajeva. Događalo se to u mirnim vremenima kad je ubojstvo bilo samo ubojstvo, ucjena samo ucjena, bez ikakvih dodataka. U to su doba njih dvojica nastojala nadmudriti jedan drugog. Rezultat je bio podjednak. Međutim, Gringall je sad pametniji nego ikad. Prepušta slučaj njemu. Traži od njega da učini nešto što on, Gringall, ne može zato što je policajac.

Callaghan se sjećao njegovih riječi. »Policijski je posao težak«, kazao je Gringall. »Uvijek se mora sve dokazati. Dokazati. U ovakvim ratnim vremenima katkad je dovoljan i poludokaz. Ali kad nemamo ni poludokaz, kad nemamo ništa, nemoćni smo. Samo istinu, a ne možemo poduzeti ništa jer se ne može dokazati ono što

nam je sasvim jasno.« Gringall je rekao. A rekao je i još nešto. Kazao je da su stvari, koje su jednake istoj stvari, međusobno jednake. Zagonetno? Možda... no Gringall nikad nije potcjenjivao Callaghanovu inteligenciju. Ovaj put je htio reći da su njih dvojica istovjetni s nečim i stoga međusobno jednaki. A sa čim su istovjetni? S Engleskom. Izjednačuje ih činjenica da su obojica Englezi. Začudo, Gringall ga nije ukorio zbog nezakonitih poteza, zbog podmetanja krivice d'Ianazziu i krađe d'Ianazzieve putovnice. Prihvatio je te postupke zato što mu pomažu. Od početka je potpuno jasno da je Gringall podmetnuo Doriu Varette Callaghanu i daje znao da će ona zatražiti od Callaghana da učini nešto što bi u određenim okolnostima 165

PETER CHEYNEY

mogla učiniti policija, ali u ovim prilikama... u situaciji kakva je u vezi s Wilberyevim slučajem... to mora učiniti netko neslužbeno, jer se neslužbeno može poduzeti ono što policija ne može. Callaghan se nadao da će mu to poći za rukom.

Skrene s glavne ceste i znatno smanji brzinu dok je krivudao sporednim putem. Vrata imanja bila su otvorena. To je dobar znak, pomisli on.

Smjestivši auto u garažu, ode do prednjih kućnih vrata i pozvoni. Kad je ušao, Leonora je stajala na drugoj strani predvorja. Bila je u crnoj baršunastoj večernjoj haljini uskih rukava. Oko vrata joj je bila biserna ogrlica. Na nogama joj je zapazio svilene čarape u boji mesa i crne satenske cipele. Dok je stajala pod zidnom svjetiljkom, ljeskali su joj se zeleni češljevi kojima je upokorila smeđu kosu. Kad je sluga uzeo Callaghanove stvari i otišao, Leonora se približi.

— Ako želite, možete večerati — progovori ona. — Nisam vas čekala. Mislila sam da ćete stići kasno.

— Hvala, ne želim večerati — odvrati Callaghan. — Želim razgovarati.

— Dobro. Da odemo u knjižnicu? Ondje pijem kavu. Callaghan kimne. Zapalivši cigaretu, pođe za njom u knjižnicu obloženu hrastovinom. Gledao ju je kako sjeda nedaleko od kamina i počinje točiti kavu.

— Kako je gospođa Wilbery? — zapita je.

— Otišla je — odgovori Leonora. — Poslala sam je odavde. Sad je

kod prijatelja. Nisam htjela da bude ovdje...

- Zašto?

v

Ona ga pogleda. Činilo mu se da su joj oči malo uplašene. — Ne znam — reče mu. — Užasno sam zabrinuta... pa i prestrašena. Ovo s Lionelom, što je započelo poput nekakve loše šale kakve smo već iskusile, u početku se nije činilo osobito važnim, a sad je već grozno i ispunjava me jezom... Callaghan zapazi da joj lončić podrhtava u nesigurnoj ruci. 166

POSVE NEVAŽNO

— Morate nešto popiti — reče joj on i osmjehne se. — Mislite? — odvratila ona. Najednom se nasmiješi. Callaghanu je njezin smiješak nalikovao na sunčev izlazak. — Je li to vaš lijek protiv straha?

— Vraški je dobar. Kad god niste nacistu, popijete čašicudvije. Popijete li dovoljno, ili će vam biti sasvim svejedno što se događa, ili će vam se u glavi razbistriti toliko da ćete moći smisliti nešto.

v

— Čini mi se da je vama bilo svejedno što se događa — reče Leonora i podigne obrve. — Na licu vam vidim modricu. Zar ste bili u ratu?

— Ne, uvijek izbjegavam ratove. Kad prigusti, nestanem. Modricu sam zaradio tako što sam za vrijeme zamračenja naletio na rasvjetni stup. — Kad je prišao stolu, ona mu pruži šalicu kave. Nastavio je: — Htio bih razgovarati s vama o Lionelu. Mislim daje vrijeme da govorimo sasvim otvoreno. Hoću reći da nikomu neće koristiti nadmudrivanje. Valjda me razumijete?

— Drugim riječima, ne biste htjeli da vam lažem? — Tako je. Ne samo što ne bih htio da mi lažete nego bi mi bilo drago da mi ispričate cijelu istinu. Ponekad su poluistine jednake lažima... Znae kako se veli: »Trebalo reći cijelu istinu i ništa osim istine.« Tko god je smislio tu zakletvu, znao je što radi.

— Dobro, što želite doznati o Lionelu?

— Samo ovo: mislite li da je, kad je tri dana prije smrti Dorie Varette došao ovamo, htio vidjeti samo vas? Ilije možda htio posjetiti nekoga drugog? Naprimjer, gospođu Wilbery? — Znam da nije došao u posjet majci — odgovori ona. — Htio je novac. Bilo mu je jasno da ga neće dobiti od majke. Ona mu ga je, znate, dala već vrlo mnogo.

Kazala je da mu neće dati više ni paru. Mislim daje došao ovamo i zato što je bio očajan, zato što se osjećao nekako progonjenim. Htio se 167

PETER CHEYNEY

sastati sa mnom.

— No, vjerovao je da će dobiti novac od vas, je li?

— Znao je da ću mu dati sve što imam — odgovori Leonora. — Ali ujedno je znao da nemam mnogo para. Dala sam mu petnaest funta. Rekla sam da ću pokušati pribaviti još. — Što je kazao na to? Je li navijestio da će ponovo doći po novac?

— Nije. Stekla sam dojam da se neće vratiti ovamo, da nekamo odlazi... da želi pobjeći.

— Ali novac mu je bio potreban — reče Callaghan. — Ne mislite li da se, ako su mu pare bile potrebne, obratio Milti Haragosu? Uostalom, Milta mu je bio prijatelj. Suosjećao je s njim u pogledu Dorie Varette. Sabina ga je žalila zato što gaje Doria Varette navikla na drogu. Ne mislite li da bi mu njih dvoje pomogli ako je htio pobjeći od gospođice Varette? — Da. Pomislila sam... ne znam zašto... da će se obratiti Milti i da će mu Milta pomoći. Zbog toga se i nisam zabrinula oko novca.

— Vi i Lionel bili ste ne samo brat i sestra nego i pravi prijatelji. Uvijek dosad, je li? Mislite li da će vam on pisati? — Ne znam. Zašto bi mi pisao? Bili smo vrlo dobri prijatelji u stara vremena.

— Kakav je bio Lionel nekoć?

— Vrlo simpatičan. Uvijek donekle zaljubljen u poeziju. Vjerovao je da će postati slavan pjesnik, no inače je živio normalno. Igrao je tenis, vrlo dobro golf, i lijepo smo se zabavljali. Odlazili smo na žureve. Potom se promijenio. U stara vremena, kad ne bi bio kod kuće, pisao je majci najmanje jedanput na tjedan. Ponekad je pisao meni dva ili triput na mjesec, obavještavao me o onome što radi, pričao mi o svojim nadama... svojim ambicijama. Znao je vrlo lijepo pisati pisma.

168

POSVE NEVAŽNO

Dok smo bili djeca, ostavljao mi je pisamca u našem takozvanom poštanskom sandučiću... pukotini na krovu stare sjenice, sad napola srušene, koja je bila usred šibika na drugoj strani cvjetnjaka. Ali,

iznenada je... tko zna iz kakva razloga... prestao pisati pisma.

— Vjerojatno u ono doba kad se prihvatio pića — natukne Callaghan. — Još nikad nisam vidio ljubitelja kapljice koji se rado dopisuje. — Zapali novu cigaretu. — Onaj njegov rukopis, najnovija zbirka pjesama, sad je kod vas, je li? Gdje?

— Na polici za knjige u mom stanu u Ulici Welbeck, no obećala sam Lionelu...

— Znam, obećali ste mu da nećete rukopis pokazati nikomu dok se sve ne sredi. S druge strane, rukopis bi mi mogao otkriti ponešto o Lionelu. Htio bih ga vidjeti. Htio bih pročitati te pjesme.

— Dala sam riječ Lionelu.

— Tako je. Dali ste mu riječ prije nego što je netko ubio Doriu Varette. Niste baš previše susretljivi.

— Ako mislite da vam taj rukopis može pomoći, donijet ću vam ga. Otići ću sutra u grad i uzeti ga. Znao da sam spremna učiniti sve kako bih pomogla. — Leonora uzdahne. — Ova je situacija grozna. Ne možemo pronaći Lionela, a nad sve nas nadvilo se to užasno ubojstvo poput prijetećeg oblaka. Kad bismo barem mogli dobiti kakve vijesti o njemu! — Budite bez brige. Lionel će se već pojaviti. Svatko se kad tad pojavi.

Ona se digne i zaustavi pred vatrom. Zamišljeno ga je promatrala.

— Vjerojatno ste pripremili neki plan — reče mu. — Inače ne biste došli ovamo. Sto namjeravate učiniti?

— Vjerojatno ću popričati sa Sabinom.

— Mislite li da će vam to pomoći?

— Moglo bi. Znat ću pouzdano tek nakon razgovora. 169

PETER CHEYNEY

Ona kimne.

— Sada idem na spavanje — reče mu. — Umorna sam. Vjerojatno ćemo se vidjeti sutra.

Nastane stanka. Htjela je kazati još nešto. I dalje ga je zamišljeno promatrala. Napokon odustane od ikakvih riječi. — Idite u krevet i dobro se naspavajte — reče Callaghan. — Ne brinite. Ništa nije onako strašno kao što mi zamišljamo. Laku noć.

Leonora mu se nasmiješi.

— Nadam se da niste trebali majku zbog nečega — prozbori, zaustavivši se na pragu. — Ne ljutite se što sam je ja poslala

odavde?

— Ne. Mislim daje to pametna zamisao.

— Zašto? — upita ona odmah.

— Ne znam. No mislim da je katkad pametno raščistiti teren prije akcije.

— Dakle, krećete u akciju? — Leonora se tužno osmi-jehne. — Tako je. Ovaj se slučaj predugo razvlači. Netko mora nešto poduzeti. To ću ja učiniti. Laku noć.

Tiho je zatvorio vrata iza nje.

Sjedeći u spavaćoj sobi, Callaghan je gledao u vatru. U pepeljari su bili opušci bezbrojnih cigareta. Zijevne. Iznenada se sjeti da nije ni doručkovao, ni ručao, ni večerao. Valjda mu je snagu dao samo viski što ga je popio tijekom dana. Počne razmišljati o Sabini. Ona je ne samo zgodna, zaključi, nego i lukava. Vrlo dobro zna koliko treba reći, a koliko treba prešutjeti. Veselio se razgovoru s njom. Bit će zabavno. Baci posljednji opušak u vatru, svuče se i legne.

Sklopivši ruke pod glavom, gledao je u mrak i razmišljao o razgovoru s Leonorom. Razmišljao je o Lionelu. Sjeti se 170

POSVE NEVAŽNO

kako je opisala Lionela u stara vremena. Većina sestara čuva ugodne uspomene na braću... iz mladosti. Vidio je u mislima Leonoru i Lionela na terenu za golf, na teniskom igralištu, na kućnim zabavama, vidio ih je kako ostavljaju pisamca jedno drugom u staroj sjenici...

U staroj sjenici... Callaghan naglo spusti noge na pod i počne se žurno odijevati.

Callaghan se zaputi širokom stazom što je vodila preko glavne tratine iza kuće. Polako izvirivši iza tmastih oblaka, mjesec mu je dovoljno osvijetlio put. Na kraju travnjaka odvajao je nizak zid ledinu od cvjetnjaka. Kajao se što nije bolje danju upoznao imanje Wilberyevih.

Stigavši do zida, pogleda preko njega. S druge je strane vidio uredan cvjetnjak, ispresijecan puteljcima, sa sunčanom urom u sredini. Tu je vrlo ugodno, pomisli on, kad sja sunce. U takvim su cvjetnjacima nekoć sjedile žene u ljetnim haljinama, pijuckale čaj i razgovarale sa župnikom. Puhao je hladan vjetar i navješćivao kišu. Callaghan podigne ovratnik kaputa, navuče šešir na čelo i popne se preko zida.

Zaputi se glavnom stazom kroz široki vrt. S druge strane cvjetnjaka prostirao se šumarak. Kroz njega je vodio puteljak. Skriven u sjeni među drvećem, Callaghan zapali cigaretu prije nego što je oprezno produžio.

Bilo je vrlo tiho. Nije se čulo ništa osim vjetra u krošnjama. Uspoređivao je tu provincijsku tišinu s gradskom bukom... s ratnom bukom... brujanjem bombardera visoko na nebu, grmljavinom protuavionskih topova, šištanjem zapaljivih bombi.

Svijet je pravi pakao, mislio je. U njemu bjesne ratovi. No ispod tih velikih bitki na površini Zemlje vode se manje bitke, i u tom gerilskom ratovanju sudjeluje i on. Začudo, 171

PETER CHEYNEY

jedanput su on, privatni detektiv, i Gringall, policijski inspektor, saveznici.

Drveće se počne prorjeđivati. Stigavši do male čistine, Callaghan opazi s druge strane dvije odvojene staze što su vodile kroz guštik. Na ovakvu bi se mjestu rado igrala djeca, pomisli. Prijeđe preko čistine i krene lijevom stazom. Bila je uska, pa mu je gusto grmlje zapinjalo za odjeću. Izašavši iz šibika, ugleda drugu malu čistinu. A dvadesetak metara dalje spazi ono što je tražio: sjenicu okruženu grmljem. Dio krova se, pretežak za natrule drvene potporne stupove, napola urušio.

Oprezno se popevši po Četirima trošnim stepenicama, Callaghan uđe u sjenicu. Dočeka ga smrad vlažnog i trulog drveta, miješajući se s jasnim mirisom zemlje i mokrih biljki izvana. Zapalivši džepnu svjetiljku, zaklonio ju je šakom kako bi svijetli krug bio što manji. Uperi svjetlo prema sačuvanom dijelu krova. Vidio je u kutu crnu šupljinu. Približi se i zavuče ruku u nju. Ne napipa ništa, ali dok je izvlačio šaku, dotakne prstima nekakvu uzicu. Uhvati je i povuče. Iz rupe se začuje zveket; kad je uzicu povukao jače, iz šupljine ispadne nekakva kutija. Uhvatio ju je u zraku. Kutija je bila malena i limena, onakva u kakvima se nekoć prodavalo stotinjak cigareta. Oprezno digne poklopac s nje. Lako ju je otvorio. Unutra je bila nekakva omotnica. Na njoj je pisalo: »Za Leonoru«

Callaghan spusti limenu kutiju na neravan drveni pod i iz otvorene omotnice polako izvuče papir.

— Počne čitati:

»Sve Je uzalud, draga Leonora. Jednostavno, sve je uzalud. Život je katkad vrlo zbrkan i zamršen, nije U tako? Usprkos nama ili baš zbog nas; ne znam što je posrijedi. U gadnom sam škripcu. Varette nije za vratom; više ne mogu izdržati taj pritisak. Ne znam što da učinim. Otići ću tamo. 172

Napravit ću sve što je u mojoj moći. Uglavnom, moram nekako prekinuti ovu grozotu... makar osramotio Tebe i obitelj. Moram to učiniti.

Lionel«

Callaghan spremi papir u omotnicu i zatim je spusti u džep. Vrati limenu kutiju u njeno skrovište. Tad izađe iz sjenice i, odšetavši do druge strane trošne verande, zastane ondje, gurnuvši ruke u džepove razmišljajući o Lionelu. Da, Lionel bi napisao baš takvo pisanice. Lionel Wilbery, napola pjesnik, napola pijanac, napola narkoman, sve samo napola. Slabić koji bi htio biti jak i nerazumno se nada da će se iznenada dogoditi nešto što će ispraviti njegove pogreške, da će se pojaviti netko tko će razmrsiti sve ono što je on zabrljao.

Paleći novu cigaretu, Callaghan sagne glavu i šakama zakloni plamičak upljača. Najednom snažno puhne vjetar i odnese mu šešir s glave. Krenuo je po njega. Tek što je napravio dva koraka, posklizne se, padne i napola otkotrlja niz plitku vododerinu što ju je skrivalo/gusto grmlje. Vododerina je bila mokra i blatna od nedavnih kiša. Posegnuvši za šeširom i razabravši da je cmi pust uprljan, Callaghan opsuje. Obriše ga rupčićem što je bolje mogao i htjede se ponovo uzverati do sjenice.

Kad je koraknuo, spotakne se o nešto i padne. Brzo se digavši, potražio je u džepu svjetiljku i osvijetlio ono što mu se isprijecilo na putu.

Tiho zazviždi. Gledao je ostatke Lionela Wilberya. Znao je da je to Lionel. Nije moglo biti zabune.

Uzdahne i sjetno se osmijehne. Dakle, opet je uspješno završio slučaj. Pronašao je Lionela Wilberya...

Povuče dim iz cigarete i njime napuni pluća. Znači, Lionel je izabrao ovakav način za »prekidanje grozote«. Prekinuo ju je za sva vremena. Samoubojstvom.

173

Nije bilo dvojbe da se sam ubio. Gledajući mu ostatke dugoljastog, prilično mršavog lica, Callaghan se pitao kakvo gaje beznađe natjeralo da zvrši ovako. Vjerojatno gaje nešto priječilo da pobjegne. Po svoj prilici, novac. To bi značilo da nije uspio kod Milte. Nije izmuzao od njega nikakve pare. Tijelo je ležalo na boku, napola skvrčeno. Iza glave je bio truo panj. Callaghan je lako mogao zamisliti završni prizor. Lionel je ostavio pisamce u dječjem »poštanskom sandučiću« u sjenici. No u trenutku dok gaje ostavljao ondje, nije bio bez nade. Postojala je još šansa. Posjetit će Doriu Varette. Pokušat će nešto ondje. Vjerojatno je nakon toga otišao k Milti i on mu nije htio pomoći. Lionel se vratio ovamo. Možda se htio još jedanput sastati s Leonorom. Ili je možda samo htio provesti posljednje trenutke u sjenici... gdje je nekoć bio sretan. Sišao je u vododerinu, među gusto grmlje, sjeo na zemlju i naslonio se na stari panj. Tad se ustrijelio. Callaghan raširi rupčić na zemlji kraj Lionela i klekne na nju. Navuče rukavice. Pretraži mu džepove. Ne nađe ništa. Nakon toga se uspravi. U Lionelovoj je desnoj šaci još bio pištolj. Pucao je u desnu stranu glave. Tik iza sljepoočice. Callaghan podmetne dlan pod glavu i malo je pomakne. Nije bilo izlazne rupe. Dakle, metak je još u glavi.

Vrlo oprezno vrativši glavu u prvobitni položaj, prihvati se mučnog zadatka da uzme pištolj iz zgrčene, ukočene šake. Za to mu je trebalo deset minuta.

Pištolj je bio španjolski, kalibra 7,1 mm. Callahan izvadi okvir za metke i pregleda ga. U njemu je, predviđenom za deset metaka, bilo još devet. Lionel je potrošio jedan na sebe. Ostala je municija bila nedirnuta.

Sjednuvši na panj, okrenut leđima prema tijelu, Callaghan uzme vlažan i blatan rupčić te počne njegovim razmjerno čistim kutom brisati pištoljski držak, uklanjati Lionelove 174

otiske prstiju. Kad je završio s tim, zagleda se u mrak pred sobom. Na um su mu padale razne izvrsne zamisli. Ustane i kroz vododerinu se udalji od tijela. Opresno je gazio po tlu i nastojao ostaviti što pliće tragove nogu. Izvukavši se iz jarka, upali svjetiljku i zakloni je prstima. Za pet minuta pronađe ono što je tražio. Kratku, odlomljenu granu, kao stvorenu za toljagu. Baš za njom bi netko, ako bi bio napadnut, posegnuo ne bi li se obranio.

Mjesec je nestao i vjetar se stišao. Počela je padati kiša. Pripremala se oluja. Callaghana to razveseli. Bude li pljustala kiša, dno vododerine pretvorit će se u kaljužu i potpuno će se izbrisati njegovi tragovi.

Vrativši se do tijela, čučne kraj njega i uspije među ukočene prste na desnoj ruci, onoj u kojoj je prije držao pištolj, staviti odlomljenu granu.

Kad se uspravio i krenuo prema kući, kiša je već lijevala kao iz kabla. Ušavši kroz bočna vrata, žurno se odšuljao u svoju sobu. Objesi mokri kaput u ormar, presvuče odijelo i obuče druge cipele. Vlažnu odjeću i blatne cipele spremi u ladicu, te je zaključa. Uzme tamnomodar kišni ogrtač, stavi na glavu mokri šešir i tiho siđe u predvorje.

Ondje zastane i osluhe. Nije se čulo baš ništa. U »Deeplandsu« je bilo tiho kao u grobu... kao u Lionelovu grobu. Tiho izašavši kroz bočna vrata, ode u garažu i sjedne u »jaguar«. Odveze se puteljkom prema cesti.

*

Zaustavivši auto kraj telefonske govornice na glavnoj cesti za Taunton, Callaghan zatraži preko centrale vezu sa zgradom u kojoj živi Milta Haragos.

Popušio je gotovo cijelu cigaretu dok je čekao.

— Evo, dobili ste vezu — reče napokon telefonistica. — Je li to noćni vratar na Trgu Rufus? — prozbori Callaghan.

175

— Da... moglo bi se reći... tako — odgovori snažan glas. — Izvolite? Callaghan se naceri. Bio je to Nikolls!

— Znači, vratio si se s vrataricom?

— Jesam — odgovori Nikolls. — Varaš se ako misliš nešto grešno. Ovdje sam zato što se Milta vratio. Javio je porti da očekuje neki telefonski poziv. Zadržao sam se ovdje kako bih ga spojio. Svi pozivi moraju ići preko kućne centrale, shvaćaš li? To su izvrsno smislili. Stoga sam rekao prijateljici da se odmori jedan sat, a ja ću je zamijeniti i brinuti se o svemu. Ona je zlatna. Učinila bi za mene sve... ovaj... gotovo sve. — Dobro. Onda ostani ondje. Miltu će zvati netko. Sabina Haragos. Telefonirat će mu kad je posjetim.

— A kad ćeš je posjetiti?

— Sad idem k njoj — odgovori Callaghan. — Zovem te iz govornice na cesti za Taunton. Znaš li gdje je »Dolina«? — Znam. Ne možeš je promašiti. Vрати se na cestu za »Deeplands«, provezi se mimo imanja i skreni na prvom raskršću udesno. Odande do »Doline« ima samo jedan kilometar. Taje kuća jedina u okolici. Bijela.

— Hvala ti. Uskoro će ponoć. Vjerojatno ću se noćas vratiti u grad. Možda već u tri i pol. Ostani do tri sata ondje gdje si sada, zatim otiđi u ured i pričekaj me. Razumiješ li? — Razumijem. Čini mi se kao da se nešto događa. Možda pronađemo Lionela.

— Nikad se ne zna — reče Callaghan i objesi slušalicu. Kuća »Dolina« bila je niska i dugačka, sagrađena podalje od ceste. Callaghan pozvoni i pričeka. Kiša je prestala. Pojavio se mjesec. Bilo mu je drago što će mu osvjetljivati cestu na povratku u London.

176

POSVE NEVAŽNO

Prođu dvije-tri minute. Tad je opet pozvonio. Naposljetku začuje kako je netko otkvačio lanac s vrata i otključao ih. Vrata se otvore. Pred sobom je ugledao nisku staricu čije ga je lice podsjetilo na osušenu jabuku.

— Zovem se Callaghan — predstavi se on. — Moram se hitno sastati s gospođicom Haragos.

— Ona je u krevetu — odvrati starica. — Ne vjerujem da će vas primiti.

— Možda ne vjerujete — reče veselo Callaghan — no ja ću je posjetiti... ovako ili onako. Stoga šibajte k njoj!

Starica promrmlja nešto sebi u bradu, okrene se i nestane u tamnom predvorju. Callaghan pođe za njom i zatvori vrata iza sebe. Stajao je minutu—dvije u mraku, a onda izvadi džepnu svjetiljku, pronađe prekidač i zapali svjetlo u predvorju. Sjedne na izrezbarenu stolicu i zapali cigaretu. Nakon nekog vremena opet se pojavi starica.

— Gospođica Haragos će uskoro sići — obavijesti ga. Moli vas da pričekate. — Rekavši to, ode.

Gledajući oko sebe, Callaghan zaključí da je predvorje namješteno vrlo ukusno. Većina je pokućstva bila stara, a na zidovima su se vidjeli neobični ukrasi. Na zidu nasuprot Callaghanu visjela je visoka šubara kozačkih oficira. Ispod nje su bila dva kozačka knuta. Callaghan zaključí da su baš pravi simbol carske Rusije.

Na širokom se stepeništu pojavi Sabina. Lice joj je bilo opušteno i nasmiješeno. Bila je u dugačkoj crvenoj kućnoj haljini od kineske svile, s vezanim zlaćanim zmajevima. Kosu je povezala crvenom vrpcom. Ispod haljine joj se vidjela duga svijetloružičasta satenska spavaćica i djelomice joj prekrivala crvene sandale od satena. Zapazio je da su joj noćas nokti na nožnim prstima obojeni zlaćano, a ne jarkocrveno kao kad su se prošli put sreli.

Sišavši u predvorje, ona se zaputi prema Callaghanu i ispruži ruku.

177

PETER CHEYNEY

— Dakle, došao je gospodin Callaghan — progovori pjevušavim glasom. — Pametni Callaghan. Bezobzirni Callaghan... još traži našeg jadnog Lionela...

Callaghan prihvati pruženu ruku. Bila je hladna. Činilo mu se kao daje uhvatio vlažnu ribu. Na prstima joj se blistalo prstenje. Pitao se je li ga stavila radi njega ili ga ima na ruci i dok spava.

— Htio bih razgovarati s vama — reče on prijazno. — Neću vas zadržati dugo. Nemam mnogo vremena, jer noćas moram još štošta obaviti.

— Izvolite poći ovuda — prozbori Sabina. Povede ga u sobu s desne strane. Pošao je za njom. U sobi je bilo toplo; nije se još sasvim ugasila žeravica u kaminu.

Zaustavivši se pred kaminom, ona mu se polako osmi-jehne. Callaghan zaključi da slični vrlo privlačnoj đavolici. U drukčijim bi prilikama bilo zanimljivo, premda i opasno upoznati je malo bolje.

— Kad god razgovarate sa mnom — prigovori ona — uvijek morate ići nekamo drugdje... učiniti nešto drugo. Htjela bih jednog dana razgovarati s vama dugo... Vrlo dugo. — Možda ćete dobiti priliku, Sabina. Zasad bih htio da mi kažete gdje je Milta. Moram se sastati s njim. Htio bih s njim porazgovarati o Lionelu.

— Milta je u Londonu. U svom stanu. Rado će se sastati s vama. Sviđate mu se. Ispričat će vam sve što vas zanima. — Izvrsno — odgovori Callaghan. Stajali su i gledali se. — Onda... moj prijatelju...? — prozbori ona.

— Bit će velikih nevolja u svezi s onom zbirkom pjesama... onom koje ste se itekako nastojali dočepati.

Sabina slegne ramenima.

— Nisam je se baš previše nastojala dočepati — odvrati. — Zašto bih? Knjiga me zanima, to priznajem, i drago mi je što sam pridonijela njenu objavljivanju, ali to je sve... 178

POSVE NEVAŽNO

— Grdno lažete. I to dobro znate, Sabina. Jasno vam je da mi je to poznato, no istodobno znate da ne mogu ništa dokazati. Htjeli ste se pošto—poto dokopati knjige. Lionel vas je izigrao kad vam je nije htio predati dok mu Milta ne da pare... dovoljno novca da može pobjeći. No Milta je htio najprije knjigu, ali nije znao gdje je ona. Ni vi to niste znali dok ovamo nije došla Leonora, pa ste je naveli na to da se raspriča.

Sabina se osmijehne.

— Govorite vrlo čudno, prijatelju moj — reče. — Nije mi jasno zašto kažete da sam je navela na to da se raspriča... — Bila je nervozna i zabrinuta. Ponudili ste je cigaretama s marihuanom. Žene se uvijek raspričaju kad puše takve cigarete... pogotovu ako nisu navikle na njih. Vidio sam je poslije, doimala se vrlo zbunjeno, kao daje na rubu hysterije. Ali ostavimo to. Nije važno. Nije vam htjela predati knjigu niti vam odati gdje je.

— Mislila sam da želite razgovarati o Lionelu. Sto vas zanima? Držite se tako kao da znate sve...

— Znam štošta — odgovori Callaghan. — Ipak, ne znam još poneku pojedinost. Ali one i nisu važne. Prozreo sam vas, Sabina.

— Oh! Mudri Callaghan... bezobzirni Callaghan. Kažite mi, prijatelju moj, kako ste me prozreli?

— Znali ste da će me Leonora dovesti k vama. Znali ste da će, kad pomisle da je Lionel uistinu nestao, upriličiti moj susret s vama. Jer ste mu bili prijateljica. A vi ste me spremno dočekali, nije li tako? Od početka me jedna činjenica bode u oči. Svi podaci o tome daje Doria Varette navikla Lionela na drogu potjecali su od vas. Vi ste to rekli meni. Vi ste to rekli Leonori. Zašto? Odgovor je jednostavan. Lionela ste na drogu navikli baš vi.

— Zaista? — izusti ona. Držala se sanjarski. — Hoćete li mi kazati molim vas, zašto sam to učinila?

179

PETER CHEYNEY

Callaghan se nasmije.

— Vi to ne znate, ha? — reče. Izvadi cigaretu iz kutije i zapali je. — Igra je završena, Sabina. Vi i Milta bili ste na dobrom putu da uspijete. Nitko vas ne bi raskrinkao da se nije dogodila jedna slučajnost. Kad sam došao u »Prud«, naletio sam na Santosa d'Ianazzia. To ne bi značilo ništa da ga nisam sreo već prethodne večeri. Sreo sam ga nedaleko od kućice Done Varette. Posjetio ju je i vjerojatno htio ubiti već te noći, ali ga je ona pretekla. Zalupila mu je vrata pred nosom, a kad je izašao, ja sam ga dočekaao. Da ga nisam sreo, možda bi vam se sve posrećilo. Iako ste sumnjivi već neko vrijeme.

Sabina se osmijehne.

— Kakvu važnost ima sumnja? — izusti tiho. — U ovoj su zemlji potrebni dokazi, prijatelju moj.

— Znam to vrlo dobro. Baš ta okolnost sputala je policiju. Nisu mogli ništa dokazati, baš ništa. D'Ianazzi je ubio Doriu Varette po vašem ili Miltonu nalogu. Nju je svakako trebalo ukloniti. Zato što joj je Lionel otkrio istinu. Trebalo ju je ušutkati prije nego što bude mogla progovoriti. Da smo se mogli dočepati d'Ianazzia, vama bi odzvonilo. No uspio je umaknuti. Imali ste sreću, Sabina.

— Ne razumijem vas, prijatelju moj. Ne znam o čemu govorite...

Callaghan se naceri u sebi. Sabina je očito likovala zato što je d'Ianazzi umaknuo i što nema nikakvih dokaza. — Spreman sam nagoditi se s vama i Miltonom, Sabina — reče on. — Ako mi otkrijete gdje je Lionel, sve ćemo prišiti njemu. Možda i ubojstvo gospođice Varette.

— Uvjerena sam da ju je on ubio. Mrzio ju je. Uvijek je bio manje-više probisvijet. Otišao je u »Deeplands« i od sestre uzeo novac. Došao je ovamo i tražio pare od Milte. Kad mu ih nije htio dati, rekao je da će se ubiti. Kazao je da će se ustrijeliti. To nam je poslije ispričao Milta. Ispričao je svima. 180

rV_70 V E

Služinčad vam može posvjedočiti da nam je Milta ispričao kako se Lionel, navodno, namjerava ubiti. No nije se, dabome, ubio. Lionel nema hrabrosti za nešto takvo. Divno, pomisli Callaghan. Lionel je, dakle, ispričao Milti da će se ubiti. A Milta je kazao Sabini i ostalima da on priprema samoubojstvo. Izvrsno, zaključi.

— Sto mislite — zapita — gdje je sad Lionel? Sabina slegne

ramenima.

— Vjerojatno se skriva kod neke žene — odgovori. — Uvijek pronađe neku ženu koja se nastoji brinuti o njemu. Takav je. I ja sam se pokušala brinuti o njemu... Ne znam gdje je. Nije me briga. Zašto bi me bilo briga?

— Dabome. Dobro, posjetit ću Miltu... poslije podne ili navečer. Možda mi može pomoći.

— Možda. No kad budete razgovarali s njim budite uljudniji nego što ste bili sa mnom. On je raspaljive naravi. Premlatit će vas budete li bezobrazni prema njemu.

— Bit ću oprezan. Postupat ću s njim u rukavicama. — Umorna sam i dosadno mi je — reče ona i zijevne. — Više ne želim razgovarati.

— Dobro. Onda više ne razgovarajmo. Zbogom, Sabina. — Zašto ne kažete »doviđenja«? — zapita ona i sarkastično se osmijehne.

— Zato što se više nećemo vidjeti. Neću imati priliku da vas ponovo sretnem. Mreža se steže, Sabina. Uskoro ćete se koprcati u njoj kao hladna mokra riba. Vrijeme vam ističe, Sabina.

— Tko to kaže? — upita ona i ponovo zijevne.

— Ja — odgovori Callaghan. Baci cigaretu u kamin, okrene se i izađe iz sobe.

Kad je čula da su se zalupila kućna vrata, Sabina priđe telefonu na drugoj strani sobe. Uspostavivši telefonsku vezu, počne govoriti brzo i tiho na ruskom jeziku. Cijelo se vrijeme smiješila.

181

>| / ^ »Jaguar« je gutao kilometre. Dva ili tri puta zanio i /se zbog prevelike brzine na mokroj cesti u oštrim JL ^^ zavojima. Ali Callaghan to nije zapažao. Oči su mu se prikovale uz cestu. Cigaretu mu se ugasila. Ni to nije opazio. Bio je zaokupljen jedanaestom zapovijedi.

»Ne smiju te raskrinkati.« Zgodna zapovijed. Preporučljiva za sve one koji krše ostalih deset. Kao stvorena za ljude poput Milte Haragosa. Nema dvojbe, Milta je pravi stručnjak za jedanaestu zapovijed. Svjestan onog sa čime se suočio, pripremio je teren za akciju, pripremio je ratni plan, pažljivo poput kakva mudrog vojskovođe. Shvatio je kakvi su mu protivnici. Procijenio je obavještajnu službu, službu državne sigurnosti, ljude poput Gringalla.

Ali za nešto se nije pripremio... za jednu osobu. Nije se pripremio za Doru Varette. Nije vjerovao da obavještajna služba, služba državne sigurnosti i razni Gringalli imaju municiju poput Dore Varette... ženu koja je »ubačena« da bi se zbližila s Lionelom Wilberjem.

Callaghan je zamišljao prizor kad je u igru »ubačena« Doria Varette. Sjedeći za stolom, Gringall je opet crtao voće na bugaćici. S druge strane stola, u velikom kožnatom naslonjaču, sjedila je lijepa Doria Varette, obdarena neodredivim dražima koje očaravaju svakog muškarca i omogućuju joj posebnu vlast nad njim. Bila je ženstvena i privlačna i znala iskoristiti te svoje osobine.

Pristala je da je »ubace« u igru. Svjesno je prihvatila opasnost. I izvršila je zadatak. Iako nije ni znala da ga je izvršila. No baš zahvaljujući njoj, kraći kraj će izvući Milta, Sabina, d'Ianazzi, Salkev i Vučko. Zahvaljujući njoj i 182

A V-fU T ij 11.LJ T

»bezobzirnom« Callaghanu... te inspektoru Gringallu koji je iz pozadine vukao konce, upravljao svojim četama, ubacio u igru Doru Varette i potom, u presudnom trenutku, kad je brzo trebalo nešto poduzeti, kad je trebalo primijeniti gerilsku taktiku, kao pojačanje pozvao Callaghana. Ipak, Milta je stručnjak za jedanaestu zapovijed. Zna da mu se, ne progovori li d'Ianazzi, ništa ne može dogoditi. Možda d'Ianazzi i ne može progovoriti, možda ne zna ništa bitno što bi mogao otkriti. Možda je samo vodonoša, profesionalni kriminalac koji daje svoje usluge za novac.

Gringall je ušao u trag novčanicama koje je Callaghan podmetnuo Doru Varette, novčanicama što ih je Nikolls uzeo onesviještenom Kubancu. Te novčanice potječu od Milte. Očito je Gringall mislio baš na to. Ali, ni ta činjenica nije nikakav dokaz. Milta će kazati da je financirao d'Ianazzia u »Prudu«, »Salemu« i vjerojatno drugdje. Tako se može objasniti podrijetlo tih dviju tisuća funti, reći će samouvjereni i, gromko se smijući, odbaciti pomisao da je tim parama plaćeno ubojstvo Dore Varette.

Callaghan počne razmišljati o njoj kao ženi. Bila je prava ljepotica. Nije pošteno da takva ljepota leži pod zemljom i njome se hrane crvi. No hrabro je prihvatila rizik i obavila svoj dio posla, a Callaghan će sada dovršiti sve.

Vrlo dobro je znao kakav mora biti svršetak tog zadatka. Milta mora

umrijeti... možda i Sabina. Moraju umrijeti zato što je umrla Doria Varette. Budući da nema pravih dokaza, treba da umru zbog nečega što nisu učinili.

Zavalivši se u Callaghanov naslonjač, Nikolls je podigao noge na stol. Iz usta mu je visjela cigareta, a na podu je bila već gotovo prazna boca viskija što ju je izvadilo iz ladice. 183

U tri i dvadeset na vratima se pojavio Callaghan. Nikolls iznenađeno spusti noge i tromo ustane.

— Sveca mu — prozbori — ti si jurio kao munja. Vjerojatno nisi šibao sporije od stotke!

— Nisam — odvrati Callaghan i posegne za bocom. Pošteno potegnuvši iz nje, spusti je na stol. Zatim zapali cigaretu. Nikolls mu je u očima vidio umor. — Slušaj, potraži mi Čipkastog Williea. Ne vraćaj mi se bez njega. Njegovu ćeš adresu naći u Effienoj kartoteci. Dovedi ga ovamo što prije. Ne budem li ovdje, zadrži ga dok se ne vratim. Razumiješ? — Dobro. — Nikolls natakne šešir na glavu i izađe. Kretao se brzo i tiho kao mnogi krupni ljudi kad hoće.

Callaghan sjedne za stol. Usta su mu bila suha i osjećao je kiselkast okus. Bio je nasmrt umoran.

Ustane i ode u čekaonicu. Otvori ormarić u kutu i iz njega izvadi bočicu Effiene kolonjske vode. Smočivši njome dlanove, počne trljati gustu kosu. Alkohol mu je peckao tjeme i donekle ga osvježio.

Tad se spusti dizalom, sjedne u »jaguar« i polako odveze u Ulicu Welbeck. Zaustavivši se pred stambenom zgradom u kojoj je živjela Leonora, pritisne zvonce uz koje je pisalo »noćni vratar« i pričeka.

Poslije desetak minuta stigne dizalo iz podruma i iz njega izađe vratar. Bio je plećat četrdesetpetogodišnjak. Na prsima je nosio četiri odlikovanja.

— Zovem se Callaghan. Poslala me gospođica Leonora Wilbery. Ona živi ovdje, je li?

— Da — odvrati noćni vratar. — U stanu broj devet... na prvom katu.

— Zamolila me da joj donesem knjigu iz ormara. Ona je na majčinu imanju. Sutra idem tamo.

— Zao mi je — odlučno reče noćni vratar i zatrese glavom. 184

— Bez ovlaštenja gospođice Wilbery ne mogu dopustiti da išta uzmete iz njena stana. Ako bi mi telefonirala ili... — Neću se prepirati oko toga. Hitno je. Hoćete li mi dopustiti da uzmem knjigu?

— Žao mi je, gospodine... — započne noćni vratar i naglo zašuti kad gaje Callaghan udario pod bradu. Stropošta se na pod.

Callaghan ga uvuče u dizalo. Kad se popeo na prvi kat, izvuče ga iz dizala u hodnik. Uzme mu kolut s ključevima, ode do stana broj devet, otvori vrata i uđe. Vрати se za tri minute. Pod rukom je nosio Lionelov rukopis.

Vratar se upravo počeo micati. Treptao je očima. Callaghan mu uperi u lice džepnu svjetiljku i blago ga pljusne nekoliko puta.

V

— Zao mi je zbog ovog — reče — no morao sam uzeti tu knjigu. Vidjet ćete daje sve u redu. Sutra ću poslati nekoliko funta. Laku noć.

Uđe u dizalo i spusti se u prizemlje te se odveze kući. U četiri i petnaest u ured uđe Nikolls s nekim čovjekom. Callaghan je spavao s podignutim nogama na pisaćem stolu. Probudio se kad su oni došli.

Čovjek iza Nikollsa bio je nizak i vitak. Lijepo odjeven. Na skupoj kravati svjetlucala mu se dijamanтна igla. Na rukama su mu bile skupe rukavice.

— Našao sam ga — reče Nikolls. — Imao sam prokletu sreću. Sutra je namjeravao oputovati.

Čipkasti Willie se osmjehne Callaghanu. Pripadao je među najbolje krivotvoritelje. I ukupno je odsjedio već petnaest godina u zatvoru. Svojim je novčanicama zadao Engleskoj banci i policiji više muka nego ikoji drugi stručnjak na tom polju. Uvelike se ponosio svojim umijećem.

185

r E, i EIS. v^ruc, i l>E, i

Callaghan izvuče iz džepa lisnicu i iz nje izvadi dvije novčanice od pedeset funta. One koje mu je dao Santos d'Ianazzi kad su se prvi put sreli.

— Za ovaj ćeš posao dobiti sto funta, Willie — reče. — Bez ikakvih uvjeta. Policija te neće pritvoriti zbog ovog što ćeš učiniti. Dajem ti riječ. Budi bez brige. Osim toga, zadatak je lak.

J

Čipkasti Willie slegne ramenima.

— Stotka je stotka... nije li tako? — odgovori. — U današnje se doba

teško dolazi do love. Ljudi se ne razbacuju novcem kao prije. Ako kažete da nema nikakve opasnosti, onda je nema. Sto treba učiniti? Callaghan zavuče ruku u džep i izvadi pismo što ga je pronašao u sjenici. Stavi ga na stol. Prišavši mu s leđa, Čipkasti Willie se zagleda preko njegova ramena.

Zajedno su čitali pismo što gaje Lionel Wilbery napisao sestri:

»Sve Je uzalud, draga Leonora. Jednostavno, sve je uzalud. Život je katkad vrlo zbrkan i zamršen, nije li tako? Usprkos nama ili baš zbog nas; ne znam što je posrijedi. U gadnom sam škripcu. Varette mi je za vratom; više ne mogu izdržati taj pritisak. Ne znam što da učinim. Otići ću tamo. Napraviti ću sve što je u mojoj moći. Uglavnom, moram nekako prekinuti ovu grozotu... makar osramotio Tebe i obitelj. Moram to učiniti, Lionel«.

— U pismu se spominje prezime »Varette« — reče Callaghan. — Ukloni ga, Willie, i zamijeni drugom riječi. Ima isti broj slova. Umetni prezime »Haragos«.

— Aha — odvrati Čipkasti Willie. — Razumijem. Tekst treba da glasi »Haragos mi je za vratom«. Je li tako?

— Tako je — potvrdi Callaghan.

— To je lako — zaključio Willie. — Ovaj bih rukopis mogao krivotvoriti žmirečki. Pravi dječji rukopis. U tom je štos, ha? 186

— Lati se posla! — reče Callaghan.

V

V

Čipkasti Willie svuče kaput i skine skupe rukavice. Šake su mu bile vrlo blijede i njegovane. Imao je duge i gipke grste. Callaghan mu prepusti svoj naslonjač. Kad je sjeo, Čipkasti Willie izvadi iz džepa kožnatu kutiju s priborom. Otvori je i položi pred sebe na stol. U njoj je bilo sedam naliv—pera, devet pera bez držala... a sve ih je izradio Willie osobno... — tri bočice ribljeg tutkala i bočica kiseline.

Privukavši stolnu svjetiljku, krivotvoritelj izvadi iz kožne kutije kist od devine dlake, uroni ga najprije u bocu u kojoj je bila voda, zatim u kiselinu. Stavi ga na stol i počne trljati šake. Trljao ih je dok se nisu ugrijale. Tad uzme kist što gaje uronio u kiselinu i prihvati se posla. Callaghan i Nikolls su ga promatrali sa zanimanjem. Gledali su kako spretno upotrebljava kist, služeći se njime kao perom, i briše tintu koja je ispisala prezime »Varette«. Slova su postupno nestajala.

Potom je ribljim tutkalom obnovio površinu papira. Izabrao je prikladno pero i zatim jednu od šesnaest pilulica koja je, pomiješana s vodom, stvorila istu tintu kakvu je upotrijebio Lionel. Počeo je pisati riječ »Haragos«. Više nitko ne bi mogao... čak ni Lionel, mislio je Callaghan... otkriti da to prezime nije napisao Lionel.

*

— Jesi li prisluškiavao razgovor sa Sabinom? — zapita Callaghan kad je Čipkasti Willie, strpavši sto funta u džep, otišao. — Je li zvala telefonom?

— Da, zvala je — odgovori Nikolls. — samo, nikakve nam koristi od toga. Govorila je neki strani jezik. A on je samo povremeno izrekao pokoju riječ.

— Nije važno. Pozovi telefonom Gringalla. Dat ću ti njegov broj. Htio bih razgovarati s njim. Hitno je.

Nikolls ode u čekaonicu. Callaghan ga je čuo kako vrti brojčanik. Zapali cigaretu. Nalaktivši se na stol, podboči 187

rukama glavu. Duhanski mu je dim ulazio u oči tako da su ga pekle. Opsuje i baci cigaretu u kamin.

Prođu dvije-tri minute, a onda uđe Nikolls.

— Imamo ga na liniji — reče. Callaghan podigne slušalicu. — Jeste li to vi, Gringalle? — progovori. — Ovdje Callaghan. U Londonu sam. Slušajte me dobro. Napokon su vam Haragosovi na pladnju. Lako ćete ih ščepati.

— Da? — odvrati Gringall. — Kako to?

— Imam zbirku pjesama. Ne vjerujem da vam može pomoći. Ne vjerujem da je itko na svijetu može dešifrirati. No to nije važno. Možete ih ščepati zbog nečega drugog. Milta je ubio Lionela.

— Nije moguće! Čini mi se da u rukama imate nešto opipljivo. Govorite!

— Leonora Wilbery mi je ispričala da su ona i Lionel, dok su bili djeca, ostavljali jedno drugom pisamca u sjenici u »Deeplandsu«. Zavirio sam ondje. Lionel joj je nedavno ostavio pismo, vjerojatno sutradan pošto ju je posjetio i od nje pokušao izmusti novac. To je pismo sad kod mene. U njemu piše da mu je Haragos za vratom, da mora učiniti nešto i da će ga posjetiti. I posjetio ga je. Posvadili su se zbog nečega. Lionel je vjerojatno zaprijetio da će napokon ispričati istinu; nakon tog je razgovora Haragos rekao Sabini i služinčadi da

se Lionel namjerava ubiti. To je bila obična podvala. Haragos je odlučio likvidirati Lionela. Kad sam pronašao pismo, poskliznuo sam se i otkotrljao niz neku vododerinu. Pritom sam naletio na Lionelovo tijelo. Ustrijeljen je izbliza. U ruci drži granu. Vjerujem da gaje Haragos, proširivši glasinu da se Lionel namjerava ubiti, dočekaao na imanju. Znao je da će se on vratiti tamo i znao je kuda će proći. Lionel je zgrabio granu ne bi li se obranio kad je uvidio da s Miltom nema šale.

188

— Vrlo zgodno, Slime... vrlo zgodno... Ako bismo mogli optužiti Haragosa zbog ubojstva... Jeste li zapazili nešto što bi nam moglo poslužiti kao dokaz?

Callaghan je šutio kao da razmišlja.

— Metak je ušao u Lionelovu glavu, ali nije i izašao — reče. — To bi, mislim, bilo sve. U vododerini je tlo mokro i blatno. — Možda pronađemo oružje. Možda je kod Haragosa. Doduše, vjerojatno ga se već otarasio.

— Da, zacijelo će pokušati da ga se oslobodi. Dao sam Nikollsu zadatak da nadzire Haragosa. Otkrio je da mu je Sabina grozničavo telefonirala i govorila na ruskom. Možda se Milta usplahiri i učini nekakvu glupost.

— Ne vjerujem — odvrati Gringall. — On je mrtav hladan... — Zašto ga ne uhapsite? Zašto ga ne pritvorite i kažete mu da su Salkev i Vučko, ne bi li spasili vlastitu kožu, priznali daje d'Ianazzi ubio Doriu Varette, daje to učinio po Miltonu nalogu i da je one dvije tisuće dobio od Milte? Zašto mu ne pokušate to podvaliti?

— Ja sam policajac i ne smijem se služiti takvim podvalama. — Ali ja nisam policajac i mogu se poslužiti smicalicama — reče Callaghan.

— Posjetit ću Miltu. Sad je već skoro pet sati. Pričekajte do pet i pol i tada dođite po njega. — Vraški ste hrabri i drski. Dobro. Obratit ću se policiji u Somersetshireu i zatražiti da smjesta pošalju ljude u »Deeplands« i provjere je li ondje Wilberyevo tijelo... kao što vi kažete. Vjerujem vam na riječ da imate Lionelovo pismo sestri u kojem kaže da mu je za vratom Haragos i da će ga posjetiti. To mi je dovoljan razlog da ga uhapsim zbog sumnje. Tko zna... možda pronađemo i oružje. Možda ga se Milta još nije otarasio. Ne zna da je Lionelovo tijelo pronađeno.

Posjetite ga i poslužite se svojim blefom. Doći ću u pet i pol, no čuvajte se, zaboga!

— Zašto? — zapita Callaghan i naceri se u slušalicu. — Nećete mi valjda reći kako bi vam bilo žao da Milta likvidira i mene?

— Vjerovali vi ili ne, to mi se ne bi svidjelo. Za proteklih sam se godina već navikao na vaše prokleta zanovijetanje tako da biste mi nedostajali.

— Hvala vam lijepa — reče Callaghan. — vidjet ćemo se. Spusti slušalicu.

— Dakle, napokon smo pronašli Lionela? — prozbori Nikoli s i zapali cigaretu.

Callaghan kimne.

— Nije nam, valjda, Milta kidnuo? — reče. — Misliš li da je još ondje?

— Dabome — odgovori Nikolls. — U jedan sat ga je dočekala hladna večera. Kad je vratio pladanj, telefonom je pozvao noćnu vrataricu... moju prijateljicu... i zatražio da ga probude u jedanaest sati. Namjerava otići na selo na dva dana.

— Sto je bilo na pladnju kad ga je vratio?

— Samo novine. Milta ima hrpu novina. Poslao je i njih dizalom za posluživanje.

— Sto se dogodilo s tim novinama?

— Moja ih je prijateljica bacila u kantu za smeće. Svi ostaci hrane koji stižu dizalicama za posluživanje u toj zgradi završavaju u kantama za smeće i služe kao napoj za svinje, a sve ostalo baca se u uobičajene kontejnere. Skupljaju ih svaki dan.

Callaghan se naceri.

— Izvrsno — zaključi. Zavuče ruku u džep i izvadi španjolski pištolj kojim se ustrijelio Lionel. — Pođi sa mnom. Idem k Milti. Nekako se, ne znam kako, dočepaj onih novina 190

koje je poslao Milta. U njih umotaj ovaj pištolj i ubaci ga u kantu za smeće. Stavi ga negdje pri dnu. Možeš li to učiniti? — Učinit ću. Budi bez brige. Hoćemo li Milti nešto prišiti? — Ovaj put ćemo biti ruka pravde. Osvetnici.

— To mi odgovara — reče Nikolls i naceri se. — Dosad sam već bio svašta, pa mogu biti i ruka pravde. — Oprezno posegne za pištoljem

i prekrije ga rupčićem. — Ne bi li trebalo da na njemu budu Miltini otisci prstiju?

Callaghan zatrese glavom.

— Ne — odgovori. — Milta bi ih obrisao... ali nije ni važno. Utvrdit će se da se municija u pištolju podudara s metkom u Lionelovoj glavi.

— Aha, ovog se pištolja nastoji otarasiti Milta — promrmlja Nikolls.

— Kopčam. — spusti oružje u džep.

— Hajdemo! Gringall će otići u pet i pol. Moramo se požuriti. Stojeći pred vratima Miltina stana, Callaghan je strpljivo čekao. Kad su se vrata počela otvarati, prvi put otkad se bavio Wilberyevim slučajem, osjetio je blago uzbuđenje. U predsoblju je stajao Milta. U pidžami i kućnom ogrtaču. Držao se iznenađeno.

— O... to je moj prijatelj, gospodin Callaghan — progovori gromkim glasom. — Dakle, gospodin Callaghan još traži Lionela. Nadam se da ćete ga pronaći. Uđite.

Callaghan korakne unutra. Uđe u dnevnu sobu, veliku i lijepo namještenu. Milta zatvori ulazna vrata i pridruži mu se. Donese kutiju cigareta, zatim izvadi iz ormarića bocu votke i dvije čaše.

— Neću ništa popiti — reče Callaghan, stojeći pred kaminom. — Neću ni pušiti. Htio bih samo razgovarati s vama.

— Dapače, bit će mi drago. Rado slušam ljude dok govore. 191

— Mislite da sam došao ovamo zato da bih se nagodio s vama oko Lionela. Vjerojatno vam je Sabina kazala da ja želim samo pronaći Lionela. Vjerojatno vam je rekla da očekujem dobru zaradu ako ga nađem, jer će obitelj htjeti da iščeprkam nekakve dokaze koji bi ga oslobodili optužbe da je ubio Doriu Varette.

Milta natoči sebi čašu votke i iskapi je. Cokne usnama. Tad zadovoljno pogleda Callaghana i zapali cigaretu.

— Baš me briga — prozbori. — Sto se mene tiče tko je ubio tu Doriu Varette?

— Loše blefirate, Milta. Znamo da ju je ubio d'Ianazzi. Znamo daje to učinio po vašem nalogu. Znamo da ste mu za to ubojstvo platili dvije tisuće funta.

— Baš lijepo — veselo reče Milta. — Kakve li bujne mašte! Vi, znači, znate, sve to. Pih! Nasmijavate me.

— Imat ćete priliku da se itekako nasmijete. Možda ste čuli za dvije zanimljive ptičice. Za Salkeva, zloglasnog Amerikanca, i njegova

prijatelja Vučka, tipičnog pедера. Uhapšeni su. Da bi spasili vlastitu kožu, progovorili su. Rekli su daje d'Ianazzi ubio Doriu Varette.

Milta slegne ramenima.

— Baš me briga što su oni rekli! — odbrusi. — Možda znaju daje d'Ianazzi ubio Doriu Varette, ali ja ne znam što je on učinio. Dao sam mu novac. Hja... — nastavi i raširi ruke — dajem mu novac već dvije godine. Bio je moj namještenik. U moje je ime upravljao kockarnicom. Možda je to krivično djelo u Engleskoj, ali nije tako velik zločin kao ubojstvo. Ako je d'Ianazzi ubio Doriu Varette, vjerojatno ćete ga objesiti. što onda? — Ponovo je slegnuo ramenima i raširio ruke. — Vrlo ste samouvjereni, je li, Haragose? — reče Callaghan. — To znači da znate da d'Ianazzi neće progovoriti. Razumijem vas. Možda d'Ianazzi nije Kubanac. Možda je 192 on Talijan i u ovu je zemlju došao špijunirati. Ovamo je došao s putovnicom koju mu je krivotvorila njegova država. No, radi za vas, i to najjednom drugom poslu.

— Dakle, postoji i neki drugi posao — reče. — Vrlo zanimljivo. Svakog ste trenutka sve zabavniji, dragi moj Callaghane! Pričajte mi o tom drugom poslu.

— A vi ne znate o čemu je riječ, ha? — odvrati Callaghan. — Ne znate za izdavačko poduzeće »Zayol«, za koje se Sabina, vaša divna sestra, uvelike zainteresirala. Vrlo je lukava zamisao da se objavljuju zbirke pjesama koje se izvoze, knjige pri čijem stvaranju autorima pomaže Sabina. Ona prerađuje pjesme i ubacuje šifrirane poruke koje želite vi i ona iznijeti iz ove zemlje. Možda se takve poruke protežu i kroz tri različite knjige, pa ih vjerojatno ni najveći svjetski stručnjaci ne bi mogli dešifrirati. Uvjeren sam da većina autora nije ni znala što se zbiva. No jedan je prozreo igru. Lionel Wilbery.

Milta duboko povuče dim iz cigarete i nasmiješi se. — Čvrsto ste šćepali tog jasnog slabića — nastavi Callaghan. — Sabina gaje tako omamila drogama daje bio spreman učiniti sve. Služili ste se kockarnicama, kojima je upravljao d'Ianazzi, kao centrima za prikupljanje obavještenja. Tad je služba državne sigurnosti ubacila Doriu Varette. Taje djevojka dala Lionelu priliku. Kazala mu je da zna sve o njemu. Dala mu je priliku da radi za svoju zemlju, umjesto protiv nje. Možda je to nastojao učiniti nekoliko dana. Potom gaje

opet ščepala Sabina i trebalo je smjesta ukloniti Doriu Varette.

— Vrlo zanimljivo — zaključila Milta. — Prekrasno! Trebalo bi to još samo dokazati.

Callaghan se gnjevno naceri.

— Ne možemo to dokazati — reče. — Nećemo ni pokušati. D'Ianazzi neće progovoriti jer, kakav god bio, spremanje umrijeti za svoju zemlju. Znaš da neće progovoriti. Kad ga objese, bit ćeš izvan opasnosti, ne računajući još jednu osobu. Ako bismo pronašli Lionela Wilberya, mogao bi on progovoriti. No zbog njega nisi zabrinut.

— Imaš pravo, prijatelju moj. Ne vjerujem da ćeš ikad pronaći našeg malog Lionela. Mislim daje on mrtav. Mislim da mu je previše prigustilo. Rekao mi je da će se ubiti. — To ti kažeš. Rekao si to i Sabini. Rekao si pred služinčadi u »Dolini« da će se Lionel ubiti. Tako da ga ti možeš ubiti i izvući se bez kazne.

— Prijatelju moj, potpuno si lud!

— Ne bih rekao. Lionel te posjetio pošto se sastao sa sestrom u »Deeplandsu«. Bio si u »Dolini«... svi znaju da si bio ondje. Lionel je došao po novac. Nisi mu ga htio dati. Otišao je. Kazao si da će počiniti samoubojstvo. Rekao si da ti je to kazao, ali nije. Napisao je pismo sestri. U njemu je napomenuo da si mu za vratom i da će te posjetiti. Ponovo se sastao s tobom. Znamo gdje ste se sreli, Milta. Znamo što si učinio. Ubio si Lionela.

— Dakle, to je tvoja pričica. — Milta se glasno nasmije. — Dokaži je, prijatelju moj. Potkrijepi je!

— Potkrijepio sam je. Bogami, jesam!

U tom trenu netko pozvoni na vratima. Začuje se odlučno kucanje. Callaghan krene u predsoblje.

— Baš mi je drago što si noćas jeo, Milta — reče. — Drago mi je što si na pladnju poslao jučerašnje novine. — Nasmije se. — I ne slutiš što si u tim novinama poslao u kantu za smeće.

Milta slegne ramenima, a Callaghan otvori vrata. U stan uđu Gringall i dvojica detektiva.

Leonora Wilbery je stajala u cvjetnjaku na majčinu imanju. Sjalo je jarko travanjsko sunce i vjetar se stišao. Bio je lijep dan. Duboko je udisala čist zrak.

— Zvao je inspektor Gringall — prozbori Callaghan, približavajući se

preko tratine. — Pronašli su pištolj i usporedili metke. Onaj metak koji je ubio Lionela ispaljen je iz tog pištolja. Optužba protiv Milte sad je vrlo čvrsta. Završit će na vješalima. Ne znam što će se dogoditi sa Sabinom. Ona ga pogleda.

— Dakle, Lionel ipak nije bio tako loš kao što smo mislili — reče. — Jeste li to već ispričali majci?

— Jesam. Drago joj je što je napokon izvršio svoju dužnost prema domovini. Drago joj je što je umro zato što je kazao Milti da će otputovati u London i ispričati istinu o svima njima, uključivši i sebe. Bio je spreman prihvatiti kaznu. Napomenuo sam joj da se tako mogu objasniti njegove riječi »makar osramotio obitelj«.

Leonora kimne. Krene s njim kroz cvjetnjak. Kad su prošli kroz šibik, zastanu i zagledaju se u staru sjenicu. — Vi ste čudnovat čovjek — prozbori ona iznenada. — Nisam. Samo sam bezobziran.

— Začudo, baš to sam i htjela reći. Čudnovato ste bezobzirni. Znam istinu o Lionelu.

— Znete?

— što mislite, zašto sam vam spomenula sjenicu? Zašto sam vam ispričala da smo nekoć ostavljali jedno drugom pisma ondje? Znala sam da ćete otići tamo i sve pretražiti. Našla sam ono Lionelovo pismo već prije toga, ali sam ga vratila u skrovište kako biste ga vi pronašli.

— Neka me vrag nosi!

— No niste našli cijelo pismo. Ono se sastojalo od dva lista. Ostavila sam vam drugi. Na prvoj mi je stranici otkrio istinu. Na prvoj sam stranici doznala što je učinio Lionel, doznala sam kako je, da je bio pravi čovjek i navrijeme sve priznao, mogao spasiti život Dorii Varette. Znam da se sam j ubio, premda dok sam čitala to pismo, nisam znala da on, jadnik, leži tako blizu mene.

— Lionelu je bolje ondje gdje je sada nego što mu je bilo za života. Bilo kako bilo, učinio je nešto korisno. Haragosovi neće više nikomu nauditi. Svakako je pridonio njihovoj propasti.

Leonora kimne.

— Vjerujem da jest — reče.

Okrenuli su se i počeli vraćati kroz cvjetaj ak.

— Zaboravit ćete sve ovo — prozbori Callaghan. — Kažu da vrijeme liječi sve. To je istina. Za Lionela bi život bio samo niz svakakvih

nevolja. Bolje mu je ovako. Gleda li se dugoročno, ovakav je svršetak povoljniji i za vas. A i za vašu majku. U svakom zlu ima nekakvo dobro.

Ona se nasmiješi.

— Vjerujem da imate pravo. Doduše, bojim se da vam vjerujem sve što kažete, premda ste... — zastane, a oči joj se obješenjački zasvjetlucaju — bezobzirni.

— Rado govorim istinu kad mogu — odvrati on i nasmiješi se. — A kad govorim laži, činim to zdušno.

— I štošta drugo činite zdušno, nije li tako, gospodine Callaghane?

— O, da. Sjećate li se što sam vam rekao o ljubljenu žena? Kazao sam vam suštu istinu. Dopustite mi da vam pokažem. Zaustavivši se u hladu pod drvećem, pokazao joj je.